

ಅ ಮನಿ

ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ

ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ
ಸಮ್ಮೇಳನ
ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ

ಆ ಮನಿ

(ಎರಡಂಕಿನ ನಾಟಕ)

ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

AA MANI : A Play by Kirtinath Kurtakoti, Published by Manu Baligar, Director, Department of Kannada and Culture, Kannada Bhavana, J.C.Road, Bengaluru - 560 002.

ಈ ಆವೃತ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು : ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮುದ್ರಿತ ವರ್ಷ : ೨೦೧೧

ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦

ಪುಟಗಳು : XXVI + ೧೦೮

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೪೦-೦೦

ರಕ್ಷಾಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಕೆ. ಚಂದ್ರನಾಥ ಆಚಾರ್ಯ

ಮುದ್ರಕರು :

ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆರ್ಟ್ಸ್

ನಂ. ೬೯, ಸುಬೇದಾರ್ ಭತ್ತಂ ರೋಡ್

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೨೦ ದೂ : ೨೩೩೪೨೨೨೪

ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦ ೦೦೧

ಸಿಎಂ/ಪಿಎಸ್/೨೬/೧೧

ಶುಭ ಸಂದೇಶ

ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡು ೫೫ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಸ್ಮರಣೀಯಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಮಹದಾಶಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ “ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ” ವನ್ನು ಇದೇ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ಆತ್ಮವಲೋಕನದ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ಮತ್ತು ಸೃಜನೇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ೧೦೦ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಹಂಬಲ ನಮ್ಮದು.

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಕೃತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಯೋಜನೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀನಿಗೌಡಾಚಾರ್ಯರು

(ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ)

ದಿನಾಂಕ ೨೪.೦೧.೨೦೧೧

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಗೋವಿಂದ ಎಂ. ಕಾರಜೋಳ
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ,
ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಹಾಗೂ ಜವಳಿ ಸಚಿವರು

ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೦೧

ಚೆನ್ನುಡಿ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಂಗವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮರುಮುದ್ರಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಬಂಧ, ವಿಮರ್ಶೆ, ನಾಟಕ, ಕವನ ಸಂಕಲನ- ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಈ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳಾಗಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಭಾವಿ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೆ ದಾರಿದೀಪಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೮.೧.೨೦೧೧

(ಗೋವಿಂದ ಎಂ. ಕಾರಜೋಳ)

ಎರಡು ನುಡಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ 'ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ'ದ ಅಂಗವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿರುವ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸದಾಶಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲು ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಸಾಹಿತಿ / ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಈ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುದಾರರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಓದುಗರು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೭.೦೧.೨೦೧೧

(ರಮೇಶ್ ಬಿ.ಯುಳಕಿ)

ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಯ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸುಯೋಗ ನನ್ನದಾಯಿತು.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಾನು ವಿವರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿರಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನೂ ಇಲಾಖೆಯನ್ನೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರವಾಗಿಯೇ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದದ್ದು ಸುದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಮಿತಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಮನು ಬಳಿಗಾರ್ ಅವರು ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಂಗಳ ದೀಪದ ಬೆಳಕನ್ನು ಹರಡುವ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪೂರ್ಣಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಗೆಲ್ಲೆ!

ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್

ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ

ದಿನಾಂಕ ೧೬.೧೨.೨೦೧೦

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ 'ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ'ದ ಅಂಗವಾಗಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಈ ಮೂರೂ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನೇಮಿಸಿರುವ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇಲಾಖೆಯು ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್‌ರವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾದ ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಡಾ. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ, ಡಾ. ಎಚ್.ಜಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪಗೌಡ, ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಡಾ. ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ, ಡಾ. ಪಿ.ಎಸ್. ಶಂಕರ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್, ಡಾ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ ಇವರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರಿಗೂ, ಹಕ್ಕುದಾರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕರಡಚ್ಚು ತಿದ್ದಿದವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಸದರಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ಯೋಜನೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಶಂಕರಪ್ಪ, ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, (ಸು.ಕ.), ಶ್ರೀಮತಿ ವೈ.ಎಸ್.ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣಾ ಶಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು. ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಿರಿಯಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್ಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು.

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ದೊರಕದೇ ಇದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವಾನ್ವಿತಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರದಾಸೋಹ ನಡೆಸುವ ಆಶಯ ನಮ್ಮದು. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೧.೦೧.೨೦೧೧

ಮನು ಬಳಗಾಳ

ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ|| ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಡಾ|| ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

ಡಾ|| ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ

ಡಾ|| ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ

ಡಾ|| ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ

ಡಾ|| ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಡಾ|| ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ಡಾ|| ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪಗೌಡ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್

ಡಾ|| ಪಿ.ಎಸ್. ಶಂಕರ್

ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಶ್ರೀ ಮನು ಬಳಿಗಾರ್, ಕ.ಆ.ಸೇ.

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಶ್ರೀ ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರ 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕವು ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ 1956ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ 1974ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿತು. ನಂತರ ಶ್ರೀ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ 'ವೋ ಫಾರ್' ಎಂದು ದೂರದರ್ಶನ ನಾಟಕವೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸದಿರುವವರಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರು ಏಳನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೂ ಚಿರಋಣ.

-ರಮಾಕಾಂತ ಜೋಶಿ

೧೯೯೯

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ-ಸಂಪಾದಕ

ಮೊದಲ ಮಾತು

ಇದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇದನ್ನು ರಸಿಕರ ಮುಂದಿಡುವಾಗ ನನ್ನದೆಯ ದುಗುಡ ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ನಾನೇ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಮರಮರಳಿ ಓದಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ; ಹತ್ತು ಜನರೆದುರು ಓದಿ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಿಲ್ಲ. ನಾಟಕವೆಂದರೆ, ಸಮಾಜದ ಘೋರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದು ಸಾಧನ ಎಂದು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿದ್ದ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ನಾಟಕದ ಭವಿಷ್ಯ ಏನಿರಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಕುತೂಹಲಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಬರೆದದ್ದು ಕೇವಲ ಒಂದು 'ಆಟ'.

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತಲೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಇತಿಹಾಸ ದೂರ, ಬಹುದೂರ ಓಡುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಗಮನ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಿಂದ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆಮೇಲೆ ವರ್ತಮಾನದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ 'ಆ ಮನಿ' ಕೂಡ ಒಂದು ಮೂಕಪಾತ್ರವೆಂದೇ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

ಇದು ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ನಾಟಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದೇ ಅದರ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಜೀವನವೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವತೆಯ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸತ್ಯದ ಪರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕೊನೆಗೆ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಗೊಢವೊಂದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಆಟಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ, ಅನುಕರಣದಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲದ ಹೃದಯಸ್ಪಂದನ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಫಲವಾಗಿ, ಭವಿಷ್ಯದ ಬೀಜವಾಗಿರುವ ಶೈಶವದ ಅಲೌಕಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ಸಾಹಸ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಇನ್ನು ತಂತ್ರದ ವಿಷಯ. ಉಳಿದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಥಾನಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕತೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು, ಹಬ್ಬಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ತೆರೆ ಸರಿಯುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಕತೆ ತಾನಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೂಡ ಕತೆ 'ವಿಂಗಿ'ನಿಂದ 'ವಿಂಗಿ'ಗೆ ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಂಗದ ತುದಿಯಿಂದ ಆಳವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಚಲಿಸುವ

ಬೆಳಕು, ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿ ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಬರವಣಿಗೆ ಇದ್ದ ಕತೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದ್ದ ಕತೆ ಹೊರಬರುವುದಕ್ಕೆ ಗತಕಾಲದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಥನವಿದೆ; ನೆನಪುಗಳಿವೆ. ಸಕ್ಕರೆಗಿಣಿಯ ಮುದುಕ 'ಆ ಮನಿ'ಯ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೇ ತನ್ನ ದೀರ್ಘಜೀವನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೂಡುವ ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು ಕೂಡ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಆಗಾಗ ವಿವರಿಸದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರು ಆಡುವ ಆಟ, ಅವರ ಮಾತುಕತೆಗಳು, ಅವರವರ ಮನೆಯ, ಅವರವರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಮದುವೆಯಾಟದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಹುಡುಗರೂ ಆ ಆಟವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ, ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಡಲಾರರು. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಅನುಕರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿನಯ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಕತೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮಕ್ಕಳ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸ, 'ಆ ಮನಿ'ಯ ರಹಸ್ಯಮಯ ವಾತಾವರಣ, ಬೆಳೆಯಲೇಬೇಕಾದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾವು ಮುಟ್ಟಲಾರದೆಂಬ ಭಾವನೆ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಜೀವನದ ಆಳದಲ್ಲಿ, ಭವಿಷ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಅಗಮ್ಯತೆ ಈ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆಯೋ ರಸಿಕ ವಿಮರ್ಶಕರು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದೇ ದಾರಿಯೇ ಯೋಗ್ಯ ಎಂದೇನೂ ನನ್ನ ಹಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಕಂಡ ದಾರಿ ಅದೊಂದೇ.

ಇನ್ನು ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗದ ವಿಷಯ. ಎರಡನೆಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿಯ ರಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಸಂಭವನೀಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಂಗವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ರಂಗವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ತಲೆಬೇನೆಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿರುವ ಹಣದ ವಿಪರೀತ ವೆಚ್ಚದಿಂದ, ನಮ್ಮ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವ ಅವಕಾಶವೇ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಗಳು ಈ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಂದ, ಸಾಮಾಜಿಕರಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಮ ವಾತಾವರಣ ಇನ್ನಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು. ಸರಿಯಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಾಟಕದ ಅರ್ಥ ಸೌಂದರ್ಯ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವದೆಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಆಡುವವರಿಗೂ, ನೋಡುವವರಿಗೂ ಇರಬೇಕು.

ಅಭಿನಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನಾಟಕ ಸ್ವಲ್ಪ ತೊಂದರೆಯೆನಿಸಬಹುದು. ಆಡುವವರು ಎಳೆಮಕ್ಕಳು. ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತನ್ನಮತಿಯನ್ನು ಅವರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಅಭ್ಯಾಸ ಬೇಕು.

ಮೊದಮೊದಲು ಸಹಜವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಹಿರಿಯರ ಅನುಕರಣ ಮಾಡುವಾಗ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾನಸಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಭಾವಾಂತರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವೇಷಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಅನುಕರಣ ಮಾಡುವಾಗ ಅರ್ಧ ಅಣಕ, ಅರ್ಧ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಬೆರಸಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುವಾಗಿನ ತನ್ಮಯತೆ ಮಾಯವಾಗಿ, ಅಭಿನಯ ಎರಡು ಭಾವಗಳಿಗೂ ದಿಕ್ಕೊಚ್ಚಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಟದ ನಡುನಡುವೆ ಮೊದಲಿನ ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿ, ಹುಡುಗರ ಸ್ವಭಾವಗುಣ ಒಮ್ಮೆಲೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಕೃತಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನುರಿತ ದಿಗ್ಗರ್ಜಕನಿಗೆ ನಾನೇನೂ ಪಾಲ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗದ ಭಾರವನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಕಲೋಪಾಸಕ ಮಂಡಲದವರು ಈಗಾಗಲೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕದ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ ರಂಗದ ಮೇಲೆಯೇ ಆಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸಫಲತೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳಕೆ-ಮಾತನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬಳಕೆ-ಮಾತಿನ ಅನುಭವದ ತೀವ್ರತೆ, ಧ್ವನಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಹಜ ಲಯ, ನೆಲದ ಕಾವು ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುವುದು ಕಠಿಣ. ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಗಿಯಾಗಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಂಥಿಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಾತನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಪರಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಕಲಿಯುವ ನಾವು, ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕಲಿಯದಿರುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ? ಶ್ರೀ ಕೈಲಾಸಂರ ನಾಟಕಗಳು ಈಗ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಹವಾಸ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ಈ ತೊಡಕನ್ನು ನಾವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸಬಹುದು. ವಾರ್ಥಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುರಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಅರ್ಥವರಿಸಿದ ಮಾತನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ಅನಿವಾರ್ಯ. ಮೇಲಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಥ ನಾದಸಂಪತ್ತು, ಹದ, ಕಾವ್ಯದ ಬಣ್ಣ ಇರುವದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರೂ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆಂದು ಬಯಲಿಗೇ ಇಳಿದ ಮೇಲೆ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನಾಟಕವೆಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಲೆ. ನಟ-ದಿಗ್ಗರ್ಜಕರ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕ-ವಿಮರ್ಶಕರ ಸಹಕಾರ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಳಿಂದ ಲೇಖಕನ ಕೃತಿ ಸಫಲವಾಗಬೇಕು. ನಾಟಕ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಬೆಳೆದೋ, ಬದಲಾವಣೆ

ಹೊಂದಿಯೋ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕು. ರಸಿಕರ ಮಡಿಲಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ತಮಗೆ ಸರಿಗಂಡಂತೆ ಅವರು ಕೃತಿಯ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು.

ಈ ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಶ್ರೀ ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿಯವರ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದಲೆ. ಅವರ ಸೂಚನೆ, ಉತ್ತೇಜನೆ, ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಈ ರೂಪ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಕ್ತಾಯದವರೆಗೆ ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಸಕ್ಕರೆಗಿಣಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಯುವ ಬಡಿದಾಟದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಶ್ರೀ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅಲಿಖಿತ ಸಣ್ಣ ಕತೆ ಎಂದು ಜೋಶಿಯವರೇ ಹೇಳಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಋಣಭಾರವನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಪ್ಪಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಮೊದಲ ಆವೃತ್ತಿಯಿಂದ)

-ಕೀರ್ತಿನಾಥ

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಲು ನಾನೇ ಕಾರಣ ಎಂದು 'ಮೊದಲ ಮಾತಿ'ನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೀರ್ತಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ನಾನೇ ಹೇಗೆ ಕಾರಣನಾದೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದೆ ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಅವರು ಹೊರಿಸಿದ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ತಲೆಭಾರವನ್ನಿಳುಹಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಅನಾವಶ್ಯಕ, ಅಗತ್ಯ ಎನಿಸುವಂತಿದ್ದರೂ ಈ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡಬಹುದಾದಾಗ ಉಪಯೋಗವಾದೀತು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

೧೯೫೬ರ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ನಾಟಕದ ಲೇಖಕರು ಗದುಗಿನಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ (ಆಗ ಇವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಆರ್.ಪಿ.ಡಿ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಟ್ಯೂಟರ್ ಆಗಿದ್ದರು) ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡಕ್ಕಿಳಿದರು. ಇಳಿದಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಿದರು. ಮರುದಿನ ಕಾಲೇಜಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಾತನಾಡಿದವಾದರೂ ನಾಟಕದ ವಿಷಯವೇನೂ ಹೊರಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿಬರಲು ನಾನೂ ಮೋಟರ್ ಸ್ಕ್ಯಾಂಡಿನವರೆಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹೊರಟೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಹೊರಟು ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ "ಆ ಮನಿ"ಯ ಕತೆ ಅವರೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈಗ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಇತ್ತೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಬೇರೆ; ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದೇ ಬೇರೆ. ಆ ಮನಿ ಮಾತ್ರ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಇದೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಹಿಡಿಸಿತು. "ಇದು ಬರೆದರೆ ಉತ್ತಮ ನಾಟಕ ಆಗತದ ನೋಡಿ" ಎಂದರು. "ಹಂಗಾದರೆ ಬರೆದುಬಿಡ್ತೆಲ್ಲಾ" ಎಂದೆ. "ನೋಡಬೇಕು" ಎಂದರು. "ಅನುಮಾನ ಬ್ಯಾಡ, ಇದ್ದು ಬರೆದ್ ಬಿಡಿ" ಎಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದೆ; ನಿಂತುಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಹಾಗೇ ಅದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಲೇಜಿಗೊಂದು ತಾರು ಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆವು. ನಾಟಕದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮೆಲುಕಾಡಿಸಹತ್ತಿದರು ಅವರು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಎತ್ತೋ ನೋಡುತ್ತ ಏನೋ ಧೇನಿಸುತ್ತ ಮೌನವಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಅವರು ಜೊತೆಗೆ ನಾನಿರದಿದ್ದರೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಗರಹೊಡೆದಂತಿದ್ದರು ಆಗ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗೆ

ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ ದಾಟಿ ಬಂದಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟಿರದ ಮನುಷ್ಯ, ಊಟ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಒಟ್ಟಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತೋ ಯಾವ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿಯೋ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಕಲ್ಪನೆಯ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ನಡೆದಿದ್ದ, ಇತ್ತ ಊಟದ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ-ಆಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಣ್ಣು ನೇರಕ್ಕೆ ಯಾರೋ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ, ಇವರು ಆ ಅದೃಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಮಾತು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುವಂತಿತ್ತು ಮುಖದ ಚಲನವಲನ. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಒಂದು ಕೃತಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಕುತೂಹಲದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ವಿಶೇಷ ಮಾತನಾಡಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ, ಊಟ ಮುಗಿಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡು ದಾಟಿತ್ತು. ಬಿಸಿಲೂ ಸಾಕಷ್ಟಿತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತೆವು. ಊಟದ ಭಾರದಿಂದ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಂದು ಮಗ್ಗುಲಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅವರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟೆ. ಎಂದಿಲ್ಲದ ನಿದ್ದೆ ಬಂದು ಅಂದು ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿತು.

ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಐದು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು! ಅವರು ಬಾಗಿ ಬರೆಯುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರು ಏನೋ ಒಂದು ಮುಗಿತಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದವರಂತೆ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಪೆನ್ನನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಕೈಯ ಬೊಟ್ಟು ಲಟಕೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. "ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು ನಾಟಕ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. "ಒಂದಂಕಾಯಿತು" ಎಂದರು. ಆಗಲೇ ಓದಿ ನೋಡಬೇಕೆನಿಸಿದರೂ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಓದಿದರಾಯಿತೆಂದು ಕೊಂಡು ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಾತು ಮುಂದರಿಸದೆ ಚಹಾ ಮಾಡಲು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಚಹಾ ಕುಡಿದು "ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿರುಗಾಡಿ ಬರೋಣ, ಯಾಕೋ ಬೇಸರ ಬಂತು" ಎಂದು ತೆರೆದಿದ್ದ ಪುಟಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಬಂತು. ಇಬ್ಬರೂ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಹೊರಹೊರಟೆವು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ತಿರುಗಾಟವಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಬರೆಯಲು ಕುಳಿತವರು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗೇ ನಾಟಕ ಮುಗಿಸಿ, ಮಲಗಿದ ನನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. "ಮುಗಿಯಿತೇ?" ಎಂದೆ. "ಓಹೋ" ಎಂದು ಎಲಡಿಕೆ ಹಾಕಲು ದುಕ್ಕರಾದರು. ಹಿಡಿದ ದೆವ್ವ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ದೆವ್ವ ಬಿಟ್ಟವರಂತೆ ಮುಖ ಹೀರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. "ಓತ್ತೀರಾ?" ಎಂದೆ. "ಹುಂ" ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಡುವೆ ಏನೂ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ನಾಟಕ ಓದಿಯಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಎರಡಾಗಿತ್ತು. ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸೇ ಮೂಕವಾಗಿತ್ತು. ಅನಿರ್ವಚನೀಯದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡರೊಳಗಾಗಿ ಯಾವ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಇಂತಹ ನಾಟಕ ಹೊರಬಂದಿತಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ನಾನೇ ಕೌತುಕಪಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ನಾಟಕ ಒಂದು "ಭಾವಗೀತೆ" ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಂತೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಮಾಸಕಳೆದು ಬಂದ ಕೂಸು ಬಂದಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ

ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆನಂದವಾಗಿತ್ತು. "ಎಂಥಾ ಕೃತಿ ಪಡೆದಿರಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ!" ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದೆ. "ಪಡೆದವರೇ ಬಲ್ಲರು ಆ ವೇದನೆ" ಎಂದು ನಿಸ್ವತ್ತವಾದಂತೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. "ಯಾಕೆ, ಕಷ್ಟವಾಯಿತೆ? ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನನಗಂತೂ ಏನೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಲೀಲೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು, ನೀವು ಬರೆಯುವುದು. ಹೀಗೆ ನೀವು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ನಾಟಕ ಬರೆದರೆ ಅದ್ಭುತ ಆದೀತು" ಎಂದೆ. "ಇಷ್ಟು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಯ ಎಷ್ಟು ಕಾಲದ್ದಿತ್ತೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅವಸ್ಥಾಂತರ ಹೊಂದಿ, ಯಾವ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಬಂತೋ ಏನೋ!" ಎಂದು ನೀರು ಬೇಡಿದರು. ಹೋಗಿ ನೀರು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದೆ: "ಈ ನಾಟಕ ಬರೆಯುವಾಗಿನ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವ ಏನು?" ಅದಕ್ಕವರು ಮಲಗಿಕೊಂಡೇ ಹೇಳಿದರು: "ನಾಟಕ ಬರೆಯುವಾಗ ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಮೈಮರೆತ ನನ್ನ ಮೇಲಿತ್ತು. ಪಾತ್ರಗಳೇ ಬಂದು ಮಾತಾಡಿ ನಾಟಕವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿದ್ದ ಚಿತ್ರ ಒಂದೇ ಒಂದು. 'ಆ ಮನಿ'ಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗಿಕೊಂಡದ್ದು ಕಾಲಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಚಿರವಾದ ಶೈಶವದ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮಲಗಿಕೊಂಡಂತೆ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರವೇ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ವೇಗ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ನಾಟಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಟಕ ತಾನೇ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು "ತಾಯಿ" ಬಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದಳು."

* * * *

ಹೀಗೆ ಈ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದೇ ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುರುತು ಅಷ್ಟೆ.

* * * *

ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತೋರಿಸುವಂತಹ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರಿಗೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ಅರ್ಪಣೆ

ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳಿಗೆ

*

ಕೃತಿ

ಭಾವ ಮಲಗಿತ್ತು ಮರೆವಿನೊಳು. ಈ ಬದುಕಿನೊಳು
ಸುತ್ತಮುತ್ತೂ ಸಾವು ಹೊಂಚಿರಲು ಮುಖವೆಲ್ಲಿ?
ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ ಕತೆಯ ತಿರುಳನ್ನೇ ಸವಿದಾಗ
ಮಿಂಚಿತ್ತು ಉತ್ತರವು ಕನಸು ನನಸಾದಂತೆ.
ಭಾವವೊಡಮುರಿದದ್ದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಫಲತೆಯ
ಕಾಣಬಯಸುತ್ತಿರಲು ಮೂಡಿಬಂದವು ಮಾತು.
ನೆರಳಿನಾಕೃತಿಯನ್ನೆ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ಬಣ್ಣದಲಿ
ಮೂಡಿಸಿದಳೆ ಸ್ವತ್ತಿಯ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯೆ ಒಲಿದು,

ಮನೆಮನೆಯ ಮಾತುಕತೆ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬೆಳಕಿ-
ನಲ್ಲಿ ಕಂಡರಿಸಿರಲು ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆದೀತು
ಉಂಡ ನೋವುಗಳನ್ನೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಂಡುಂಡು
ರೂಪಿಸಿರಲೀ ಕೃತಿಯ, ರಸವನನುಭವಿಸುತ್ತ
ಕಣ್ಣಹನಿಯನು ಮಿಡಿಯೆ ನೋವು ಸಾರ್ಥಕವಹುದು.
ಜೀವನವೆ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬದುಕಬಯಸುತ್ತಿಹುದು.

ಆ ಮನಿ

.....
And with new joy and Pride
The little Actor cons another part;
Filling from time to time his 'humorous Stage'
With all the Persons, down to palsied Age,
That Life brings with her in her equipage;

As if his whole vocation
Were endless limitation.

-Wordsworth

ಪರಿವಿಡಿ

ಶುಭಸಂದೇಶ	III
ಚೆನ್ನಡಿ	IV
ಎರಡು ನುಡಿ	V
ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು	VI
ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು	VII
ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ	IX
ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು	X
ಮೊದಲ ಮಾತು	XI
ಹಿನ್ನೆಲೆ	XV
ಕೃತಿ	XX

ಆ ಮನಿ

೧-೧೦೮

ಪಾತ್ರಗಳು

ಮುದುಕ (೯೦)..... ಸಾವನುಂಡು ಬದುಕಿದವ.
ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳು (೪೫)..... ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು

ಮಕ್ಕಳು

ಕಿಟ್ಟಿ (೧೦)	ಕಾಶಿ (೧೩)
ಶ್ಯಾಮ (೧೦)	ಗಂಗು (೯)
ರಾಮ (೧೧)	ಸುಮ್ಮಿ (೧೦)
ಭೀಮ (೧೨)	ದಮ್ಮಿ (೯)
ಹಣಮ (೧೩)	ತಾರಿ (೯)
ರಂಗ (೧೪)	
ಗಣಪ್ಪಾ (೧೦)	
ಕಲ್ಲ (೮)	
ಭರಮ (೯)	

ತಾಯಿ..... ಸತ್ತರೂ ಮಮತೆಯ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಬಂದ ಜೀವ.
ಸಾರುವ ಅಯ್ಯನವರು.....ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಸಾರುವವ.

ಆ ಮನಿ .

ಅಂಕ: ೧

ದೃಶ್ಯ: ೧

ಆ ಮನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

[ತೆರೆಯತ್ತಿದ್ದೊಡನೆ ಒಳತೆರೆ ಕೊಡುವ ದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರ ಇದು: ಒಂದು ಊರಿನ ದಾರಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಆಲದಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುದಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣು ಮುದುಕ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಗಿಣಿಯ ಕುಚ್ಚನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಹೆಗಲನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಚಂಚಿಯಿಂದ ಎಲಿ-ಅಡಿಕೆ ತೆಗೆದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು ತನ್ನ ಹಣ್ಣಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಾನೂ ತನ್ನ ಚಂಚಿಯಿಂದ ಎಲಿ ಅಡಿಕೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದೇ ಅವರ ಏಕಾಂತದ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾತಿಗೆ, ಮಾತಿನಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಲ ತಿರುಗಾಡಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ! ಒಂದು ಬೇಸರ ಬಂದಾಗ ಇನ್ನೊಂದು. ಆಲದಮರದ ತಂಪು ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಾವು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯ ನೆನಪು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆಲದಮರದ ಹಿಂದೆಯೇ ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಾಡೆಯಂಥ ಕಟ್ಟಡದ ಮಹಾದ್ವಾರವು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಊರಿಗೂ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳವಿದೆ. ಊರ ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜುಗಳು ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ತಲೆ ಹತ್ತಿ ನಿಂತವರಂತೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಊರು ಆ ಬುರುಜುಗಳ ಆಚೆ ಅಥವಾ ಒಳಗೆ ಇರಬೇಕು. ಆಲದಮರದ ಹಿಂದಿನ ವಾಡೆ ಹಾಳುಬಿದ್ದು ನಿರ್ಜನವಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಗಿರಾಕಿ ಯಾರು? ಇದ್ದಾರೆ, ವಾಡೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರು; ಅವರೇ ಇವರ ಗಿರಾಕಿ.....

ಮುದುಕ ಸಕ್ಕರೆಗಿಣಿ ಮಾರುವುದಲ್ಲದೆ ಹಾಳುಬಿದ್ದ ವಾಡೆಯ ಕಾವಲುಗಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿರ್ಜನವಾದ ವಾಡೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಟದ ಮನೆಯಾಗಿದೆ, ನಂದನವನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಊರವರಿಗೆಲ್ಲ-ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ-ಅದೇ ಭಯದ ತವರಾಗಿದೆ. ಹಗಲು ಕೂಡ ಹತ್ತಿರ ಹಾಯಲು ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ನಿರ್ಜನವಾದ ವಾಡೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿರಬೇಕು? ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತೂಗು- ಮಣೆ, ಬಾರಿಯ ಗಿಡ, ಕಪ್ಪಲಿ ಬಾವಿ, ಪೇರಲಕಾಯಿ, ಆಟದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಮನೆ. ಇವೇ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಭಯ ಕೊಡುತ್ತವೆ; ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಟ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮುದುಕ ಇರುವುದೂ ಆ ಹಾಳುಬಿದ್ದ ವಾಡೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ.....

ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಂದವಳು. ಅಪರಿಚಿತಳು...]

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

(ಚಂಚಿಯಿಂದ ಅಡಿಕೆ ತೆಗೆದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಎಲೆ ತೆಗೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಸುಣ್ಣದ ಡಬ್ಬಿ ತೆಗೆದು ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆದು ನೋಡಿ ಸುಣ್ಣ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಮುದುಕನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡದೆ)

ಯಜ್ಞಾ, ಒಂದೀಟು ಸುಣ್ಣದಕಾಯಿ ಒಗೀತಿಯೇನು? ಸುಣ್ಣಾನೆ ತೀರೇತಿ.

ಮುದುಕ

(ಚಂಚಿಯೊಳಗಿಂದ ಸುಣ್ಣದ ಡಬ್ಬಿ ಹೊರತೆಗೆದು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ಒಗೆದು)

ಒಂದು ಹೋಳು ಅಡಿಕೆ ಐತೇನು? ಒಗಿ ಇತ್ತಾಗ.

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

(ಅಡಿಕೆ ಹೋಳು ಒಗೆದು)

ಅಲ್ಲೋ ಯಜ್ಞಾ, ನಾನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕುಂಡ್ರಾಕ ಹತ್ತಿ ಬಾಳ ದಿವಸಾದವು ಆಗಾಳೆ. ನೋಡೇ ನೋಡ್ತೇನು, ಈಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ವಾಡೇವು ಐತಿ ಮಾರಾಯ ನಂಪಾಗ ಯಾರೂ ಇರಾಕನ ಬರವಲ್ಲ! ಏನಿದ್ದೀತು?

(ಗದ್ದಕ್ಕೆ ಕೈಹಚ್ಚಿ ಬಾಗಿ ಮುದುಕನ ಮುಖ ನೋಡುವಳು)

ಮುದುಕ

(ಹತ್ತಿರ ಬಿದ್ದ ಅಡಿಕೆ ಹೋಳು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ)

ಏನ್ ಇರಾಕ ಬರತಾರ ತಂಗಿ! ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆ ಮನೀದು ನಿನಗ. ಕೇಳಿದರ
ಆದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕತೀನಸ ಐತಿ.

(ಎಲೆಯನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ)

ಪಾಪ, ದಿನಾ ಸಾಲೀ ಹುಡುಗೂರು ಆಡಾಕ ಬರತಾರ ಅಂತ ಯಾಡ್ ಬಿಲ್ಲೀ
ಯಾಪಾರರೆ ಆಕ್ಕೈತಿ.

(ತಂಬಾಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು)

ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಏನೈತಿ? ಏನ್ ತಿಳಿದವರು ತಗೊಂಬೊ ಸಾಮಾನಸ ಇವು ನಮ್ಮವು?

(ಆಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನಗುವನು)

ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

(ಬಟ್ಟಿನಿಂದ ಸುಣ್ಣು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ)

ಯಾಕ, ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನಕ್ಕೆ ಏನಾಗೈತಿ? ನಾವೇನು ಹುಳುಕ-ಟೊಳಕ ಕೊಡತೀವೆ?

(ಸೆರಗಿನಿಂದ ಮುಖದ ಬೆವರು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ)

ಉಶ್! ಇಂತಾ ಗಿಡದ ನೆಳ್ಳಾಗ ಕುಂತರೂ ಬಿಸಲು ಮೈ ಕುದಸ್ತೈತಿ ನೋಡು
ಯಜ್ಜಾ!

(ಕುತೂಹಲದಿಂದ)

ಅಲ್ಲ ಮುದುಕಪ್ಪಾ, ಆ ಮನಿದೇನೊ ಕತಿ ಐತಿ ಅಂದೆಲ್ಲ, ಏನದು?

(ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬೇಸರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿ)

ಮತ್ತ ಸಾಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹುಡುಗೂರು ಬರೋಮಟ ಯಾಪಾರ ಇಲ್ಲ. ಟಾಪಾರ ಇಲ್ಲ;
ಆ ಕತಿ ಅರೆ ಹೇಳು. ನಾನೂ ಈ ಊರಾಕಿ ಅಲ್ಲ, ಏನು ಅಲ್ಲ.

(ಉಸಿರಳಿದು ದುಃಖದ ನೆನಪಿನಿಂದ)

ಹಿರ್ರಾ ಹ್ವಾದ ಮ್ಯಾಗ ಹೀಗಸ ಹೊಂಟುಬಂದೀನು ಆತು, ಹೊಟ್ಟೆಹೊರಕೊಣ್ಣಾಕ
ಈ ಊರಿಗೆ.

(ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಉಗುಳುವಳು)

ಮುದುಕ

(ಮಿಡಿಯನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತ)

ಏನ್ ಕತೀ ತಗಿ, ಅದನೇನು ಹೇಳೋದು? ಕೇಳಿದರ ಪುಣ್ಯಾ ಬರೋಕತಿ ಅಲ್ಲ ಏನಲ್ಲ.

[ಒಂದು ಹಳೆಯ ದೊಡ್ಡಾಟದ ಹಾಡನ್ನು ಗುಣುಗುಣಿಸುವವನು. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಳೆಯ ನೆನಪು ಝಗ್ಗನೆ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗಿ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹಾಕಿದ ಸೋಗಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೇ "ಹಾಸ ಸೀತಾಸ್ಸ ! ಹಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಸ್ಸ!" ಎಂದು ಸಾಭಿನಯವಾಗಿ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಗುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ "ತೋಂ ಝಣಕಝಣಕ ತೋಂ ಝೆಝೆ" ಎಂದು ತಾಳವನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ನುಡಿದು ಕಳೆದನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಾಟದ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವನು.]

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಇದೇನ್ ಮುದುಕಪ್ಪಾ, ಆಟದಾಗಿನ ಪದಾ ನೆಪ್ಪಾದವೇನು ಆ ಮನಿ ಕತಿ ಕೇಳಿದರ?

ಮುದುಕ

ಏನ್ ಹೇಳ್ಲಿ ತಂಗಿ, ಮುಪ್ಪಿನಾಗ ನೆಪ್ಪ್ವ ಊರುಗೋಲು. ಅದನ್ನ ಬಿಟ್ಟರ ಏನೈತಿ ನಮಗ ಬದಕಲಾಕ? ಸಾವು ಆಗಾಲೆ ಬಂದು ಕೈಹಿಡಿದು ಎಳ್ಳಾಕ ಹತ್ತೈತಿ; ಹೊಂಟೇನ ಅದರ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ.....ಅಗಾ ನೋಡು ತಂಗಿ, ಸಾವು ಅನ್ನೊಟಿಗೇ ನೆಪ್ಪಾತು ನೋಡು....ಆ ಮನಿ ಕತಿ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂದೆಲ್ಲ? ಇದ್ದೋಡು, ಬಾಸಳ ಹಳೇ ಮಾತೇನವಾ, ನೀ ಆಗೇನು ಹುಟ್ಟಿರಾಕಿಲ್ಲ..... ಮೊದಲ್ ಚುಣೇಗೆ ಈ ಊರಿಗೆ ಗಂಟಿನ ಬ್ಯಾನಿ ಬಂತು..... ಆಗಿನ್ನೂ ಹಿರೇಗೌಡರು ಇದ್ದರು.... ನನಗಿನ್ನೂ ಐನ ಹರೆ ಆಗ.....

(ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು ಮುಖ ಕೈಗೆ ಒರಗು ತಲ್ಲಿನಳಾಗುವಳು)

ಗೊತ್ತೈತೇನು ತಂಗಿ ನಿನಗ?

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಇಲ್ಲತಗಿ ಯಜ್ಜಾ. ನಮಗ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನೋಡು ಗುದ್ದವ್ವನ ಬ್ಯಾನಿ. ಯಾಕಂದ್ರ

ನಮ್ಮವ್ವ ಸತ್ತದ್ದು ಆ ಬ್ಯಾನಿ ಬಂದವ ಅಂತ. ನನಗೇನ್ ತಿಳಿಬೇಕು ಆಗ? ನಾ ಇನ್ನೂ ಎಡ್ಡು ವರ್ಸದಾಕಿ ಇದ್ದೆಂತ. ನನಗ ಮೊಲಿ ಕೊಟಗೊಂತನವ ಜೀಂವಾ ಬಿಟ್ಟಂತ ನಮ್ಮವ್ವ.

(ಉರ್ಗಿಯವಳು)

ಮುದುಕ

ನಾ ಹೇಳೋ ಬ್ಯಾನಿ ತಂಗಿ, ಇದರ ಅಪ್ಪ ಅದು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲ ಕಟ್ಟ ಬಂದದ್ದು ಬಂದು ಏನ್ ಹಾವಳಿ ಹಾಕಿತಂದೀ.....ಛೀ.....ಛೀ.....ರಾವಣಾಸುರ ಬಾಣಾಸುರ ಕೂಡೇ ಬಂದ್ವಾಂಗಾಗಿತ್ತು ನೋಡು.....ಏನ್, ಸುಡಗಾಡಕ ಮನೀಗೆ ಎಡತಾಕೋದರಾಗ ಜನ ಗೋಳಿಟ್ಟಿತು. ಅದರಾಗ ನೋಡು, ಹಂತ್ಯಾಕ ಬಂದವರಿಗೆ ಬಡಕೊಂತಿತ್ತು ಆ ಬ್ಯಾನಿ. ಅಂದ ಮ್ಯಾಗ ಹೊರಾಕ ಬರವರು ಯಾರು? ಸತ್ತರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಇದ್ದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣಾ ಸುಡಗಾಡ ಕಾಣದ ಬಿದ್ದಲ್ಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು ನೋಡು....ನಾನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟೆ, ಆದರೂ ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಆ ಬ್ಯಾನಿ? ಕೇಳಬ್ಯಾಡ.....ಆದರ ನನ್ನ ಮನೀನವ ನುಂಗಿತು, ಸುಡಗಾಡ ನುಂಗ. ಏಸು ಮಂದಿ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಏಸು ಮಂದಿ ಅಕ್ಕತಂಗೇರು, ಹಿಡ್ಯಾ ಹಿರೇಳು.... ಶಿವ ಶಿವ! ತುಂಬಿದ ಮನೀನವ ಒಂದವ ಏಟಿಗೆ ಬರೇದು ಮಾಡಿತು ನೋಡು. ನಾ ಒಬ್ಬನವ ಎಲ್ಲಾರನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ಹಾಕಿದೆ. ಏನ್ ನನ್ನ ನಸೀಬೋ ಅಂತೀನಿ!.....ಹಿರೇಗೌಡರ ಮನೀನೂ ಆಗ ತುಂಬಿತ್ತು.... ಚೌರ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದವು ಚೌರ, ಆಗ..... ದೌಲತ್ತೂ ಅಂದರ ದೌಲತ್ತು ಅದು.... ಇಕಾ,

(ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಪಟಗ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿ)

ಈ ಪಟಗಾ ಆ ಧಣೇರು ಕೊಟ್ಟದ್ದು.....ಹಾಗವ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತ, ತಲೀ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ತಗದು ಕೊಟ್ಟದ್ದು. ಯಾತಕ್ಕ ಗೊತ್ತೇನು? ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗ ಆತು ನೋಡು..... ಹಿರೇಗೌಡರ ಬೀಗರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಗಾಟ ಅವರ ಲವಾಜಮ್ಮೂ ಬಂದಿತ್ತು ನಾಲ್ವತ್ತು ಮಂದಿ ಕುದರಿ ಸವಾರರೂ ಇದ್ದರು; ಹೀಗವ ಮಾತು ಹೊಂಟಿತು: ಬೀಗರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬನ ಅಂದ: "ನಿಮ್ಮೂರಾಗ ಈ ಕುದರಿ ಹತ್ತೋ ಗಂಡಸರು ಯಾರಾರ ಇದ್ದಾರೆನು?" ಅಂತ. ಗೌಡರಿಗೆ ಮಾನ ಮುಕ್ಕಾದ್ದಾಂಗ ಆತು. ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು. ದಣೀ ಪಾದ, ಅಂದೆ. ನನ್ನ ನೋಡಿ ಅತ್ತಾಗಿನವರೆಲ್ಲಾ ನಕ್ಕರು. ಕಳ್ಳು ಹಿಚಕಿದ್ವಾಂಗ ಆತು. ಗೌಡರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ನಂದು. ಹುಂ ಅಂತ ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟಿದರು. ಕೇಳತೀಯಾ ಆಮ್ಮಾಗ? ಆ ಕುದರಿ ಹಂತ್ಯಾಕ ಹೋದೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೀಗವ ಸೊಳಕ್ಕಾ ಇತ್ತು ಕುದರಿ. ಆದರ ಜಾತೀ ಕುದರಿ ಆಂ! ಸವಾರ ನನ್ನ

ಕೈಯಾಗ ಲಗಾಮ್ ಕೊಟ್ಟನೋ ಇಲ್ಲೋ ಅನ್ನೊಟಿಗೆ,- ನಾ ಎಂತಾ ಮಗ- ಅದರ ಬೆನ್ನಮ್ಮಾಗ ಇದ್ದೆ. ಕುದುರಿ ಒಂದು ಜೀಪು ಕೊಟ್ಟು ಓಡಾಕ ಹತ್ತುನೋಡು.... ಮಿಂಚಿನಂತಾ ಮಿಂಚು ಅದಕ ಹಿಂದಾಗಬೇಕು..... ಗಾಳೀಕೂಡ (ಟ) ಜಿದ್ದು ಕಟ್ಟಿ ಏನ್ ಹೇಳ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾರೂ ಗಾಬರೀನ ಆಗಿದ್ದರು. ನಂದು ಮುಗೀತ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಮುಂದ ನೋಡು, ಒಂದು ತಾಸಿನಾಗ ತಿರಿವ್ಯಾಡಿಕೊಂಡು ತಿರಿಗಿ ಬಂದೆ. ದೂರ ಗೌಡರು ಹಾಗ ನಿಂತಿದ್ದರು. ನಾ ಇಲ್ಲೇ ಕುದುರಿ ಇಳಿದು ಲಗಾಮ್ ಅದರ ಮ್ಯಾಗ್ ಒಗದು ಮುಂದ ಹೊಂಟರ ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿಂದ ನಾಯಾಗಿ ಬಂತು ಕುದುರಿ, ಬುರುಗ ಸೋರಿಸಿಕೊಂತ. ಗೌಡರಿಗೆ ಸಂತೋಸ ತಡೆಯಾಣಾಗಲಿಲ್ಲ ಹಂತ್ಯಾಕ ಕರಕೊಂಡು ಡುಬ್ಬಾ ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ತಮ್ ತಲೀಮ್ಯಾಗಿನ ~~.....~~ ಜಿರದ ಪಟಗಾ ತಗದು ನನ್ನ ತಲೀಮ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟರು.

(ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕಡಗ ತೋರಿಸಿ)

ಮುಂದ ಪಿರೂತಿಯಿಂದ ಈ ಕೈಯಾಗ ಕಡಗ ತೋರಿಸಿದರು.

(ಉಸಿರ್ಗರೆದು, ತನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿಕೊಂಡು)

ಇಂತಾ ದಣೇರ್ದ ಕಳಿಸಿ ಕುಂತೀದಿ ಮಗನ, ತಿಳಿಯಾಣೆಲ್ಲ ನಿನಗ? ಏನ್ ಸುಕ ಐತಿ ಅಂತ ಇದ್ದೀದಿ ಮಗನ? ಥೂ, ನಾಚಿಗ್ಗೇಡೆಲೆ

(ಮುದುಕನ ಈ ಉದ್ದ ಮಾತು ನಡೆದಾಗೆಲ್ಲ ಹಣ್ಣು ಮಾರುವ ಸರಿ ಕಂಡ ಜಾಗಕ್ಕೆ 'ಹುಂ ಹುಂ' ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಕುತೂಹಲ ಹುರುಪುಗೊಡುವಳು)

ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳು

ಅಯ್ಯ ಯಜ್ಜಾ, ಇದೇನು ನಿಂದು ನೀನನ ಮಾತಾಡಿಕೊಣ್ಣಾಕ ಹ ಹಗಾರ, ನಿನ್ನ ತಲೀಮ್ಯಾಗಿನ ಪಟಗಾಕ್ಕೆ ಈಟಿಲ್ಲಾ ಕತಿ ಐತ್ಯನ? ಹಂತ್ಯಾಕಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನಕ್ಕೂ ಹೀಗನ ಏನಾರ ಒಂದು ಕತಿ ಇ ಯಜ್ಜಾ, ಆ ಮನಿ ಕತಿ ಹೇಳಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಪಟಗಾದ ಕತೀ ಹೇ ಅನಬೇಕು ನಿನಗ? ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಆಕ್ಕಿದ್ದೀತು ಅಂತೀನಿ?

ಮುದುಕ

(ಸಕ್ಕರೆಗಿಣಿಯ ಕುಚ್ಚು ಹೆಗಲಮೇಲಿರುವಾಗಲೆ, ತೆಗೆದ ಪಟ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ)

ಏನ್ ಕಂಡೀದಿ?
ನೀನೂ....

ವಳು ನಡು ನಡುವೆ
ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ತೋರಿಸಿ

ತಿಡ್ಡೆಲ್ಲ! ಪಾಡೈತಿ
ಹಾಗಾರೆನು, ನಿನ್ನ
ರಬೇಕು ತಗಿ, ಅಲ್ಲ
ಳತೀಯಲ್ಲ ಏನ್

ಗಾ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ

ಹೀಂಗೂಕಂತಿಯೇನು ತಂಗಿ? ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಬಾಳೇವು ಏನು ಸಣ್ಣದ? ಒಂದರ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದು ನೆಪ್ಪು ಬರತೈತಿ. ಬರೇ ನೆಪ್ಪಿನಾಗ ಕಾಲಾ ಕಳೆಯೋದಿನ್ನ. ಈ ನೆಪ್ಪಂದರೇನು, ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ ಇದ್ದಾಂಗ ನೋಡು ತಂಗಿ. ಬರೇ ದಾರಿತಪ್ಪಸೊ ಕೆಲಸಾನ ಅವು ಮಾಡೋದು. ಹಂ ಹಿರೇಗೌಡರು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಈಗ.....

ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳು

ಹೂಂ.

ಮುದುಕ

ಅವರು ನೋಡು ಈ ಮನಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು.....

ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳು

ಹೀಗ. ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಈಟು ದೂರ ಯಾಕ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು?

ಮುದುಕ

ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಊರಿಗೆ ಒಂದು ಪಿಡುಗು ಬಂತೂ ಅಂತ. ಅದರ ಕೈಯ್ಯಾಗಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಣಾಕ ಇಲ್ಲೆ ಈ ಮನಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು ಹಿರೇ ಧಣೇರು. ಆದರ.....

(ಉಸಿರ್ಗರೆಯುವನು)

ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳು

ಉಶ್ಚ, ಅಂತ ಕುಂತೆಲ್ಲೊ ಮುದುಕಪ್ಪ! ಮನಿ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದರ ಬ್ಯಾನಿ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳತೀಯಲ್ಲಾ ಏನಿದು?

ಮುದುಕ

ಹೇಳತೀನಿ ತಡಿ ತಂಗಿ, ನಮ್ಮೂರ ಹಿರೇಗೌಡರು ಇದನ್ನ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು ಅಂದೆಲ್ಲಾ, ಆಗೇನಿತ್ತಿಲ್ಲೆ? ಅಡಿವಿ. ಈಗ ಇನ್ನೂ ಸರಕಾರಿ ಸಾಲಿ ಆಗಿ, ಒಂದೀಟು ಊರು ಇಲ್ಲಿಮಟ ಬೆಳಕೊಂತ ಬಂದೈತಿ. ನಾ ನೋಡಿದ ಮಾತಿದು. ಇಲ್ಲೆ ಇದರ ಜೀರ್ರಕ್ಕಾಂಗ ಅಲ್ಲೆನು, ನಮ್ಮೂರ ಹಿರೇಗೌಡರ ಹುಡುಗನ್ನ ಕಡದುಕೊಂದರು ವರ್ಮದ ಮ್ಯಾಗ. ಆ ಹುಡುಗ ಚೀರಿದರ, ನಟ್ಟುಕಡಿಯಾಕ ಹೊಂಟಾವ ನಾ, ಹಾಗೆ ಓಡಿಕೊಂತ ಬಂದು ನೋಡಿದರ ಏನೈತಿ ಅಲ್ಲೆ! ಎಲ್ಲಾ ಕತೀನರ ಮುಗದು

ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ದಡಾ ಬಿಟ್ಟು ರುಂಡ ಕುಣೀತಿತ್ತು, ಕಣ್ಣು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು, ಆ ಮಕಾ ನೋಡಿದರ ಮರಮದಾ ಅಂತಿತ್ತು ಜೀವ! ಕಡಿದವರೆಲ್ಲಾ ಆಗಾಲೆ ಫದಾರಿ ಆಗಿದ್ದರು.

(ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯುವನು)

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

(ಮೂಗೇರಿಸಿ ದಿನದ್ವನಿಯಲ್ಲಿ)

ಅಯ್ಯಯ ಪಾಪ.....!

ಮುದುಕ

ಅದನೇನಾಡ್ತೀ, ಇನ್ನೂ ಕೇಳು ನಮ್ಮ ಹಿರೇಗೌಡರ ಮೊದಲನೇ ಮದವಿ ನಿಬ್ಬಣ ಈ ಹಾದ್ಯಾಗ ಹಾದು ಹೋಗ್ವಾಗ ಕಳ್ಳರು ಬಂದು ಮುಗಿಬಿದ್ದರು. ಏನ್ ಹೇಳ್ತಂಗಿ! ಎಲ್ಲಾರ ಜೀವ ಬಾಯಾಗ ಬಂದಿದ್ದವು..... ನೋಡು, ನಾ ಆಗಿನ್ನೂ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದವ ಇದ್ದೆ. ಮೆರವಣಿಗೆ ಕುದುರಿ ಹಿಡಕೊಂಡು ನಾನಸ ಹೊಂಟಿದ್ದೆ..... ಇದಸ ಆಲದಮರದ ಹಂತ್ಯಾಕಸ ಇಬ್ಬರ ಜೀವವಾ ಇದಸ ಬಡಗೀಲೆ.....

(ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುವನು)

ಹೊಡೆದು ತೊಗೊಂಡೆ.....ಹೋದ ದಿವಸ ಬಾ ಅಂದರ ಬಂದಾವಸ ? ಅಂತಾವ ಹೀಗಾಗೀನಿ...ಸಕ್ಕರೆಗಿಣಿ ಮಾರಿಕೊಂತ ಕುಂತೀನಿ. ಈಟೆಲ್ಲ ಸಾವು ಮನಸಿನ್ನಾಗ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಮನಿ-ಮಾರು, ವತನಾ-ವಾಡ ಯಾವದೂ ಉಳೂದುಲ್ಲ ತಂಗೀ....

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

(ಮುದುಕನ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ತಿರಿವಿ)

ಹೋಗೋ ಯಜ್ಞಾ, ನಿನಗ ಕ(ಖ)ರೇವಂದ್ರೂ ಅರವು-ಮರವು ಆಗೇತಿ ನೋಡು! ಅಲ್ಲಾ ಈ ವಾಡೆದ್ದು ಏನಾತು ಹೇಳಂದ್ರ, ನಡನಡಕ ಮತ್ತೇನಾರ ತಕ್ಕೊಂಡು ಕುಂದರತೀಯಲ್ಲ ? ಏನನಬೇಕು ನಿನಗ ಅಂತೀನಿ! ಮತ್ಯಾರರಸ ಆಗಿದ್ದರ ಈ ನಿನ್ನ ಕತೀಗ ಎದಿ ಒಡಕೊಂಬೋ ಆಟ !....ನಾನೂ ಕಗ್ಗ ಹೆಣಮಗಳು, ಅತ್ತಹಾದು, ಇತ್ತಹಾದು, ಎಲ್ಲಾ ದುಕ್ಕಾನು ಉಂಡಾಕಿ ಅಂತ ನೀ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಕೊಂತ ಕುಂತೀನಿ....ಒಬ್ಬರಾದ ಮ್ಯಾಗ ಒಬ್ಬರಂತ ಮೂರು ಮಂದಿ ಗಂಡರ್ದ ನುಂಗಿ ನೀರು

ಹಿಡದಾಕಿ ನಾ, ಸಾವಂದರ ಉಂಡು ತಿಂದ್ದಾಂಗ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಗೇತಿ ನನಗ;
ನೀನರ ಸಾವು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಹೇಳವಲ್ಲಿ....

ಮುದುಕ

ಹೌದ ತಂಗಿ, ಅದನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೇನೈತಿ ಈ ಮುದುಕನ ಹಂತ್ಯಾಕ ? ಮತ್ತ ನೀನರ
ಹೇಳು, ಈ ಮರ್ತೇದಾಗರೆ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೇನೈತಿ ಹೇಳಾಕೆ ?

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳು ಮುಂದೇನಾತು ?

ಮುದುಕ

ಮುಂದ ನೋಡು, ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಪಿಡುಗು ಎಲ್ಲಾ ಮನೀನೂ ಗೆಬರಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿತು....
ಮನಿಮನಿಗೆ ಹೇಣ....ಹಾದಿಹಾದಿಗೆ ಹೇಣ....ಒಯ್ಯಾಕ ಮಂದಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದೇಟಿಗೆ
ನಾಲ್ಕು, ಆರು, ಒಂದರ ಸಿದಿಗೀಮ್ಯಾಗ ಒಯ್ದರು....ಜನಾ ಗಾಬರಿ ಆಗಿ ಊರು
ಬಿಡಾಕಹತ್ತಿದರು. ಊರು ಬಿಟ್ಟರೇನಾತು, ಸಾವು ಬಿಡತೈತೇ ? ಚೇ....ಚೆಚೆ, ಇನ್ನೂ
ನೆನಸಿದರ ಕಣ್ಣುದ ಬಂದಾಂಗರ ಆಕೈತಿ.... ಈ ಜೀವಾ ಯಾಕಾರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀತೂ,
ಯಾಕಾರ ಬಾಳ್ವತೋ ಅಂತ ಅನಸೈತಿ ; ಏನು ಸುಕಾ ಕಾಣುತೈತೋ, ಯಾಕ
ದುಕ್ಕಬಡತೈತೋ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾಗಾಣೆಲ್ಲ. ಆ ಮನೀದಂದೆಲ್ಲ, ಊರು ಬಿಟ್ಟು
ಹೊರಗ ಮನಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರ ಪಿಡುಗು ಬೆನ್ನ ಬಿಡತೈತಿ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡು,
ನೀರು ಸುರುವಿದಂಗ ರೊಕ್ಕಾ ಕರ್ಪುಮಾಡಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ತಗ್ಗೋದರಾಗರ
ಇದನ್ನ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ತಂಗಿ, ಊರಾಗಿನ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ವಾಡೇವು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಇಲ್ಲೇ
ಇರಾಕ ಹತ್ತಿದರು. ವರ್ಸ ತಿರುಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತ ಮರಕಳಿಸಿ ಬಂತು ನೋಡು
ಮನೀನರ ನುಂಗಿತು....ಒಬ್ಬರೇ ಉಳಿಬೇಕು ಮನಿ ನಡಸಾಕ ! ಹೊಂಚಿಟ್ಟು
ಬಂದು, ಹದ್ದು ಎರಗಿದ್ದಾಂಗ ಒರಗಿತು ನೋಡು !ಮಿಂಚಿನ್ನಾಂಗ ಓಡೋ
ಚಿಗರಿ, ಬ್ಯಾಟಿಗಾರನ್ನ ತಪ್ಪಸಾಕ ಆಗಣೆಲ್ಲಾ, ಇನ್ನ ನರಮನಸ್ಯಾ ಸಾವು ಏನ್
ತಪ್ಪಿಸ್ತಾನು ?.... ಬೇರರ ಕಿತ್ತಿಹೋತು.... ಮನಿ ದೀಪಾ ಹಚ್ಚಾಕೂ ಒಬ್ಬರೂ
ಉಳಿಲಿಲ್ಲ....ಸತ್ತವರ ನೆಪ್ಪೊ, ಸಾವಿನ ನೆಪ್ಪೊ, ಸಾಯೋ ನೆಪ್ಪೊ ಮನಸ್ಯಾಗ ಒಂದೀಟು
ಉಳಿಲಿ ಅಂತ ಈ ಮನಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದಾಂಗ ಆತು....ಅಂದಿನಿಂದ ಇರಬೇಕೂ ಅನ್ನೋವರು
ಯಾರೂ ಇತ್ತಾಕ ಸುಳಿಲಿಲ್ಲ.... ಅಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲ ಹಾಗರ ಮುಚ್ಚಿ
ಐತಿ....ತಗದು ನೋಡೋ ದೈರೇವು ಯಾರಿಗೆ?.... ನನಗೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲಾ, ಆ
ಮನಿ ಅನ್ನಾ ಉಂಡೇನು ಅಂತ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇನು....ಈಟಾಗಿ ಸಾವರ ನನ್ನ
ಕೈಬಿಟ್ಟೈತಿ ಅಂದ ಮ್ಯಾಗೇನು.....

(ಕೆಮ್ಮಿ ಉಗುಳುವನು)

ನಸೀಬದಾಟ ತಿಳ್ಕಾಣೆಲ್ಲ ತಂಗಿ ! ಎಂತಾ ಮನಿ ನಸೀಬ ಏನಾತು ನೋಡು, ಸಾವಿನ ಮನಿ ಆಗಿ ಕುಂತ್ಯು.....

(ಸೋತು ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕಿ ಹಿಂದಕ್ಕೊರಗುವನು)

ಹೀಗೈತೇನೋ ! ಈ ಜಾಗಾ ಬಿರಸನ್ನು ಹಾಗಾರ ? ನೀ ಇದರ ಹಂತ್ಯಾಕನ ಇರತೀಯಾ ?

ಮುದುಕ

ಏನು ಬಿರಸೋ, ಏನು ಮೆತ್ತಗೋ, ಒಂದು ತಿಳಿದ್ದಾಂಗ ಐತಿ ತಂಗೀ ! ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನತನಕಾ ಒಬ್ಬರೂ ಇರಬೇಕನ್ನವರು ಮಾತ್ರ ಬಂದಿಲ್ಲ ನೋಡು.....

(ಸೆಟೆದು ಕುಳಿತು)

ನಾನ ನನ ಕಣ್ಣುಮುಟ್ಟು ನೋಡೇನಿ, ಏಸು ಹೆಣಾ ಇಲ್ಲೆ ಬೀಳೋದು ? ಊರ ಮಂದೀ ಸಾವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲೆ ಆಗಬೇಕೈತೋ ಏನೋ ! ಬಾವಿ ಬೀಳೋವು ಏಸೋ, ಉರಲು ಹಾಕ್ಕೋಳ್ಕೋವೇಸೋ, ಕಡದು ತಂದು ಹಾಕೋವೇಸೋ ! ಏಸ ಮಂದೀ ಸಾವು, ಹೊಟ್ಟಾಗ ಹಾಕ್ಕೊಂಡೈತೋ ಈ ಜಾಗಾ ಅಂತೀನಿ ! ಮನ್ನೆ ಮನ್ನೆ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮೂರ ದೋಸರ ಸೊಸಿ.....ನೋಡಿದರ ಗೌರಿಗೌರಿ ಆಗಿದ್ದು.....ಏನು ಜೀವದ ಮ್ಯಾಗ ಬ್ಯಾಸರಾತೋ, ಆ ಮನಿ ಹಿಂದಿನ ಪಂತರ ಬಾವ್ಯಾಗ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಳುನೀ ಅತ್ತಾಗ ಏನಾರ ಹೋಗಿ ನೋಡೀಯೇನು ತಂಗಿ ?

(ಸುಣ್ಣದ ಡಬ್ಬಿಯ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ನೋಡೇನು; ನೀರು ಕುಡ್ಯಾಕ ರಗ್ಗಡಬ್ಯಾರೆ ಆ ಬಾವಿಗೇ ಹೋಗೇನು.

(ಮುದುಕನನ್ನು ನೋಡಿ)

ಹರೆ ತಿರಿಗೈನೋ ಯಜ್ಜಾ ಕನಡಿ-ಹಳ್ಳು ನೋಡಿಕೊಣ್ಣಾಕ ಹತ್ತಿದಲ್ಲ ! ರತಿ ಕುಂತಾಳೇ ನಲ್ಲೆ ?

(ನಗುವಳು)

ಮುದುಕ

(ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು)

ರತಿ ಒಬ್ಬಾಕೇ ಯಾಕ ತಂಗಿ, ಕಾಮಣ್ಣನೂ ಕುಂತಾನಲ್ಲೆ. ಏನು ಗೊತ್ತು ಗೆಣ್ಯಾಗ ಮುಂದ ಬರೋ ಸಾವು ?

(ತಾನೂ ನಗುವನು)

ಕನಡಿ-ಹಳ್ಳು ನೋಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ನಕ್ಕೇನು ತಂಗಿ ? ಹಾಗ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರ ಬೇಕು, ಅಂದ್ರೂ ಹ್ಯಾಗಿದ್ದಮಾರಿ ಹ್ಯಾಗಾಗೇತಿ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾಕ್ಷೇಪ್ತಿ ಹಂ, ಆ ಬಾವೀ ದಂಡೀಮ್ಯಾಗ ಒಂದು ಅಳ್ಳೇಮರ ಬೇರದರ್ಸಿಲೆ ಕಿತ್ತಿ ಬಿದ್ದೇತಿ ನೋಡಿದಿಲ್ಲೋ ?

ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಹೌದು ಬಿದ್ದೇತಿ.

ಮುದುಕ

ಅದು ಯಾಕೆ ಬಿದ್ದೇತಿ ಅಂದ್ರ.....ಇದು ಬಾಳ ದಿನದ ಮಾತು, ಹಿರೇಗೌಡರ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದ್ದು-ಅವರೂ ಹೇಳ್ತಿದ್ದರು: ಅತ್ತಾಗ ಎತ್ತಾಗಿಂದೊ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷೇಸ ಬಂದು ಈ ಅಳ್ಳೇಮರ ಸೇರಿತಂತ....ಸೇರಿ, ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ "ನಾ ಕೇಳಿದ್ಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾ ಕೊಡಿರಿ" ಅಂತ ಗಂಟು ಬೀಳತಿಯಂತ. ತಪ್ಪಿ ಉತ್ತರಾ ಕೊಡಾಕ ಸುರುವು ಮಾಡಿದರ ತೀರ್ತು. ಹಾಗೂ ಒಂದರ ಬೆನ್ನಮ್ಯಾಗ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಾಣಾ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತರಾ ಕೊಡದಂಪಾಗಾಗೋತೆ ಅವರ ಮುರದು ತಿಂದುಬಿಡತಿಯಂತಸುಮ್ಮಾಕ ಹಾಗೂ ನಿಂತರ ಏನೂ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲಂತ....ಒಮ್ಮೆ ಸುರುವು ಮಾಡಿದರ ಆತು ನೋಡು, ಮುಗಿತು ಅನ್ನೋದ. ಎಂತಾ ಶ್ಯಾಣ್ಯಾ ಇದ್ದರೂ ಚಟಕಿ ಹೊಡ್ಡೋದರಾಗೂ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಡತಿಯಂತ....ಗುಂಡಭಟ್ಟ, ಅನ್ನೋವ-ಬಲು ಜಂಭದಾವಂತ 'ನಾ ಹೋಗಿ ಸೋಲಿಸಿ ಬರ್ತೇನಿ' ಅಂತ ಅದರಕೂಟ ಹಾಕ್ಯಾಡಾಕ ಹೋದವ ಅತ್ತಾಗೂ ಹೋದಂತ....ಆಗ ಈ ದೋಸರ ಪೈಕಿ ಶಂಕರಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅನ್ನೋವ ರೊಬ್ಬರು ಹೋಗಿ, ಮೂರು ದಿನದಮಟ ಅದರಕೂಟ ಹಾಕ್ಯಾಡಿ ಕಡೀಕ ಅದನ್ನ ಸೋಲಿಸಿ ಬಂದರಂತ....ಸೋತದ್ದಕ್ಕೆ ಗುರ್ತು ಏನು ಅಂದರ 'ಈ ಅಳ್ಳೇಮರ ಬೇರದರ್ಸಿಲೆ ಕಿತ್ತಿಬಿದ್ದತ್ತು. ಆಗ ಬಿದ್ದಮರ ಇನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಐತಿ....ಅಂತವರ ಮನಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಈ ದೋಸರ ಸೊಸಿ.....

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಸಾಕು ಬಿಡೋ ಯಜ್ಞ. ಯಾರರೆ ಎದಿ ಒಡಕೊಂಡು ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರೋ ಆಗ ! ಏನ್ ಹೇಳತಿ ತಗಿ; ಬರೇ ಸಾವಿನ ಕತೀನ ಹೇಳತಿ ಹೆದರಕಿ ಬರೋಹಾಗ. ಈಟೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾದ್ಮಾಗೂ ಇಲೇ ಹ್ಯಾಗ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲಾ ಕಳತಿಯೋ ಅಂತೀನಿ ! ಹಗಲು ಐತಿ ಅಂತ ನಮ್ಮದೆಲ್ಲ ಪಾಡ್ಯತಿ....ರಾತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಜೀವ ಎರವವ-

ಮುದುಕ

ಮತ್ತೇನೈತಿ ತಂಗಿ, ಸಾವು ಬಿಟ್ಟುಹೇಳಾಕ? ನನಗ ಕಾಣೂದು ಅದೊಂದೆ ನೋಡು. ಈ ಊರ ಜನ ನೋಡು, ಈ ಮನೆ ಮರತು ಬಾಳೇ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನೋಹಾಗ, ಈಟೆಲ್ಲ ಸಾವಿನ ನೆಪ್ಪು ಈ ಮನಸಿನ ಮನ್ನಾಗ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಇರಬೇಕು ಅಂತೈತೆಲ್ಲ ಈ ಜೀವ ! ಬಲೆ ಅಡಮುಟ್ಟೈತೆ ಇದೂ ! ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲದ್ದು....ಈ ನಿನ್ನ ಬಿರಸು ಜಾಗ ನನ್ನರೆ ನುಂಗತೈತೇನೊ ಅಂತ, ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ಬಿದ್ದರೂ ಮುಟ್ಟವಲ್ಲದ್ದು ನನ್ನ ಉಗುಳಿಬಿಟ್ಟೈತಿ....ಅದಕ್ಕೂ ಬ್ಯಾಡಾದೆಲೆ ನೀನು, ನಾಚಿಗ್ಗೇಡಿ ನೀನು, ನಾಚಿಗ್ಗೇಡಿ ! ರಾತ್ರಿ ನೋಡು ತಂಗಿ, ನಿಂದೀನ ಇಲ್ಲ....ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆತೂ ಆ ಮನ್ನಾಗ ಹಿರೀಗೌಡರು, ಅವರ ಮನಿ ಮಂದೆಲ್ಲ ರೇಜಿಪ್ಪಾಗ ಕಾಣತೈತಿ....ದೀಪ ಝಗ ಝಗ ಉರಿತಿರತಾವು, ಸನಾದಿ ಸವಳ ಕೇಳತಿರತೈತಿ, ದೊಡ್ಡ ಮದವೀನ ನಡದಾಂಗಿರತೈತಿ, ಹಾಡೇನು, ನಾಚೇನು, ಮಂದೈನು, ಮಕ್ಕಳೇನು, ಜಂಗಿ ರಂಗರಂಗ ನಡದಿರತೈತಿ. ಇದೇನು ಕರೇನೋ ಸುಳ್ಳೋ, ಏನ್ ನಂದೆ ಹಳವಂಡೋ ಅಂತ ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕೊಂಡು ನೋಡೀನಿ....ಕರೇನ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ಬಾವ್ಯಾಗಿಂದ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿದ ದನಿ ಕೇಳತೈತಿ....ಬಗಲಾಗ ಕೂಸಿನ ಕರಕೊಂಡು, ಕೂದಲಾ ಹರವಿಕೊಂಡುಂ ಬೆಳ್ಳಾಗ ಯಾರೋ ಹಣ್ಣುಮಗಳು ಆ ಮನಿ ಬಾಕಲದಾಗ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನ ಇದ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಂಡೈತಿ....ದೋಸರ ಸೋಸೀನ ಇರಬೇಕು. ಪಾಪ, ಇನ್ನೂ ಇರಬೇಕು ಅಂತ ಆಸೇವು ಇತ್ತೋ ಏನೋ !

(ಸಾಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಗಂಟಿಯಾಗುವದು)

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಅಕಾ ಯಜ್ಞ, ಸಾಲಿಬಿಟ್ಟ ಗಂಟೆ ಆತು ನೋಡು ! ಈಗ ಬರತಾವಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಲಿ ಬಿಟ್ಟು.

(ಬುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲಿನ ಅರಿವೆ ತೆಗೆದು ಹಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿಡುವಳು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ.)

ಹಣ್ಣು ಬಾರಬೇ ಹಣ್ಣೂವ್ವಾ!

ಮುದುಕ

(ಕನಸಿನಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತವನಂತೆ)

ಹೌದ್ವ, ಹಾಗಾರ ಯಾಪಾರ ಸುರುಮಾಡಬೇಕಾತು ನಾ ಇನ್ನ. ಸಕ್ಕರ್ ಗಿಣಿ, ಸಕ್ಕರ್ ಗಿಣಿ ! ಬಿಲ್ಲಿಗೊಂದೊಂದು ಸಕ್ಕಿಗಿಣಿ !

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

'ಬಾಳೇಹಣ್ಣು, ಬಾರೀಹಣ್ಣು, ಪ್ಯಾರಲಹಣ್ಣು, ಕವಳೇಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ತೊಗಳ್ಳಿರಿ ಹಣ್ಣೂವ್ವಾ....'

ಮುದುಕ

ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ
ಕೈಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮುತ್ತಿನ ತೆನಿ
ಬಾಯಾಗಿದ್ದರೆ ಜೇನಿನ ಹನಿ !
ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ, ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ

[ಬಲಗಡೆಯಿಂದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಾಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಹುಡುಗರು ಬರುವ ಗುಜು ಗುಜು ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಬರುವದು. ಮೊದಮೊದಲು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಅದೇ ತಿಳಿಯಾಗಿ, ಆ ಶಬ್ದದೊಳಗಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುವವು ;

೧: "ಅಳತೈತಿ ಅಳತೈತಿ ರಂಡಿ
ಕೊಳ್ಳಾಗ ಬೇವಿನ ದಂಡಿ"

೨: "ಹೆಂಡತಿಯು ಸೊಕ್ಕುವಳು ತನ್ನ
ಗಂಡ ಕುರುಡನಾದ ಮೇಲೆ
ತುಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಜೋಡು
ದಿಂಡೆ ಗಾಂಧಾರಿ"

೩ : “ಪೇಣಸೇಕೃ ನಾಗರಕಾಯಿ-”]

ಮುದುಕ

ಸಕ್ಕರಿಗಿಣೇ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣೇ.....

[ಶ್ಯಾಮ ಒಬ್ಬನೇ ಬಂದು ಮುದುಕನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಿಟ್ಟಿ, ರಾಮ, ಭೀಮ, ಹಣಮ, ರಂಗ, ಭರಮ ಇವರೆಲ್ಲ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮುದುಕನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಿದ್ದ ಶ್ಯಾಮನ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಕಿಟ್ಟಿ ಕೊನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದು ಶ್ಯಾಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ]

ಕಿಟ್ಟಿ

ವೈರಿ ಬಂದೈತಿ ಇದಿರಿಗೆ | ಕಡದು ಹಾಕೇನು ಮೂಲಿಗೆ |

(ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರೂ ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮೇಲುಗಟ್ಟಿ ನಗುವರು)

ಶ್ಯಾಮ

(ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ, ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ)

ಲೇ ಕಿಟ್ಟಾ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಂದ್ಯದ್ದ ಇಲ್ಲೇ ಕೊಂದುಹಾಕ್ತೇನಿ ನೋಡು

ಹುಡುಗರು

ಅಬಾಬ ಗಂಡಸ.....

(ನಗುವರು)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ನೆಟ್ಟನೆ ಅವನೆದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು)

ನಾ ಅನ್ನಾವ. ಕೊಲ್ಲು ಗಂಡಸ, ಕೊಲ್ಲು.

ಶ್ಯಾಮ

(ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯದಾಗಿ ಹೊಡೆಯಲು ಕೈಯೆತ್ತುವನು.)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಮಿಸುಕಾಡದೆ ಎದೆಸೆಟ್ಟು ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಹುಡುಗರು

ಬಿಡಬಿಡಲೇ ಶ್ಯಾಮ್, ಸಾಕು ಬಿಡು ಮಸ್ತು.

(ನಡುವೆ ಬಂದು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವರು)

ಮುದುಕ

ಏ ಹುಡುಗರಾ, ಯಾಕ ಬಡದಾಡತೀರೋ ತಮ್ಮಾ ?

(ತನ್ನಪ್ಪಕ್ಕೆ)

ಈ ಜಾಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದಕೂಡ್ಲೆ ಏನಾಗ್ಗಿದ್ದೀತಿವಕ್ಕೆ ?

(ಹುಡುಗರಿಗೆ)

ಏ ತಮ್ಮಾ, ಬರ್ಯೋ ಇಲ್ಲೆ. ಸುಮಾಕ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ ತಿಂದು ನಕ್ಕೊಂತ
ಹೋಗಲಾಸಲ್ಲ ? ಬರಿಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಾರು.....

(ಹುಡುಗರು ಮತ್ತೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವರು)

ಹೀಗ ನಿಲ್ಲಿರಿ. ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ ಹಾಡು ಹೇಳ್ತೇ ಕೇಳಿ:

ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ
ಕೈಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮುತ್ತಿನ ತೆನಿ
ಬಾಯಾಗಿದ್ದರೆ ಜೇನಿನ ಹನಿ !
ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ, ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ
ಬಾರ ನನ್ನ ಬಂಗಾರಮಣಿ
ಬಡದಾಡಿದ್ರೆ ಆಟ ಆಡಿ
ಹಾರಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಜೋಡಿ
ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ ಮುತ್ತಿನ ತೆನಿ
ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ

(ಹುಡುಗರಲ್ಲೆ ಪೊಳ್ಳನೆ ನಗುತ್ತಾರೆ. ಶ್ಯಾಮ, ಕಿಟ್ಟಿ ತಮಗೆ ಅರಿಯದಂತೆಯೇ ಒಬ್ಬರ
ಹೆಗಲಮೇಲೊಬ್ಬರು ಕೈಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಮುದುಕ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿಯೊಂದನ್ನು ಶ್ಯಾಮನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.
ಉಳಿದ ಕೆಲ ಹುಡುಗರೂ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಸಕ್ಕರಗಿಣಿ ಹಿಡಿದು ದೂರ ನಿಂತಿರುವ ರಾಮನಿಗೆ)

ಲೇ ರಾಮ್ಯಾ, ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡತೀಯಾ ನಾನೂ ತೋಗೋತೀನಿ ?

ರಾಮ

(ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿ ನೋಡಿ)

ಇಲ್ಲಲ್ಲವಾ ನನ್ನ ಹತ್ತರ

ಶ್ಯಾಮ

(ಕಿಟ್ಟನಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಸಕ್ಕರಗಿಣಿ ತೋರಿಸಿ ಹಂಗಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಚೇಪಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರ ಕೊಡತೀನಿ ನೋಡು ಕಿಟ್ಟಾ, ಎರಡು ಪೇಣೆ ಕೊಟ್ಟರ.

(ಅಸೆ ತೋರಿಸುವ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ನಗುವನು.)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರೂ ನುಂಗಿಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಹತ್ತಿರ ಸೆಟೆದು ಹೋಗಿ)

ಹೂನವಾ ಕೊಡು.

ರಾಮ

ಬ್ಯಾಡ ಬಿಡೋ ಕಿಟ್ಟೇ, ಮತ್ತೆ ಅವನ ಸಂಗತಿ, ಮಹಾ ಅಳಬುರುಕೆ ಅವಾ !

ಕಿಟ್ಟಿ

(ರಾಮನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಚಿಪ್ಪುಟ)

ಅದರಾಗೆಲ್ಲಾ ಏನದನೋ. ಹೂನವಾ ಶ್ಯಾಮಾ, ನಾ ಕೊಡತೀನಿ, ಕೊಡು.

(ಸಕ್ಕರಗಿಣಿ ಹಿಡಿದ ಕೈಕಡೆಗೆ 'ಆ' ಮಾಡುವನು)

ಶ್ಯಾಮ

(ಸಕ್ಕರಗಿಣಿ ಕೈಹಿಂಡಿ ಸರಿಸಿಕೊಂಡು)

ಒಮ್ಮೇ ಚೇಪಬೇಕು ಹಂಗಾರ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಗೋಣುಹಾಕಿ)

ಹೂನಪಾ.

ಶ್ಯಾಮ

ಬಿಡು ಅಂದಗಳಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು ಆಂ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹುಂ, ಹುಂ.

ಶ್ಯಾಮ

ಕಡೀಬಾರದು ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೂಂ.

ಶ್ಯಾಮ

(ಎಡಗೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ)

ತಾ ಹಂಗಾರ ಪೇಣೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಕಿಸೆಯಿಂದ ಎರಡು ಪೇಣೆ ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟು)

ಹು, ಚೀಪಿಸು.

ಶ್ಯಾಮ

'ಆ' ಮಾಡು.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುವನು)

ಶ್ಯಾಮ

(ಸಕ್ಕರಿಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿಡುವನು. ಕಿಟ್ಟಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಚೀಪಹುತ್ತವನು.)

ಬಿಡೋ ಸಾಕು. ಒಮ್ಮೆ ಬೇಪಿದೆಲ್ಲ ಸಾಕಿನ್ನ....

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಮಾತನಾಡದೆ ಬರಿ ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳು ತೋರಿಸುವನು)

ಶ್ಯಾಮ

ಬಿಡತೀದೋ ಏನಂತೀದಿ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿಯನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿಡದೆ)

ನಾಕು ಪೇಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಿಡತೀನಿ. ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಕಡಿದುಬಿಡ್ತೀನಿ.

ಶ್ಯಾಮ

(ಸಿಟ್ಟು ಅಳುವು ತುಂಬಿದ ದನಿಯಿಂದ)

ಯಾಕಲೆ, ಮೊದಲ ಮಾತುಕೊಟ್ಟು ಈಗ ಹೀಂಗೆ ಅಂತೀಯಾ ? ಹೆದರಸತೀ ಯೇನು? ಬಿಡತೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಕೊಂದೇನು ನೋಡು ನಿನ್ನ!

(ಅಳುಮುಖ ಮಾಡುವನು. ಉಳಿದ ಹುಡುಗರು "ಬಿಡಬ್ಯಾಡಲೇ ಕಿಟ್ಟಾ, ಕಡದಬಿಡು" ಎಂದು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಜಿಗಿದಾಡಿ ನಗುವರು.)

ಕಿಟ್ಟಿ

ಕಡಿದೆ ನೋಡು, ಇಕಾ, ತಡಮಾಡಿದರೆ ನುಂಗಿಬಿಡತೇನಿ.

(ನುಂಗುವಂತೆ ಮುಖಮಾಡುವನು)

ಶ್ಯಾಮ

(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಧೈನಾಸದಿಂದ)

ಏSS ನಿಂದ್ರೋ....

ಕಿಟ್ಟಿ

ತಗಿ ಹಂಗಾದರೆ ನಾಕು ಪೇಣೆ.

ಶ್ಯಾಮ

(ಸೋತವನಾಗಿ)

ತಗೊ ಮಹರಾಯಾ.

(ಕಿಸೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ನಾಲ್ಕು ಪೇಣಿ ಕೊಟ್ಟು)

ಈಗರ ಬಿಡು.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ)

ಶ್ಯಾಮ

(ಸಕ್ಕರಿಗಿನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಳುಮುಖ ಮಾಡಿ ಆದರೂ ಸಿಟ್ಟಿನ ಆವೇಶದಿಂದ ಒಂದು ತುದಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು, ತಿರುಗಿ ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ)

ಹಾಯತೀಯಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಓಣ್ಯಾಗ....ಆಗ ನೋಡು ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡ್ತೀನಿ, ಅಪ್ಪಗ ಹೇಳಿ.

ಹುಡುಗರು

ಅಯ್ಯಾ ಗಂಡಸರ....

(ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಶ್ಯಾಮನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಅವರ ತಗೊಂಡು ಏನ್ನಾಡತಿ ಬಾರಲೆ. ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡಬಾರದೇನಪಾ? ನೀ ಮಾಡಿದರ ಅಡ್ಡೀ ಇಲ್ಲ, ನಾವು ಮಾಡಿದರ ಹೀಂಗೇನೋ ?

ಶ್ಯಾಮ

(ಅಳುವು ತಡೆಯಲಾರದೆ)

ಅವರೆಲ್ಲಾರೂ ನಗಬೇಕ್ಕಾಕ ಮತ್ತೆ? ನನ್ನ ಒಬ್ಬವನ್ನ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾರೂ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡತಾರ ಮಕ್ಕಳು !

(ಬಿಕ್ಕುವನು)

ಮುದುಕ

(ಕಿಟ್ಟಿ ಶ್ಯಾಮರನ್ನು ಕರೆದು)

ಏ ಹುಡುಗರಾ, ಬರಿಲ್ಲೆ.....

(ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವರು)

ಇಹಾ, ಈ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ ತೋಗೊಳ್ಳಿ, ಇನಾಮು, ನಿಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇನಾಮು!

(ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು)

ಹುಡುಗರೂ ಅಂದ್ರ ಹೀಗಿರಬೇಕು ಹುಡುಗರು ! ಬಪ್ಪರೆ ಹುಡುಗರು ನೀವು !

ಬಡದಾದಿದ್ರು, ಆಟ ಆಡಿ
ಹಾರಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಜೋಡಿ,
ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ ಮುತ್ತಿನ ತೆನಿ
ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ !

[ಹುಡುಗರು ನಗುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ರಂಗದ ಆ ತುದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಎಲ್ಲರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿ ಇವೆ. ಗಣಪ್ಪ ಒಬ್ಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ "ಗಣಪ್ಪಾ, ಹಿಡಿಯಲೆ ಇದನ್ನ ಚೀಪಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ ಮಗನನ ಅತ್ಲಾಗ್ತ ತಗೊ" ಎಂದು ಮುದುಕ ಕೊಟ್ಟ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿಯನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವನು.]

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರಿಗೆ)

ಇವತ್ತ ಶನಿವಾರ, ಆಟಾ ಆಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀರೇನಲೆ ?

(ಶ್ಯಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ 'ಹುಂ' ಎನ್ನುವರು)

ಯಾಕೋ ಶ್ಯಾಮಾ, ಬರಿಯಿಲ್ಲೋ ನೀನೂ ?

ಶ್ಯಾಮ

ಹೀಂಗಾದರ ನಾ ಒಲ್ಲೆಪಾ; ನಿಮ್ಮ ಸಂಗ್ತಿನೆ ಒಲ್ಲೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಹಾಕಿ)

ಏಳS ಹುಚ್ಚ S! ಸುಮ್ಮನ ಬಾ, ನಾ ಹೇಳ್ತೇನಿ. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ನಿನಗ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲಪಾ, ಆತಿಲ್ಲೋ ?

(ಹುಡುಕುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ)

ರಂಗ್ಯಾ ಬರಲಿಲ್ಲೇನೋ ನಮ್ಮ ಸಂಗಿಲೆ ?

ಭೀಮ

ನಮ್ಮ ಸಂಗಿಲೆ ಬದ್ತಾನೇನಪಾ ಅವಾ. ಅವ ಬರೋದು ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರ ಹಿಂದಿಂದ.

(ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರ ಗುಂಪೊಂದು ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿ)

ಅಕಾ, ಕಿಟ್ಟಾ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರು ಬಂದವು ನೋಡು ಅಲ್ಲೆ. ಅವರ ಹಿಂದ ರಂಗ್ಯಾ ಇರಬೇಕು ನೋಡು.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಆತ್ಮಕಡೆ ನೋಡಿ)

ಮಜಾಮಾಡೋಣು ನಂದರ್ರೆಲೆ ಇವರಿಗೆ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಅವರಿಗೆ ಹಾದಿ ಬಿಡದ್ದಂಗ ಇಲ್ಲೇ ನಂದ್ರೋಣು, ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗ್ತಾರ ಹೋಗಲಿ.

(ದಾರಿಕಟ್ಟುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಕ್ಕರಿಗಿನ ಚೀಪುತ್ತು ನಿಲ್ಲವರು)

ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಹೆಣ್ಣು ಬಾರಬೇ ಹೆಣ್ಣೂ SSS.....

ಮುದುಕ

ಸಕ್ಕರಿಗಿನ, ಸಕ್ಕರಿಗಿನೇೇೇ.....

(ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರು ಬಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಕೆಲವರು ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತಮತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕನ್ನುವಾಗ)

ಗಂಗು

(ಕಾಶಿಯ ಭುಜ ತಟ್ಟಿ)

ಅಲ್ಲ ಕಾಶಿ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗಂಡು ಹುಡುಗರು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಾರವಾ ! ಮುಂದ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗಬೇಕೆ ? ನನಗಂತೂ ಧೈರ್ಯ ಇಲ್ಲವಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ.

(ಇವರ ಮಾತನ್ನೇ ಕೇಳಿ, ಇನ್ನಷ್ಟು ದಾರಿಗೆ ಆಡ್ಡಾಗಿ ನಿಂತು)

ಬರಿ, ಬರಿ ಮುಂದ ಹೋಗರಲ್ಲ.

ಕಾಶಿ

(ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಹುಡುಗರಿಗೆ)

ಅಂವಗ್ಯಾಕ ಹೆದರಿತೀರಿ ಬರೇ! ಏನ್ನಾಡತದ ಅದು ? ಹುಲೀನಸ, ಕರಡೇ? ಏನು ತಿಂತಾನಸ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಯಾಕ ಕಾಶಿ, ಬಾಯ ಬೇಕಾದ್ದಾಂಗ ಹರಿಬಿಡತೀಯೇನು ? ಹ್ಯಾಂಗ ಕಾಣಸ್ತದ ?

ಕಾಶಿ

ಯಾಕೋ ಹೊಲ್ಯಾ, ನಿನಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಕಾಣಸ್ತದ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಅಬಬಾ ! ಎಲ್ಲಾರೂ ಅಂಬೋಹಾಂಗ ನೀ ಗಂಡರಾಮಾನಸ ಖರೆ ನೋಡು!

(ಗಂಡು ಹುಡುಗರು ನಗುತ್ತಾರೆ; ಸಿಳ್ಳು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ)

ಕಾಶಿ

(ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು)

ಬರೆ ಎಲ್ಲಾರು, ಅವರ ಸರಿಸಿ ಹೋಗೋಣ. ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೈ ಮಾಡ್ತಾನೇನೊ ನೋಡೋಣ.

(ಜೊತೆಯವರ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೊರಡುವಳು)

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಬ್ಯಾಡ್ಕ ಯವ್ವಾ. ಯಾಕ ಸುಮಾಕ್ರ ಬಡದಾಡತೀರಿ, ಬಿಡಿ.

ಗಂಗು

(ಕಾಶಿಯನ್ನು ತಡೆದು)

ಏ ಕಾಶೀ, ಸಮ್ತನಾಗ್ ನಮ್ತವ್ವಾ. ಅವರು ಹೋಗಲಿ, ಹಿಂದಾಗಡೆ ನಾವು ಹೋಗೋಣ. ಇದು ಮನ್ಯಾಗ ತಿಳಿದರ ಅಪ್ಪ ಮೈಹುಳೇ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದಾನು ನಮ್ತವ್ವಾ!

ಕಿಟ್ಟಿ

ನಾವೂ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟೊತ್ತು ನಿಂದರತಾರೋ ನಿಲ್ಲಲಿ.

ಕಾಶಿ

ನಿಂತಕೋವಲ್ಲವ್ಯಾಕ ಬಿಡು, ನಮ್ತನೇನು ಮಾಡತಾವ.

(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಡೆದು)

ಅಂದ್ವಾಂಗ ಇವೊತ್ತು ಶನಿವಾರ. ಮಧ್ಯಾನ್ವದಾಗ ಸಾಲೀನೂ ಇಲ್ಲ. ಕೂಡೋಣೇನೈ?

(ಕದ್ದು ಕಿಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವಳು)

ಗಂಗು

ಎಲ್ಲೆರೆ ಕೂಡಬೇಕು? ಎಲ್ಲಿಕೂತರೂ ಹೊರಗ ಹಾಕತಾರ, ಇಲ್ಲಾಕೆಲಸಾ ಹಚ್ಚತಾರ. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಆರಾಮ ಕೂತೇನೂ ಅಂದ್ರ ಇಲ್ಲ. ಹೌದಲ್ಲ ಸುಮ್ಮಿ?

ಸುಮ್ಮಿ

ಹೌದವಾ. ಆದರ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಆಡದ ಭಾಳ ದಿವಸಾತಲ್ಲ ಗಂಗೂ?

ದಮ್ಮಿ

ಅಲ್ಲ ಕಾಶಿ, ಹ್ಯಾಂಗೂ ಈ ಮನ್ಯಾಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಾಕೆ ಬಂದು ಆಡ ಬಾರದು ?

ಸುಮ್ಮಿ

ಹೌದ್ರೇಕೆ, ಯಾರೂ ಹೇಳವರಿಲ್ಲ, ಕೇಳವರಿಲ್ಲ; ಕೆಲಸ ಹಚ್ಚವರಿಲ್ಲ, ಹೊರಗ
ಹಾಕವರಿಲ್ಲ

ಗಂಗು

ನಾ ಒಲ್ಲೆವಾ ಈ ಮನೀಗೆ ಬರಿಕ್ಕೆ. ಹೆದರಕೀನಸ ಬರ್ದದ ನಮ್ಮವ್ವಾ ನನಗ. ಇದಸ
ಮನೀ ಬಾವ್ಯಾಗಸ ಅಲ್ಲೇನು ನಮ್ಮವ್ವ ಬಿದ್ದದ್ದು?

ಕಾಶಿ

ನಿಮ್ಮವ್ವೇನು ಸತ್ತಾಕಿ ಎದ್ದು ಬರತಾಳೇನಸ ನಿನ್ನ ನುಂಗಲಿಕ್ಕೆ? ಬಲು ಪುಕ್ಕೆವಾ ನೀನು !
ಏನಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾರು ಇಲ್ಲೇ ಕೂಡೋದು. ಏನಂತೀರೆ ?

(ಎಲ್ಲರೂ ಹುಂ ಹುಂ ಎನ್ನುವರು)

ಅವೂ ಬರತಾವೇನು ಕೇಳೋಣೇನಸ ? ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸಾಪಲಸಾ ಮಾಡತಾವ.

(ಅವರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಏ ಕಿಟ್ಟಾ, ಇವೊತ್ತ ಬರಿರೇನಲೇ ಅಟಕ್ಕೆ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಎಲ್ಲೆ? ಏನಾಟ ?

ಕಾಶಿ

ಇಲ್ಲೇ, ಇದಸ ಮನ್ಯಾಗ. ಯಾಕಸ ಧೈರ್ಯಾ ಇಲ್ಲ ಹೌದಲ್ಲೋ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಅಭಿಮಾನ ಕೊಡುವನಾಗಿ)

ಅದ್ಯಾಕ, ನಾವು ಬೇಕಾದಾಂಗ ಬರತೀವಿ. ನಿನಗಸ ಹೆದರದಿದ್ದವರು, ಇನ್ನ ಆ ದೆವ್ವಕ್ಕೆ
ಹೆದರತೀವೆ ? ಯಾಕ್ರಲೇ ಬರತೀರಿಲ್ಲೋ ಎಲ್ಲಾರು ?

(ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುವರು)

ಇಕಾ ಕಾಶೀ, ನಾವು ಹಂಗಸ ಬರಾವು. ನೀವು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ತರತೀರಿಲ್ಲೋ ?

ಕಾಶಿ

ತಿನಾಸಕ, ತರತದೇಳು.

(ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರಿಗೆ)

ಇಕಾ, ಮನ್ಯಾಗ ಎಲ್ಲಾರೂ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಸಗೊಂಡು ಬರೆ. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಗೊಂಬಿ, ಆಟಗೀಸಾಮಾನ ಎಲ್ಲಾತಗೊಂಡು ಬರಿ ಮತ್ತ. ಏ ತಾರಿ, ಆಟಗೀ ಸಾಮಾನಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ಸೊಟ್ಟಮಾರೀ ಮಾಡಿದಿಲ್ಲೋ? ನಾಯೆಲ್ಲಾ ತರತೇನಿ. ನೀಯೇನೂ ತರಬ್ಯಾಡ.

(ಹುಡುಗರಿಗೆ)

ಹಂಗಾರ ನೀವೂ ಬರೋ ಒಂಬತ್ತಾಸಿಗೆ.

[ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ 'ಹೋಹೋ' ಅನ್ನುತ "ಚೈಂ-ಮೈಂ-ಚಂಗ್ಯಾ, ಚಟ್ ಪಟ್-ಮಂಗ್ಯಾ | ಬೂಟು ಟಪಿಗಿ ಹಕ್ಕೊ, ಮಡ್ಡಮ್ಮನ ಕೈ ಹಿಡಕೊ | ಟಿಪ್-ಟಿಪ್-ಟಿಪ್-ಟಿಪ್, ಟಿಪ್-ಟಿಪ್‌ಟಾ ಟಿಪ್-ಟಿಪ್-ಟಾ |" ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹೀನ ಒಂದು ಹಾಡಿಗೆ ಮೈಕ್ಕೆ ಕುಣಿಸುತ್ತ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಗುತ್ತ ಹೋಗುವರು.]

ಗಂಗು

ನಾ ಒಲ್ಲೆವಾ ನಮ್ಮವ್ವಾ. ಆ ಮನಿ ಹತ್ರ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೆದರಕೀನ ಬರತದ.

ಕಾಶಿ

ನಿಂದೂ ಒಂದು. ನಮಗ್ಯಾಕ ಹೆದರಿಕಿ. ಅವೆಲ್ಲಾ ಗಂಡು ಯಾತಕ್ಕ ಬರತಾವಂದೀ?

ಸುಮ್ಮಿ

ಗೊತ್ತದೇಳೆನ ಯವ್ವಾ. ಆ ಗಂಡು ತಗೊಂಡು ಏನ್ನಾಡ್ತೀ, ಅವು ನೀ ಇದ್ದೀದಿ ಅಂತ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೊಂಡಾವ. ನೀ ಏನ್ ಹೆದರಬ್ಯಾಡ ಗಂಗೂ, ಲಗೂನ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗೂದರಾಗ ಮನೀಗೆ ಬಂದುಬಿಡೋಣ. ಇವೋತ್ತೇನು ಹುಣ್ಣವಿ ಅದ. ಬೆಳದಿಂಗಳರತದ. ಕೋಲು ಹಕ್ಕೋತ ಬರೋಣ. ಕೋಲೂ ತೊಗೊಂಡು ಬರಿ ಆಂ.

ಕಾಶಿ

ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಮಾಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆನು? ಕೋಲು ತೊಗೊಂಡು ಏನು ಮಾಡತೀರಿ? ಸುಮ್ಮನ ಚಿಣ್ಣಿಫಣಿ ಆಡೋಣ.

ಸುಮ್ಮಿ

ಹೋಗ್ಸ ಗಂಡಸರಾಟ. ಅದನೇನು ಅಡತೀ. ಸುಮ್ಮನ ನಮ್ಮನಮ್ಮ ಆಟಾ ನಾವು
ಆಡೂಣಂತ. ಹೋಗೋಣ ನಡೆವಾ ಇನ್ನೆ, ಹೊತ್ತಾತು.

(ಹೊರಡುವರು)

ಗಂಗು

(ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾಶಿಯನ್ನು ತಡೆದು)

ರಂಗ್ಯಾನೂ ಬರತಾನೇನಿಸ ಕಾಶಿ ?

ಕಾಶಿ

ಬಂದರ ಬರವಲ್ಲನ್ಯಾಕೆ. ನಿನ್ನೇನ್ ನುಂಗತಾನೇನು? ಎಷ್ಟು ಹೆದರತೀದೆ ನಮ್ಮವ್ವಾ ?

ಗಂಗು

ಅವ ಬಲು ಮಂಗ್ಯಾ ಇದ್ದಾನೆ

ಕಾಶಿ

ಇದ್ದರ ಇರವಲ್ಲನ್ಯಾಕೆ, ನಿನ್ನೇನ್ ಮಾಡತಾನ ನಡಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು)

ರಂಗ

[ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಊದುತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ
ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಅವಸರದಿಂದ ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗುವನು.]

ಮುದುಕ

(ರಂಗ ಹೋಗುವ ತೀವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ)

ನೋಡಿದ್ಯಾ ತಂಗಿ, ಹುಡುಗರಾಟಾ? ಎಲ್ಲಾ ಹಿರೇರಂಪಾಗಿಸ ಮಾಡತಾವು!

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಏಸು ಯಾಪಾರಾತು ಮುದುಕಪ್ಪಾ ನಿಂದು? ಇನ್ನೆ ಹೋಗೋಣ ?

ಮುದುಕ

ಏನು ಯಾಪಾರ ?...ಅದರ ಹುಡು, ಅದರ ಯಾಪಾರ....ಇದರ ನಡವೈತಿ ನೋಡು ತಂಗಿ. ಹುಡು ಬರತಾವು, ಬಡದಾಡತಾವು, ಯಾಪರ ಮಾಡತಾವು, ಆಟ ಆಡತಾವು; ಎಲ್ಲಾ ಮುಗದಮ್ಮಾಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಹೋಕ್ಕಾವು, ಬಾಳೇವೂ ಹೀಗರ ನೋಡು ತಂಗಿ; ಹೌದಲ್ಲೋ ?

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಕರೇವು ಯಜ್ಞಾ. ಆಡೋ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ನೋಡಿದರ ಮರ್ತ್ವೇವರ ಮರತು ಹೋಕ್ಕೈತಿ.

ಮುದುಕ

ಮಕ್ಕಳೂ ಆಂದ್ರ, ಸಾಯೋ ನಮಗ ಮುಂದಿನ ಆಸರ ಅವು ತಂಗೀ..... ಮುಂದಿನ ಆಸರ.....

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

ಈಟೋತ್ತನ ನೀ ಹೇಳಿದ ಈ ಮನೀ ಕತಿ ಕೇಳಿದರ, ಯಾಕಾರರ ಆ ಹಸುಗೂಸುಗೋಳು ಅಲ್ಲ ಆಡಾಕ ಹೋಕ್ಕಿದ್ವಾವೂ ಅಂತ ಜೀವ ತಗಿಬಗಿ ಆಕ್ಕೈತಿ ನೋಡು !

ಮುದುಕ

ಅದಕ್ಕೇನಾಗತೈತಿ, ನೀನೂ ಒಂದು. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಯಾತರ ಹೆದರಿಕಿ ? ಮತ್ತ ಅವಕ್ಕೇನು ತಿಳಿತೈತಿ ? ದೆವ್ವನ ಹೆದರಿಕಿ ನಮಗ ನಿಮಗ, ಸಾವಿಗೆ ಅಂಜವರಿಗೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೆವ್ವ ಏನೂ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ ನೋಡು....ಆ ಬಾಪ್ಪಾಗ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಏಳುಮಕ್ಕಳತಾಯಿ.....

ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು

(ನಡುವೆಯೇ ತಡದು)

ಮತ್ತ ಬಂದೇನು ನಿನ್ನ ದಾರಿಗೆ ? ಅದೆಲ್ಲಾ ಏನು ಮಾಡತೀ ನಡಿ. ಬಿಸಲೇರತ ಬಂತುಊರಾಗಿಟು ಹಾದುಬರೋಣ.....ಮತ್ತ ಏತೆಲ್ಲ ಕುಂತು ಕೇಳೂದು ನಾಳೆ.....

(ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅರಿವೆಯನ್ನು ಸಿಂಬಮಾಡಿ ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು)

ಯಜ್ಞಾ, ಒಂದೀಟು ಬುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿತೀಯೇನು ?

ಮುದುಕ

ಆತು ನಡಿ ತಂಗಿ, ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ತಿರಿಗಿ ಹೋಗೋಣ.....

[ಬಡಗಿ ಊರಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಕಾಲ್ಪರಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಆಕೆಗೆ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊರಿಸುವನು. ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳು ಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಳು. ಮುದುಕ ಕೋಲಾರತ್ತ ಸಕ್ಕರಿಗಿಣಿಯ ಕುಚ್ಚನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ಅನಿಸಿಕೊಂಡು, ತನಗೆ ತಾನೇ ಒಂದು ಅನುಭವದ ಪದವನ್ನು :

“ಬಾಲೆಯೊಬ್ಬಳು ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ |

ಕಾಲು ಜಾರಿತು | ಕೊಡಾ ಒಡೆಯಿತು | ಕೇಳೋ ಮನುಜಾ |

ಬಯಲಿಗೆ ಬಯಲಾಯಿತು ನಿರ್ಭಯಲು” ||

ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವನು.]

ಅಂಕ: ೧

ದೃಶ್ಯ: ೨

ಆ ಮನೆಯ ಮುಖಮಂಟಪದಲ್ಲಿ

[ತೆರೆಯೇಳುವದು. ಹಿಂದಿನ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ ಆ ಮನೆಯ ಒಳಂಗಳ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದುಂಡನ್ನ ಗಚ್ಚಿನ ಕಂಭಗಳು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗಿವೆ. ಬರಿ ಕಂಭಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿವೆ. ಐಶ್ವರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಶ್ರೀಮಂತನಂತೆ. ಅವುಗಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆಚ್ಛಾದನವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾಡಬಳ್ಳಿಗಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸರಿಸಿ ಕಂಭಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿವೆ. ಕಂಭಗಳ ಆಚೆ ರಂಗದ ಎದುರಿಗೆ ಎತ್ತರವಾದ ದ್ವಾರವೊಂದಿದೆ. ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಅದರ ಎಡಕ್ಕೂ ಬಲಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ಕಿಡಿಕ್ಕಿಗಳಿವೆ. ಅವೂ ಮುಚ್ಚಿವೆ. ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ತೋರಣದ ಎಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಉದುರಿ ಹೋಗಿ, ಅವಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ದಾರ ಮಾತ್ರ ಎಲೆಗಳ ದೇಟುಗಳೊಡನೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮುಳ್ಳು-ಬಳ್ಳಿಗಳು ಈ ಬಾಗಿಲಿಗೂ ತಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆ ಚಾಚಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಎದ್ದ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳ ಕುಂಡಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದ ತಮ್ಮ ಸುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಂದರವಾದ ಕುಂಡವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಯಾವ ಹೂಬಳ್ಳಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬರಿದಾಗಿದೆ. ಒಡೆದು ಹೋದ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿಕಂಟೆಯೊಂದು ಒಣಕಲಾಗಿ ನೀರು ಕಾಣದೆ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಈ ಮುಖಮಂಟಪದ ಎರಡು ಕಂಭಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ತುಳಸಿ ವೃಂದಾವನವಿದೆ. ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಗಿಡ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ವೃಂದಾವನವೂ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬಿರುಕಿನ ಸಂದಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಮಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಮುಖಮಂಟಪದವರೆಗೆ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಲು ಹಾಕಿದ ಕಬ್ಬಿಣಪಟ್ಟಿಯ ಹಂದರ ಬರಲಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ ವಿಧವೆಯಂತೆ. ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಒಂದು ನಾಗರಕಲ್ಲು, ಇನ್ನೊಂದು ಮಾಸ್ತಿಕಲ್ಲು ಯಾರ ಹಸಕೇಪದ್ದಿದ್ದರೋ ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಮುಖಮಂಟಪದ ವಾಲು ನೆಲಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ.....

ಎರಡರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದ ಒಂದು ತೊಲೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕಿಗಳಿಂದ ತೂಗುಮಣೆಯೊಂದು ಜೋತು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಸಲಾಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೇ ಈಗ ಅದರ ಭಾರ ಹೊತ್ತಿವೆ. ಇನ್ನೆರಡು ಹಾಗೇ ಆಡಿನ ಮೊಲೆಯಂತೆ ಜೋತಾಡುತ್ತಿವೆ. ತೂಗು ಮಣೆಯೂ ಮುರಿದು ಹೋಗಿ ಆ ಎರಡು ಸಲಾಕಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಹಲಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಈ ತೂಗುಮಣೆಯೊಂದೇ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಇವೆ: ಕಪ್ಪಲಿಬಾವಿ ಇದೆ ಆ ಮನೆಯ ಹಿಮ್ಮಗ್ಗಲು. ಬಾರಿ ಇದೆ; ಪೇರಲ ಇದೆ; ಸೀತಾಪೇರಲ ಇದೆ; ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಕೋರಿ ಇದೆ; ಮುಳ್ಳುಕಂಟಗಳಿಂದ ಇವು ಎಷ್ಟೇ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹುಡುಗರ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿವೆ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬಿಸಿಲಿನ ಕಾವು ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಬಿಸಿಲು ಬಂದು ಹಾಸಿದಂತೆ ಬಿದ್ದಿದೆ.

ತೆರೆಯೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಒಳಗಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ "ಗುಡಮಾಗುಡಂ ಚೋಟಾ" ಎಂಬುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿಟ್ಟಿ, ಶ್ಯಾಮ, ಹಣಮ, ಭೀಮ, ಕಲ್ಲ ಇವರು ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಆತ್ತ, ಇತ್ತ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹುಡುಕಲು ಬುದಿಬುದಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವರು. ಗಣಪ್ಪ ಒಬ್ಬನೇ ಪಾಜೆಗಟ್ಟಿ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಜೆಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಲು ರಂಗ ಕದ್ದು ಓಡಿಬರುವನು. ಗಣಪ ಮುನ್ನೋಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ರಂಗ ಬಂದಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಂಗನ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವನಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕಿಟ್ಟಿ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಪಾಜೆಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟುವವನು ರಂಗ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಓಡಿಬರುವರು, ಪಾಜೆಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಲಾರದೆ ರಂಗ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸೋಲಾಗುತ್ತದೆ. "ನಾವು ಗೆದ್ದೆವಲೇ" ಎಂದು ಕಿಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಯ ಹುಡುಗರು ಒದರುವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ದಣದವರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಂಗ ಮಾತ್ರ ಅವಮಾನಿತನಾದಂತಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ತೂಗುಮಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅರ್ಧ ಕಾಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. "ನಮ್ಮ ಆಟಾ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು ಬಾ" ಎಂದು ಕಲ್ಲ ರಂಗನಿಗೆ ಒದರುತ್ತಾನೆ. "ನಮಗಿನ್ನ ಆಟ ಸಾಕವಾ. ನಾವು ಒಲೆವು" ಎಂದು ಆತ್ತ ಮುಖ ತಿರುವುತ್ತಾನೆ ರಂಗ.]

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಕುಳಿತವ ಎದ್ದು ಹುಡುಗರ ಕಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ನಿಂತು)

ಬಿಟ್ಟರ ಬಿಡವಲ್ಲನ್ನಾಕ ಬಿಡ್ರೆಲೆ. ಅವ ಹಾಂಗ್ ಅವ. ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲಲೆಲೆ ಇವರು ? ನಮಗ ಮಾತ್ರ ಲಗೂ ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿ ತಾವು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಶ್ಯಾಮ

ಆಕಿ ಕಾಶಿಲೆ, ಮತ್ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಫಜೀತಿ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹೀಂಗ ಮಾಡಿರಬೇಕು ನೋಡು.

ರಾಮ

ಹಾಂಗೇನಿಲ್ಲೋ. ನಾ ಬರೋವಾಗ ಹಾಂಗ ತಯಾರಿ ನಡಿಸಿದ್ದರೋ.

ರಂಗ

ಮತ್ತ ಯಾಕ ಬರಲಿಲ್ಲಪಾ ಮಗನ ಇಷ್ಟೋತ್ತಾದರೂ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಬರತಾರೆಳೋ ಈಗ. ಸುಮ್ಮನ ಕೂತೇನು ಮಾಡೋದು ? ಇನ್ನೊಂದು ಆಟ ಆಡೋಣ ಬರಿ.

ಭೀಮ

ಈ ಆಟ ಬ್ಯಾಡಪಾ ಇನ್ನೊಂದು ಆಡೋಣು. ಬ್ಯಾಸರ ಬಂತಿದು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನೀನ ಹೇಳು, ಯಾವದನ್ನ ಆಡೋಣ ?

ರಂಗ

ಗಿಡಮಂಗಾನಾಟ ಆಡೋಣೇನು ?

ಕಲ್ಲ

ಬ್ಯಾಡಲೆಪ್ಪಾ, ನನ್ನ ಕಾಲ ನೋವಾಗೇತಿ. ಆಗಳೆ ಬಾರೀಹಣ್ಣು ಹರಿಯಾಕ ಹೋಗಿ ಗಿಡದ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ಬಿದ್ದೇನು ಈಟರಾಗ ಹಾಗ್ ಕುಂತಲ್ಲೆ ಏನಾರ ಆಡೋಣ ಬೇಕಾರ.

ಹಣಮ

ಕುಂಟುಮುಟ್ಟಾಟ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹಂಗಾದರ ಕಲ್ಲಾ ಕಡತನಕ ಕುಂಟಬೇಕಾಗತದ ನೋಡು.

ಭೀಮ

ಫಣಿಚಂಡು

ಭರಮ

ಸುಮ್ಮಾಕ ಹಾಗಾರ ಗುಂಡಾ ಆಡೋಣು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಬೇಕಲ್ಲೆ ಗುಂಡ

ರಾಮ

ನೀನನ ಒಂದಾಟ ಹೇಳು ಮಹರಾಯಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೇಳ್ತೇನಿ, ಎಲ್ಲಾರೂ ಹುಂ ಅನಬೇಕು ಹಂಗಾರ.

ಎಲ್ಲರೂ

ಹುಂ, ಹುಂ, ಹುಂ, ಹುಂ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ರಂಗ್ಯಾ, ನಿನಗ ಬೇಕಾದ ಹುದ್ದರಿ ನೀ ಆರಿಸಿಕೊ.

ರಂಗ

ಯಾವ ಆಟ ಹೇಳು?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಕಣ್ಣಕಟ್ಟಾಟ. ನಿನ್ನ ಮಂದಿ ನೀ ತಗೋ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೋಬೇಕು. ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಕಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳದಿದ್ದವರು ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಂಭದ ಹೊರಗ ಹೋಗೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಹೋದವರು ಸತ್ತಾಂಗ. ನೀವು ಮೊದಲ ಕಣ್ಣು

ಕಟ್ಟಿಗೋತೀರೋ, ಏನ್ ನಾವು ಕಟ್ಟಿಗೊಂಬೋಣೋ? ಹಿರೇ ಹುದ್ದರಿ ನೀ ಹೇಳು, ಹುಂ, ಆರಿಸಿಕೊ.

ರಂಗ

(ಹುದ್ದರಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ)

ನೀವನ ಮೊದಲ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೋಬೇಕು.

(ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ಬೇರೆ ಒಯ್ಯುವನು)

[ಕಿಟ್ಟ ತನ್ನ ಜನರ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿ, ತಾನು ಕೊನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು ರಂಗ ಬಂದು ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿನಂತು "ಬಿಟ್ಟೇ ಬಿಟ್ಟೇ ಬೆಳಗಾಯಿತು, ತಟ್ಟೇಮನಿ ಹಾಳಾಯಿತು, ಹಾಳುಗೋಡ್ಡಾಗಿನ ದೆವ್ವ ಬಂದು ಬಡೀತು" ಎಂದು ಹೇಳುವನು. ಹುಡುಕಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವದು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಿಟ್ಟಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ರಂಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು "ಬೋಲ್ ಭಯ್ಯಾ ಬೋಲ್" ಎನ್ನುವನು. ರಂಗ ಅನುಮಾನಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಧ್ವನಿ ಬದಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವನು. ಕಿಟ್ಟಿ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು "ರಂಗ್ಯಾ" ಎಂದು ಕೂಗುವನು. ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರು "ಹೋ" ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಕಿಟ್ಟಿಯೂ ಕಣ್ಣು ಬಿಚ್ಚಿ "ಸಿಕ್ಕಲ್ಲೊ ಮಗನ. ಬಾ ಇನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೊ" ಎಂದು ಕೈ ಜಗ್ಗುವನು.]

ರಂಗ

ನೀ ಬರಾಬ್ಬರೀ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿಗೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾವೇನು ಇನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೊಂಬವರಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ರಂಗ್ಯಾ, ನೀ ಹಿಂಗಲೆ, ಸೋತಮ್ಮಾಲ ಏನಾರ ಒಂದು ತೊಂಟನ್ನಾಯಾ ತಗೀತಿದಿ. ಅಳದಕ್ಕಿ ನೋಡಲೆ.

ಭರಮ

ಅಳತೈತಿ ಅಳತೈತಿ ರಂಡಿ, ಕೊಳ್ಳಾಗ ಬೇವಿನ ದಂಡಿ.

ರಂಗ

(ಭರಮನ ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿಹೋಗಿ)

ಎಲೇ ಭರಮ್ನಾ, ಹ್ಯಾಂಗ ಕಾಣಸ್ತೆತೆಲೆ? ಬಾಯಾಗಿನ ಹಲ್ಲು ಮುರಿಸಿಕೊಂಡಿ
ಹಲ್ಲು!

ಭರಮ

(ಎದುರಿಸಿ, ಸೆಟೆದು ನಿಂತು)

ಯಾಕೆ ನಮ್ಮ ಆಟು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು ಹಾಗಾರ. ಹಲ್ಲು ಮುರಿಸಿಕೊಣ್ಣಾಕೆ ಅವ್ವಚ್ಚಿ
ಅಲ್ಲ ಹೋಗು,

ರಂಗ

ಎಲೇ.....

(ಏರಿ ಹೋಗುವನು)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಬಂದು ತಡೆದು)

ಏ ರಂಗ್ಯಾ, ಬಿಡೋ ಮಗನ. ಇಲ್ಲದ ತೊಂಟನ್ನಾಯ ಹೂಡಬ್ಯಾಡ.

ರಾಮ

ಏ ಕಿಟ್ಟಾ, ಇನ್ನ ಆಟಾನೆ ಸಾಕುಮಾಡಪಾ. ಏನೇನೂ ಬ್ಯಾಡ ಇನ್ನ, ಇನ್ನೊಂದು
ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನೋಡೋಣ; ಅವರು ಬಂದರೂ ಛಲೋ ಆತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಹೋಗಿಬಿಡೋಣ.

ಎಲ್ಲರೂ

ಹಾಂಗ್ಸ್ ಮಾಡೋಣ.

(ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಕಿಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ; ರಂಗ, ಭರಮ
ಅವನ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ.)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಎದ್ದು, ಮಹಾದ್ವಾರದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ)

ಅಲ್ಲೋ ರಂಗ್ಯಾ, ಈ ಮನೀ ಬಾಗಿಲರೆ ಮುಚ್ಚೇದ. ಒಳಗೆನಿದ್ದೀತಪಾ ? ಯಾರರ
ಹೋಗಿ ನೋಡಿರೇನೈಲೆ ?

ಎಲ್ಲರೂ

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ರಂಗ್ಯಾ, ಬಾಗಿಲು ತಗದ ನೋಡೋಣ ?

ಕಲ್ಲ

ಬ್ಯಾಡಲೇಪ್ಪಾ, ಒಳಗ ಒಂದು ದೆವ್ವ ಕುಂತ್ಯೆತಿ ಅಂತ ! ನಮ್ಮಪ್ಪ ಒಮ್ಮೆ ಈ ಬಾಕಲಾ ಕಿತಿಗೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೂ ಅಂತ ಬಂದಾಗ ಅವಗ ಕಂಡಿತ್ತಂತ ! ಕಿತಿಗೊಳ್ಳೂ ಮುಂದ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿತಂತಲೇ ! ಮುಂದ ನೋಡು, ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ಜರಾ ಬಂದು ಎಂಟು ದಿನಾ ಮಲಗಿದ್ದಂತ ! ಬ್ಯಾಡಲೇಪ್ಪಾ....

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೋಗಲೇ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪೇನು ಬರತಾನು ಇಲ್ಲೆ, ಗೂರಪ್ಪ ! ಅಲೆಪಾ, ಅ ಖಿಡಿ ಕಿ ಅವಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಳಕ ಯಾಕ ನೋಡಬಾರದು ? ಬಾಗಲಾ ತಗೆಯೋದು ಬ್ಯಾಡಾಗಿದ್ದರು ಹಣಕಿ ಹಾಕಿ ಯಾಕ ನೋಡಬಾರದು ? ನಾ ಅಂತೂ ಹೋಗಾವ ; ನೀವು ಬೇಕಾದರ ಬರಿ, ಸಾಕಾದರ ಬಿಡಿ.

(ಹೊರಡುವನು)

ಎಲ್ಲರೂ

ನಾವೂ ಬರ್ತೀವಿ, ನಾವೂ ಬರ್ತೀವಿ.

[ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುವರು. ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿಯೊಳಗಿಂದ ಕೆಲವರು, ಎರಡೂ ಬದಿಗಿರುವ ಕಿಡಿಗಳೊಳಗಿಂದ ಕೆಲವರು, ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೊಬ್ಬರು. ಒಬ್ಬರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಒಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಹಣಮ ಮಾತ್ರ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಗಣಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗದೆ ತುಳಸಿಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕಾಲಾಡಿಸುತ್ತ ನಿರಂಬಳಭಾವದಿಂದ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದು ತುಳಸಿಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.]

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹುಂ, ಹೇಳಿಪಾ ಎಲ್ಲರೂ, ನಿಮ್ಮಗೇನೇನು ಕಾಣಿಸಿತು ಒಳಗ ?

ರಂಗ

ನೀ ಹೇಳು ಮೊದಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಎಲ್ಲಾರದೂ ಆದಮ್ಯಾಲ ನಾ ಹೇಳತೀನಿ. ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದರ ಮ್ಯಾಲ ಒಂದೆಚ್ಚು ಹೇಳಾಂವ, ಭೀಮ್ಯಾ, ನೀ ಸುರವು ಮಾಡಲೆ.

ಭೀಮ

ನೋಡಪಾ, ಒಳಗ ನೋಡಿದರ ಒಂದು ಯೇಳು ಹೆಡಿ ಸರ್ಪ ಕಂಡಿತು ನೋಡು ನನಗ ! ಖಿಟ್ ಖಿರೆ ಮತ್ತ. ನಮ್ಮೂರ ಗೌಡರು ಆ ಕ್ವಾಣ್ಯಾಗ ಯೇಳು ಕೊಪ್ಪರಿಗಿ ಹೊನ್ನು ಹುಗದಾರಂತಪಾ ! ಅದನ್ನ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೇ ಆ ಸರ್ಪ ಇರತದಂತ ! ಏನ್ ಇತ್ತಂದೀ ಅದೂ ! ಅಬಬ ! ನೋಡಿದರ ಮೈ ಜುಮ್ ಅಂತಿತ್ತು. ಅದರ ಮೈಮ್ಯಾಲ ನೋಡು, ಗೇಣಗೇಣುದ್ದಾ ಕೂದಲ ಏನಪಾ ! ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿದವನ ಮುಂದ ನೋಡಲಾರದ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿದೆ ! ದೇವರಾಣಿ, ಸುಳು ಹೇಳಿದರ.

ರಂಗ

ನಮಗೇನು ಅದು ಕಾಣಸಲಿಲ್ಲ ತಗಿ. ದೈವಾನಪಾ ನೀನು !

ಕಿಟ್ಟಿ

ನೀಯೇನು ನೋಡಿದ್ಯೋ ರಾಮ್ಯಾ ?

ರಾಮ

ನಾ ಮಾತ್ರ ದೆವ್ವನ್ನ ನೋಡಿದ್ದಪಾ !

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹ್ಯಾಂಗಿತ್ತಲೆ ದೆವ್ವಾ ?

ರಾಮ

ಹ್ಯಾಂಗಂದರ, ದೆವ್ವ ಇದ್ದಾಂಗಿತ್ತು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೌದಲೆ, ಹ್ಯಾಂಗ ಕಾಣಸತಿತ್ತು ? ಮನಸೇರ್ಪಾಂಗೋ, ದನದ್ದಾಂಗೋ ? ಕಣ್ಣು ಇದ್ದವೇನಲೆ ?

ರಾಮ

ಅದನ್ನ ಮಾತ್ರ ನೋಡಲಿಲ್ಲಪಾ ನಾನು. ಯಾಕಂದರ ನೋಡನೋಡ್ತ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಇಂವಾ ಹಂಗಾದರ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚೇ ನೋಡ್ಯಾನ್ನೆಪೊ.

(ಕೆಲವರು ನಗುವರು)

ನೀನಲೆ ಕಲ್ಲಾ ?

ಕಲ್ಲ

ನನಗ ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ತಗಿ. ಎತ್ತನೊಡಿದರೂ ಕತ್ತಲೆಪಾ. ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಈಟು ಹ್ಯಾಗ ಕಂಡಿತೋ ಏನೋ !

ಕಿಟ್ಟಿ

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ್ದಿಲ್ಲ ಹೌದಲ್ಲೊ ?

ಕಲ್ಲ

ನಾಯೇನು ಅಂಜುಬುರಕ ರಾಮ್ಯಾ ಏನು ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಏ ಶ್ಯಾಮಾ, ನೀ ಏನು ನೋಡಿದ್ಯೊ ?

ಶ್ಯಾಮ

ಯಾರೋ ಒಳಗ ಅಡ್ಡಾಡಿದ್ದಾಂಗ ಕಾಣಿಸಿತಪಾ. ಬೆಳ್ಳಗಂದು ಉಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಾ ಹಣಕಿ ಹಾಕಿದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದ್ವಾಂಗ ಆತು. ಅಯ್ಯಯ್ಯಪ್ಪಾ ಅಂದು ಜಿಗಿದು ಬಂದೆ ನೋಡು....

ರಂಗ

ಹೋಗಲೆ, ಸುಳು ಹೇಳತಿ.

ಶ್ಯಾಮ

ಸುಳಾದರ ಬಿಡು. ನನಗೆ ಕಂಡದ್ದು ನಾ ಹೇಳಿದ್ದೆಪಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನಿನಗೇನು ಕಂಡಿತು ಹೇಳು ಮಗನ ರಂಗಾ, ಹಂಗಾದರ?

ರಂಗ

ಎಲ್ಲಿದನೋ ಯಾರೋ ಹಾಡಿದ ದನಿ ಕೇಳಿಸಿತಪಾ ನನಗ. ನೋಡಬೇಕು ಎತ್ತಲಾಗಿಂದ
ಬರತದ ಅಂದ್ರ, ಕತ್ತಲಿ ಬ್ಯಾರೆ ಇತ್ತು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹಣಮ್ಯಾ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲೇನೋ?

ಭೀಮ

ಅಕಾ, ಪ್ಯಾರಲಕಾಯಿ ತಿನಕೋತ ಬರತಾನ ನೋಡು ಅಲ್ಲೆ.

[ಹಣಮ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಪೇರಲಕಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತ ಬಂದು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿಯ
ಒಂದು ಕಾಯನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಒಬೆಯುವನು ಕಿಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವನು.]

ಕಿಟ್ಟಿ

ಯಾಕಲೇ ಹಣಮ್ಯಾ, ನೀ ನೋಡಲಿಲ್ಲೇನು?

ಹಣಮ

(ಪೇರಲಕಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತ)

ಓಹೋ, ಮ್ಯಾಲ ಹತ್ತಿ ಬೆಳಕಿಂಡ್ಯಾಗಿಂದ ನೋಡಿ ಬಂದೀನಿ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ ಮಂಗ್ಯಾನಪ; ಅಲ್ಲ ಹಣಮಪ್ಪ. ಅಲ್ಲೇನು ಸೀತಾ

ಇದ್ದಾಳೆ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡು ಮ್ಯಾಲಿನಿಂದ ಹೋಗಿ ಉಂಗರಾ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನು ಮಗನ ? ಏನು ಕಾಣಿಸ್ತೆಪಾ ?

ಹಣಮ

ನನಗೆ ನೋಡಪಾ, ಒಳಗೆ ಬರೇ ಸಮುದ್ರದಂಗ ಕಂಡಿತು. ನಾ ನಡುವ ಕೆಮ್ಮಿದೆ, ನನ್ನ ದನಿ ನನಗ ಸ ಹ್ಯಾಂಗ ಕೇಳಿಸಿತಂದೀ ಭಾಳ ಮಜಾ ಕೇಳಿಸಿತಪಾ. ಮುಂದ ನೋಡು, ಅದರ ತೆಳಗ ಪಾತಾಳ ಅದಂತ. ಅದರೊಳಗೆ ಮುತ್ತುರತ್ನಾನ ಸ ಇಷ್ಟು ಅವಂತ. ರಾಶಿರಾಶಿ ಗುಡ್ಡದ್ದಾಂಗ ಬಿದ್ದಾವಂತ !

ಶ್ಯಾಮ

(ಹಣಮನನ್ನು ಚೀಷ್ಟೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ)

ಜಲಜಮಿತ್ರನು ಕಡಲಸಾರೆ ಸೀತೆಯನು !

(ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು)

ಕಿಟ್ಟಿ

ಭಲಾ ಮಗನ ! ಸಮುದ್ರ ಜಿಗೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನು ಅಲ್ಲೆ ?

ರಂಗ

(ಕಿಟ್ಟಿಗೆ)

ಎಲ್ಲಾರದೂ ಆತು, ನಿಂದಿಷ್ಟು ಆಗಲಿನ್ನ; ಏನು ನೋಡಿದಿ ಹೇಳಿನ್ನ. ಎಲ್ಲಾರಮ್ಯಾಲ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಅಂತಿದ್ದಲ್ಲೋ, ಏನು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡೀ ಹೇಳೋಯಣ್ಣಾ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಯಾಕ, ಹೆದರತೀನೇನು ನಿನಗೆ ? ಹೇಳ್ತೀನಿ ತಗೊ.....ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಈ ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಕತ್ತಲಿಮನಿಯೊಳಗೆ ಈ ಭೀಮ್ಯಾಗ ಯೋಳು ಹೆಡಿ ಸರ್ಪ ಕಂಡಿತಂತ; ಈ ರಾಮ್ಯಾಗ ದೆವ್ವ ಕಂಡಿತಂತ; ಈ ರಂಗ್ಯಾಗ ಮಗ್ಗ ಹಾಡೋದು ಕೇಳಿಸಿತಂತ; ಈ ಶ್ಯಾಮ್ಯಾಗ ಯಾರೋ ಅಡ್ಡಾಡಿದಂಗ ಕಾಣಿಸಿತಂತ; ಹಣಮ್ಯಾಗ ಮಗ್ಗ, ಮನ್ಯಾಗ ಸಮುದ್ರ ಕಂಡಿತಂತ ! ಏನೂ ನೋಡಿಲ್ಲೆ ನೀವು !

(ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಹಿಂತನದ ಧಾಟಿನಲ್ಲಿ)

ಈ ಮನಿ ನಮ್ಮೂರ ಹಿರೇಗೌಡರದು ಏನೇನು, ಭಾಳ ಶ್ರೀಮಂತರಿದ್ದರು ಅವರು. ಈ ಮನ್ನಾಗ ಮುನ್ನೂರು ಖಂಬ ಅವ; ಇನ್ನೂರು ನೆಲಮನಿ ಅವ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಖಂಬದೊಳಗೂ ಏಳು ಖಂಬ ಅವ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೆಲಮನಿಗೂ ಏಳು ಬಾಗಿಲ ಅವ; ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಏಳು ಚಿಲಕ ಅವ ಚಿಲಕಕ್ಕೆ ಏಳು ಕೊಂಡಿ ಅವ; ಒಂದು ನೆಲಮನಿ ಅನಕಾ, ಆ ಸುಡಗಾಡಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತರ ಈಶ್ವರನ ಗುಡಿ ಇಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿತನಕ ಹೋಗೇದ....

ರಂಗ

(ನಡುವೇ ತಡೆದು, ಅಣಕದ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಬಂದೆ ಕಿಡಿಕ್ಕಾಗಿಂದ ನೀ ಹ್ಯಾಂಗ ನೋಡಿದೆವು ಮಗನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ?

(ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು)

ಕಿಟ್ಟಿ

ಅಷ್ಟು ನೋಡತಾರೇನೋ ಮಕ್ಕನ ಕಂಡದ್ದರ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ತಿಳಿಕೋಬೇಕವು ಅವನೆಲ್ಲಾ.

(ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯ ಕೋಲುಹಾಕುವ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳುವದು)

ಏನೋ ಕೋಲುಹಾಕಿದ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿಸ್ತದಲ್ಲೋ ? ಬಂದರೇನು ?

(ಎಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವರು)

ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರು

"ಆಡಲ್ಪೋಗೋಣ ಬಾರೋ ರಂಗ ! ಕೂಡಿ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ || ಪ ||

ಕುಂಡಿನವು ನಗರವಂತೆ ! ಭೀಷ್ಮಕರಾಜನ ಕುವರಿಯಂತೆ

ಶಿಶುವಾಲನ ಒಳ್ಳಂತೆ ! ನಿನಗೆ ಓಲೆ ಬರೆದಳಂತೆ ||"

ಆಡಲ್ಪೋಗೋಣ ಬಾರೋ ರಂಗ.....

(ಈ ಹಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಕೋಲುಹಾಕುತ್ತಿರುವದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ.)

ಹುಡುಗರು

ಓ ಬಂದರೆಲೆ ಬಂದರು !

(ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಲೆ ಕೋಲುಹಾಕುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವರು.)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ)

ಯಾಕೆ ಕಾಶಿ, ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಲಗೂ ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿ, ನೀವು ಆರಾಮ ಕೋಲ ಹಕ್ಕೋತ ಚಕ್ಕಂದ ಹೊಡಕೋತ ನೀವೆ ತಡಮಾಡಿದಿರಲ್ಲ ?

ಕಾಶಿ

(ತಂದ ಸಾಮಾನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿಡಲು ಹೇಳಿ)

ನಾವೇನು ಗಂಡಸರೇನು, ಬಿಟ್ಟ ಕೆಲಸಾ ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ?

ಸುಮ್ಮಿ

(ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹಾವಭಾವದಿಂದ)

ನಾವೆಲ್ಲ ಲಗೂ ಬಂದಿದ್ದೆವೆವಾ ಕಾಶೀ ಮನಿಗೆ, ಅವರವನ 'ಅಷ್ಟು ಉಪಗಾರಣೆ ತಿಕ್ಕಿ ಹೋಗ್ರೇ' ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕಿಷ್ಟು ತಡಾ ಆತು.

ಕಾಶಿ

(ಸುಮ್ಮಿಯ ಭುಜ ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ದಬ್ಬಿದಂತೆ ಮಾಡಿ)

ಮಳ್ಳೇ, ಮತ್ತೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಪಡಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕಿದಿರಲ್ಲ, ಅದನ್ನ ಹೇಳೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲೇನೋ !

(ಕಿಟ್ಟಿಗೆ)

ಅಲ್ಲೋ ಕಿಟ್ಟಾ, ನಾವು ಬರೋದಾರಾಗ ಅಷ್ಟು ಕಸಾ-ಗಿಸಾ ಉಡುಗಿದ್ದರ ಏನು ಧಾಡಿ ಆಗತ್ತೇನು ? ಕೂತಾರ ಹಂಗು ಎಲ್ಲಾರೂ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನಮ್ಮನ್ನೇನು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾ ಅಂದಿದ್ದೋ, ಏನು ಬರೇ ಆಳಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾ ಅಂದಿದ್ದೋ ? ಮತ್ತೆ ಮೊದಲ ಹಾಂಗ ಹೇಳಿದ್ದರ ನಮ್ಮಾಳು ಕರ್ಯಾನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರತ್ತಿದ್ದಲ್ಲ.

ಕಾಶಿ

ಇಲ್ಲೂ ಗೌಡ ಅಂತ ತಿಳಿದೀಯೇನು, ಎಲ್ಲಾನಿನ್ನ ದಂಡು-ದಾರ್ಬಲ ತೋಗೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ? ಆಪ್ತ, ಬಾಜೀರಾಯನ ರೀತಿ ಇಟ್ಟಾನೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಇಕಾ ಮತ್ತ ಜಗಲಾ ಸುರುವು ಮಾಡಿದ್ದಾ, ನೀ ಬಡದಾಡೂದಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ಹೇಳಿ ?

ಕಾಶಿ

ನೀ ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರ ನಾ ಎಲ್ಲಿ ಬಡದಾಡತಿದ್ದೆ ? ಹೋಗಿ ಹಂಗಾರ, ಗಿಡದ ಬರಲು ತಂದು ಕಸಬರಗಿ ಮಾಡಿ ಕಸಾ ಉಡಗರಿ ನೋಡೋಣು. ಏ ಭೀಮೂ, ನೀ ಅಷ್ಟು ಹೋಗಿ ಈ ತಂಬಿಗ್ಯಾಗ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಕಸಾ ಉಡಗಿದಮ್ಮಾಲೆ ಅಷ್ಟು ಥಳಿ ಹಾಕು. ಆಮ್ಮಾಲೆ ಆಟ ಸುರುವು.

[ಕಿಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಭೀಮು ತಂಬಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀರು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಕಿಟ್ಟಿ, ಕಾಶಿ ಇವರ ಮಾತು ನಡೆದಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರು ತಾವು ತಂದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಓರಣವಾಗಿ ಇಡಲು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಮರೆಗೆ ಹೋಗಿರುವರು. ಕೆಲ ಗಂಡು ಹುಡುಗರು ಇವರು ಬಂದ ನಂತರ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವರು. ರಂಗ ಮಾತ್ರ ತೂಗುಮಣೆ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಿಲ್ಲ.]

(ಕಾಶಿ ಸುಮ್ಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದು)

ಇಕಾ ಸುಮ್ಮಿ, ಯಾವ ಆಟಾ ಅಂತ ಈಗನ ಬಾಯಿಬಿಡುಬ್ಯಾಡಾ. ನಿಂದು ಒಡಕಬಾಯಿ.

(ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲ)

ಏನೇ, ನೀವೆಲ್ಲಾರೂ ಹೋಗಿ ಹೂ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆ. ಆಮ್ಮಾಲ ಮಾಲಿಕಟ್ಟೀರಂತ.

ರಂಗ

(ತೂಗುಮಣೆಯಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು)

ಮಾಲಿ ಯಾಕನ ಕಾಶಿ ? ನೀವೆಲ್ಲಾರು ಹಕ್ಕೊಂಡು ಮೆರದಾಡವೋ ಏನು ? ಮಾಲಿ ಹಕ್ಕೊಂಡ್ರ ಗಂಗು ಒಬ್ಬಾಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಆಕಿ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಛಂದ ಕಾಣಸ್ತಾಳೆ.

ಗಂಗು

(ನಾಚಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಾಶಿಯ ಹತ್ತಿರ ಸರಿದು ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ)

ಈ ರಂಗ್ಯಾ ಯಾಕೋ ಬೆನ್ನೆ ಬಿಡವಲ್ಲ ನಮ್ಮವ್ವಾ ! ನೀನರೆ ಅವಗ ಹೇಳೆ ಕಾಶಿ.

ಕಾಶಿ

(ರಂಗನಿಗೆ)

ನಿನಗ್ಯಾಕೋ ಅದೆಲ್ಲಾ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಾರಭಾರ ? ನಾವು ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡತೀವಿ.
ನೀ ಹೋಗು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ. ಇಲ್ಲಾಕೆ ಸುತ್ತಾಡತೀ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರಾಗ ?

(ರಂಗ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕಿಟ್ಟು, ಭೀಮು ಮೊದಲಾದವರು
ಬಂದು ಕಸಗೂಡಿಸಿ ಥಳಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಕಾಶಿಗೆ)

ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋದು ? ಊಟ ಹೌದಲ್ಲೋ ?

ಕಾಶಿ

(ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುತ್ತ)

ಊಟಂತ, ಊಟ. ಆಟ ಮೊದಲ, ಆಮ್ಮಾಲೆ ಊಟ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಉಶ್ಯಮಾರಾಯಳೆ ! ಆಟ ಮೊದಲ ? ಯಾವ ಆಟ ಅದನ್ನರ ಹೇಳಲಾ ?
ಎಷ್ಟೊತ್ತಾತು ನಾವು ಬಂದು ಕೂತು, ಬ್ಯಾಸತ್ತು ಹೋಗೀವಿ.

ಕಾಶಿ

ಹೇಳತದ ತಡಿಯಲಾ ; ಅಷ್ಟಾಕೆ ದೆಸೆಯಾಯಿ ಬಿಡತೀದಿ ? ಇಕಾ, ಎಲ್ಲಾರು ಕೇಳಿಲ್ಲೆ
ನಾವಿವೊತ್ತು ಆಡೋದು ಹಿರೇರ ಆಟ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಇದೆಲ್ಲೆ ಆಟ ಕಾಶಿ ? ಹ್ಯಾಂಗ ಆಡೋದು ಅದನ್ನ ?

ಕಾಶಿ

ಹೇಳಿತ್ತೀನಿ ತಡಿಯಲಾ, ಎಲ್ಲೀ ಆಟಾ ಅಂದ್ರ, ಎಲ್ಲಾರ ಮನಿ ಆಟಪಾ. ದೊಡ್ಡವರು
ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಅದ್ ನಮ್ಮ ಆಟ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಅಂದರ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ನಾವೆಲ್ಲಾ ?

ಕಾಶಿ

ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಾಗ ಕೇಳ್ತೀನಿ ಅಂದರ ಹೇಳಿತ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಇಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಕೇಳಿತ್ತೀವಿ, ಆಟ ಆದಮ್ಯಾಲ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರ.

ಕಾಶಿ

ಕೊಡತದೇಳೋ, ಸುಮ್ಮಗೆ ಹುಂ ಅನ್ನು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೂಂ.

ಕಾಶಿ

ಬರಿಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಾರು.

(ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಶಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವರು)

ಮೊದಲ ಯಾರ್ಯಾರು ಏನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬೋದನ್ನ ಹೇಳಿತ್ತೀನಿ. ಸುಮ್ಮಿ, ನಾ
ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ತಂದೀಯಲ್ಲಾ ?

ಸುಮ್ಮಿ

(ತಂದಿರುವುದಾಗಿ ಗೋಣು ಹಾಕಿ ತಿಳಿಸುವಳು)

ಕಾಶಿ

ಇಕಾ, ಮೊದಲ ಮದವೀಮಾಡೋಣ.

ರಂಗ

ಥತ್, ಗೊಂಬೀಮದಿವಿ ಹೌದಲ್ಲೋ ? ನಾಯೇನು ಒಲ್ಲೆ, ನೀವು ಆಡಿಕೋಳ್ಳಿ.

(ಸಾಲು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ನಿಲ್ಲುವನು)

ಕಾಶಿ

ಏ ರಂಗ್ಯಾ, ನೀ ಏನಾ ರೊಳ್ಳೇ ತಗೀಬ್ಯಾಡ ಮೊದಲನ. ಗೊಂಬೀ ಮದಿವಿ ಅಲ್ಲ ಅತಿಲ್ಲೋ ? ಇಕಾ ರಂಗ್ಯಾ ನಿನಗ ಮೊದಲನ ನಾ ಹೇಳಿರತೇನಿ.-ಆಟಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೂಂ ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಒಲ್ಲೆ ಅಂಬೋಹಾಂಗಿಲ್ಲ, ಆಂ ?

ರಂಗ

ಗೊಂಬೀದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಬೂಲ್, ಕನ್ಯಾ-ವರಾ ಯಾರು ಆಗುವರು ?

ಕಾಶಿ

ಯಾರ್ಸ ಆದಾರು, ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು.

ರಂಗ

ನಾ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದ್ದೇನು ?

ಕಾಶಿ

ಬಿಡು ಹಂಗಾರ. ನಮೊಳ್ಳಗಸ ಇಬ್ಬರನ್ನ ಆರಿಸಿದರಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಕನ್ಯಾ ಯಾರಾಗಬೇಕು ? ನೀವೆಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿ; ಅಂದರ ನಾವು ಹೇಳತೀವಿ ವರಾ ಯಾರು ಆಗಬೇಕೂ ಅಂತ.

ರಂಗ

(ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳದೆ ಧಡಕ್ಕನೆ)

ಹಂಗಾರ ಗಂಗೂ ಕನ್ಯಾ ಆಗಲಿ.

(ತಾನೇ ವರನಾಗುವನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಎದೆ ಸೆಟಿಸಿ ಗಂಗೂನನ್ನು ನೋಡುವನು)

ಗಂಗು

ನಾ ಒಲ್ಲೆವಾ! ನನಗ ಯಾಕೋ ಹೆದಿರಿಕಿ ಬರತದ, ನಾ ಗೊಂಬೀ ಆಟೇನೋ ಅಂತ ಮಾಡಿ ಹೂಂ ಅಂದೆ.

ಕಾಶಿ

ಮದಿವಿ ಅಂದರ ಹೆದರತಾರೆನ ? ನಾ ಆಗಿದ್ದರ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಡತಿದ್ದೆ ನೋಡು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಈಗಾರೆ ಏನಾತು, ನೀನು ಆಗಲ್ಲ ?

ಕಾಶಿ

ಒಲ್ಲೆ ಮಹರಾಯಾ ! ನನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಏನು ಉಣತಾರ. ಗಂಗೂನು ಆಗಲಿ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾರೊಳಗ ನಕ್ಷತ್ರ ಇದ್ದಾಂಗ ಇದ್ದಾಳ. ಆಕಿನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯಾ ಬೇಕು. ಹೂ ಅನ್ನ ಗಂಗೂ ಸುಮ್ಮನ. ಇನ್ನ ನಾ ಹೇಳತೀನಿ ವರಾ ಯಾರು ಆಗಬೇಕೂ ಅಂಬೋದನ್ನ....

ಕಿಟ್ಟಿ

(ನಡುವೆಯೇ ತಡೆದು)

ಕಾಶಿ, ಹೀಂಗ, ಬ್ಯಾಡಾ, ಕನ್ನಾ-ವರಾ ಆರಿಸೋದು.

(ಗಂಗೂನನ್ನು ನೋಡಿ)

ನಾ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಹಾಂಗ ಮಾಡೋಣ.

ಕಾಶಿ

ಹುಂ, ಹೇಳಪ್ಪ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನೀವೆಲ್ಲಾರೂ ಅತ್ತಲಾಗ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿರಿ ನಾವೆಲ್ಲಾರೂ ಇತ್ತಲಾಗ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲತೇವಿ. ನಿಮ್ಮ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡೋಣ. ನಮ್ಮ ಪೈಕಿ ಯಾರನ್ನ ಮುಟ್ಟತಾಳೋ ಅವರು ವರ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮ್ಮ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡೋಣ, ಅವರು ಯಾರನ್ನ ಮುಟ್ಟತಾರೋ ಅವರು ಕನ್ನಾ ಹೂಂನ ?

ಎಲ್ಲರೂ

ಹುಂ, ಹುಂ, ಹುಂ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನಿಮ್ಮ ಪೈಕಿ ನೀ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೋ ಕಾಶಿ, ನಮ್ಮ ಪೈಕಿ ರಂಗ್ಯಾ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳಲಿ. ಹುಂ, ನಿಂದರಿ ಸಾಲಾಗಿ ಅತ್ತಲಾಗ ಇತ್ತಲಾಗ.

ಕಾಶಿ

(ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು)

ಯಾರು ಮೊದಲ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ರಂಗ್ಯಾ ಮೊದಲ, ಹುಂ, ರಂಗ್ಯಾ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡಿಲ್ಲೋ ? ಹಣಮ್ಯಾ, ಅವನ್ನ ತಿರಗಿಸಿಬಿಡಲೇ.....

[ಹಣಮ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವನು. ರಂಗ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ವಿರುದ್ಧ ದಿಶೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು, ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಂಗೂನನ್ನು ಹಾಯುವನು. ಎಲ್ಲರೂ "ಹೋ !" ಎಂದು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆಯುವರು. ಗಂಗೂ ಮತ್ತೆ ವಧುವಾದಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಶಿ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುವಳು. ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟಿನನ್ನೇ ಆರಿಸಿ ಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನು ನಿಂತಿದ್ದ ಜಾಗವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಆದರೆ ಸುಮ್ಮಿ ಬಂದು ಅವಳು ಹೊರಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡುವರು. ಕಾಶಿ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಬಂದು ಹಿಡಿಯುವಳು. ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದು ಕುಣಿದಾಡುವರು. ಕಿಟ್ಟಿ ವರನಾದ.]

ಸುಮ್ಮಿ

ನೋಡು ಗಂಗೂ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ತಕ್ಕ ವರಾ ಸಿಕ್ಕ.

ಗಂಗು

ಸುಮ್ಮಿ, ನೀ ಹಾಂಗೆಲ್ಲಾ ಅನಬ್ಬಾಡವಾ. ನನಗ ಯಾಕೋ ಹೆದಿರಿಕಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೈದ.

ಕಾಶಿ

ಅದರಾಗೇನದನನ ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಆಟವಾ ಇದು.

ಗಂಗು

ಈ ಸುಮ್ಮಿನ್ನ ಮಾಡಬಾರದ ಕಾಶಿ ? ನಾ ಒಲ್ಲೆ.

ಸುಮ್ಮಿ

ಹ್ಯಾಂಗ ಬಿಡತದ ಯವ್ವಾ. ಇದು ಆಟ ಅದ ಆಟ.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಗಂಗೂನ ಗೋಳನ್ನು ನೋಡಿ)

ಏ ಕಾಶಿ. ನಾ ಮದುವೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲ್ಲ. ಯಾರು ಹೂಂ ಅಂತಾರ ಅವರನ್ನ ಮಾಡಲ್ಲ.

ಕಾಶಿ

ಅದು ಒಲ್ಲೆಂದರ ಹ್ಯಾಂಗ ಬಿಟ್ಟಿತಪಾ ? ಅದು ಮದಿವಿ. ಆಟಕ್ಕೆ ಬಂದೀದಿ ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಒಲ್ಲೆಂದರ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡೀತದ ? ಇದಿಲ್ಲಾ ಇನ್ನೊಂದಾಗಬೇಕು.

ರಂಗ

ಅವನ ಅಂಬೋದೇನು ? ಅವ ಒಲ್ಲೆಂದರ ಅವನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಬ್ಬನ್ನ ಮಾಡ ಬೇಕು ?

ಕಾಶಿ

ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ ಆಗತದ ಅದು ? ಒಮ್ಮೆ ಗೊತ್ತಾದಮ್ಯಾಲ ತೀರಿಹೋತು. ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದ ಡೋಕಾರಿತನ ತಗೀಬ್ಯಾಡ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಆದಮ್ಯಾಲ, ರಂಗ್ಯಾ, ನೀ ಬಂದು ಗಂಗೂನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಗಂಗೂ ಒಲ್ಲೆಂದಳೇನು ? ನಾವು ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂದಿವೇನು ? ಅದರಾಗ ನಾವು ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದಿವೇನು ? ಇಷ್ಟಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗೊತ್ತಾದದ್ದು ಇದು. ಹ್ಯಾಂಗ ಒಲ್ಲೆ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಬರ್ತದ ? ಹುಂ, ಅದೇನಿಲ್ಲ ತಯಾರಾಗರಿನ್ನ. ಏ ಸುಮ್ಮಿ ನೀ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆ ಬೀಗಿತ್ತಿ ಆಗು ಹ್ಯಾಂಗೂ ಗಂಗೂಗ ತಾಯಿಲ್ಲ ನೀ ಆಗು. ನಾ ಗಂಡಿನ ಕಡೆ ಬೀಗಿತ್ತಿ ಆಗತೇನಿ. ರಾಮ ಗಂಗೂನ ತಂದಿ ಆಗಲಿ; ಭೀಮ ವರನ ತಂದಿ ಆಗಲಿ.

ಭೀಮ

ನಾ ಒಲ್ಲೆ; ನೀ ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣೆ ಆಗತೀದಿ.

ಕಾಶಿ

ಆಟದಾಗೇನದನೋ ? ಸುಮ್ಮನ ಜಗಳಾಡಬ್ಯಾಡ. ಏನು ನಮ್ಮದ್ರ ಈ ಮದಿವಿ ? ನಮ್ಮದ್ದೆಂದೋ ಆಗಿಹೋಗೇದ. ಈಗ ಒಲ್ಲೆಂದರೂ ಬಿಡೋಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಹುಂ, ಆತಲ್ಲ ? ಇನ್ನ ಹಣಮ ಹ್ಯಾಂಗಾದರೂ ಪುರೋಹಿತನೂ ಅವನ. ಶ್ಯಾಮ ವರನ ಸೋದರಮಾವ ಆಗಲಿ. ರಂಗ ತ್ವಳ ಆಗಿ ಬರಲಿ. ಏ ದಮ್ಮಿ ನೀ ಸೋರತ್ತೆ ಆಗು. ಯಾಕ ಮಾರಿ ಯಾಕ ಸೊಟ್ಟಮಾಡಿಡಿ ? ಅವೇನು ಖರೇ ಗಂಡನ ಆಗತಾನೇನು ? ಏ ತಾರಿ, ನೀನು ಕಳಸಗಿತ್ತಿ ಆಗು ಉಳಿದ ಮಂದೆಲ್ಲ ಅತ್ತಾಗಿಷ್ಟು ಇತ್ತಾಗಿಷ್ಟು ಬೀಗದಾಗಿರಿ. ಹಂ, ನಡ್ರಿ ಇನ್ನ, ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹತ್ತರಿ. ಅಕಾ, ಆ ಖಿಂಬದ ಮೂಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮನಿ. ಈ ತುಳಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಇತ್ತಲಾಗಿನ ಖಿಂಬದ ಮೂಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಿ. ರಾಮ್ಯಾ, ಸುಮ್ಮಿ, ಹುಂ ಹೋಗಿನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಮನಿಗೆ, ಮಗಳನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು ವರಗ ತೋರಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಈ ಖಿಂಬದ ಮರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಯಾರಾಗತೇವಿನ್ನ. ಅತ್ತಾಕಡೆ ಮಂದೆಲ್ಲಾ ಅತ್ತಾಗ ಹೋಗರಿನ್ನ.

[ರಾಮ, ರಂಗ, ಹಣಮ, ಸುಮ್ಮಿ, ಗಂಗು, ಭರಮ ಇಷ್ಟು ಹುಡುಗರದೊಂದು ಗುಂಪು ಒಂದು ಮೂಲೆಯ ಕಂಭದ ಮರೆಗೆ ಹೋಗುವದು. ಭೀಮ, ಕಿಟ್ಟಿ, ತಾರಿ, ದಮ್ಮಿ, ಕಾಶಿ, ಗಣಪ್ಪ ಇಷ್ಟು ಹುಡುಗರ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯ ಕಂಭದ ಮರೆಗೆ ಹೋಗುವುದು.]

ತೆರೆ

ಮೊದಲ ಅಂಕ ಮುಗಿದುದು.

ಅಂಕ: ೨

ದೃಶ್ಯ: ೧

ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ

[ತೆರೆಯೆದ್ದಾಗ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯ ಇದು: ಯಾರೊಬ್ಬರ ಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವಸರ ಗಡಿಬಿಡಿ ಇದೆ. ರಂಗದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯ ಕಂಭದ ಹತ್ತಿರ ಗಂಗೂನ ಗುಂಪಿನವರು ಹೊರಡುವ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ವೇಷಭೂಷಣ ಹಿರಿಯರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮ್ಮಿ ಹಿರಿಮುತ್ತೈದೆಯಂತೆ ಕಚ್ಚೆಹಾಕಿ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ನಡುತಲೆ ಬೈತಲ ತೆಗೆದು ಡಾಳಾದ ಉದ್ದ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾಳೆ. ಹಳೆಯ ರೀತಿಯ ಉದ್ದ ಹೆಳಲಿನ ಮುಡಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಇತ್ತ ಕಾಶಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಯಾರಿ ನಡೆದಿದೆ. ಕಾಶಿ ಹಿರಿಮುತ್ತೈದೆಯಂತೆ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ವರನಂತೆ ಭಂದಾಗಿ ವೇಷ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕನ್ನೆ ತೋರಿಸಲು ಬರುವವರಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಭೀಮ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಲಸುಟ್ಟ ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.]

ಕಾಶಿ

(ಜಮಖಾನ ಹಾಸಿ, ತಯಾರಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಸುಮ್ಮಿಯ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಬರ್ರೇ ನಮ್ಮವ್ವಾ, ಎಷ್ಟೊತ್ತದು? ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂತೀವಿ. ಹುಡಿಗಿನ್ನ ಬ್ಯಾಗನ ಕರಕೊಂಡು ಬರಿ.

(ಎಂದು ಒದರಿ ತಿರುಗಿ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶತವಧ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮನಿಗೆ)

ಏನು ಹೀಂಗೆ ಬರೆ ಲಾಳಿ ಓಡಾಡಿದ್ದಾಂಗ ಅತ್ತಾಗ ಇತ್ತಾಗ ಓಡಾಡಿದರ, ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಕೈಹಿಡಿಕೊಂಡು ? ಕನ್ನಾದ ಕಡೆಯವರು ಬರಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರ್. ಅವರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರಿ ಹೋಗ್ಲಿ.

ಭೀಮ

(ಹೊರಗೆ ಹೋದಂತೆ ಮಾಡಿ ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಮ, ರಂಗ, ಹಣಮ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ನೋಡಿ)

ಬರಿ ಬರಿ ಬರಿ.

(ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹಾಸಿದ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿ, ತಾನೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಸುಮ್ಮಿ ಗಂಗು ಇವರನ್ನು ಕಾಶಿ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷ ರಾಮ, ಭೀಮ, ಹಣಮ ಇವರ ನಡುವೆ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹಿರಿಯರ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತುಗಳು ನಡೆಯುವವು.)

ಹಣಮ

(ಹೊದ್ದ ಧೋತರವನ್ನು ಹಿರಿಯರಂತೆ ಕಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು)

ಏನ್ ರಾಯರ, ನಮ್ಮ ರಾಮರಾಯರೂ ಅಂದ್ರ ಬಹಾಳ ಸಜ್ಜನರು. ಅವರ ಮನಿಯವರಂತೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಇದ್ದಾಂಗ ಇದ್ದಾರ, ಇಂಥವರ ಮಗಳು ಅಂದ ಮ್ಯಾಲ ಕೇಳೋದೇನದ ? ಕುಂಡಲಿ ನೋಡೇದ ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಬಂದದ. ಮತ್ತ ನಮ್ಮ ಭೀಮರಾಯರೂ ಅಂದ್ರ ಏನಂತಿರಿ? ಅವರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಕಾಶೀಬಾಯರು ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ಬಲೆಹುರುಪಿನವರು. ಅನ್ನ ಇದ್ದ ಮನಿ ಹೊಗಸಬೇಕೂ ಅಂತಿದ್ದೆಲ್ಲ.- ಇಲ್ಲೆ ಅನ್ನ ಅದ, ವಸ್ತ್ರ ಅದ, ಬೇಕಾದ್ದು ಅದ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಆಗಳೆ ಕೆಲಸದಾಗ ಇದ್ದಾರ ಏನೇಪಾ; ಯಾಕ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಅಂದ್ರ ಎರಡೂ ಮನಿ ಪುರೋಹಿತ ನಾನು, ಎರಡೂ ಮನಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಆಗಿರಬೇಕು.....

ಕಾಶಿ

(ಹೊರಗೆ ಬಂದು)

ಹುಡುಗಿನ್ನ ಕಳಸಲೇನು ಹೊರಗ ?

ಭೀಮ

(ಗಂಭೀರನಾಗಿ)

ಹುಂ, ಬರಲೆಲ್ಲಾ

ಕಾಶಿ

(ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು)

ಹೋಗವಾ. ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡಸರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು. ಕೂಡು ಒಂದು ಕಡೆ.

(ಗಂಗೂ ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಕನ್ನೆ ಕುಳಿತಂತೆ ಕೂಡುವಳು.)

ಭೀಮ

ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನವಾ ?

ಗಂಗು

ಗಂಗು.

ಭೀಮ

ಏನೇನು ಕಲತೀಯವಾ ?

ಗಂಗು

ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೇ ಯತ್ನ.

ಭೀಮ

ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರತದೇನು ತಂಗಿ ?

ಗಂಗು

(ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ಸುಮ್ಮಿ

ಹಾಡು ಗಂಗೂ, ಮೊನ್ನೆ ಹಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನ ಹಾಡು.

ಗಂಗು

(ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ಹಾಡುವಳು)

ಕೃಷ್ಣಾಣೀ ಬೇಗನೇ ಬಾರೋ | ಮುಖವನು ತೋರೋ |

ಕಾಶಿ ಪೀತಾಂಬರ | ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು |

ಪೂಸಿದ ಶ್ರೀಗಂಧ | ಮೈಯೊಳಗಮ್ಮ ||

(ಕಿಟ್ಟಿ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕುವನು)

ಭೀಮ

(ಹಾಡು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ)

ಇನ್ನ ಒಳಗ ಹೋಗವಾ ತಂಗಿ.

ರಂಗ

ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂದರು. ಕಿಟ್ಟಾ, ನೀಯೆನು ಕೇಳೋದಿಲ್ಲೇನು ?

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಗಂಭೀರನಾಗಿ)

ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

ಕಾಶಿ

(ಸುಮ್ಮಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ)

ಈ ಸುಟ್ಟು ರಂಗ್ಯಾಂದೊಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಂಗನವಾ. ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಿಡತಾನೋ ಏನೋ ! ಮಹಾ ಕುತಂತ್ರಿ !

(ಗಂಗೂವಿಗೆ)

ಇಲ್ಲಿ ಗಂಗೂ, ನೀ ಬಾ ಒಳಗ.

ಹಣಮ

ನಿಲಿ, ನಿಲಿ, ಉಡಿ ತುಂಬಿ ಕಳಸ್ಸಿ.

ರಾಮ

ಒಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿನ್ನ ತೋಗೊಂಡು ಮನೆತನ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು ತೀರ್ಯು.

ಕಾಶಿ

ಪುರೋಹಿತರ, ಹುಂ, ಎಲ್ಲಾನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾಂಗಾತು. ಇನ್ನ ನಿಶ್ಚಯದ ಶಾಸ್ತ್ರಾನೂ ಮುಗಿಸೇಬಿಡಿ ಈಗ.

ಹಣಮ

ಓಹೊ, ಅಗತ್ಯ ಆಗಲಿ. ಮನಸ್ಸಿನಾಗ ನಿಶ್ಚಯ ಆದಮ್ಯಾಲ ತೀರಿಹೋತು.

(ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡಿ, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಗದ ತಂದು, ರಂಗನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಟೊಪ್ಪಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರು ಬರೆಯಲು ಕೂಡುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಏನೇನೋ ಬರೆಯುವ ನಟನೆ ಮಾಡಿ, ಆನಂತರ ಆ ಕಾಗದವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಅರಿಷೀಣ ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸುವಂತೆ ಕೈ ಮಾಡಿ, ಬಾಯಲ್ಲಿಯೆ ಒಟ ಒಟ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಸುವನು.)

ಹುಂ, ಆತು ನೋಡಿ ಬಾಯರ

(ಏಳುವನು)

(ಆನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವರು)

ಕಾಶಿ

ಹು, ಈಗ ನಿಶ್ಚಯ ಆದ್ದಾಗಾಯಿತು. ಇನ್ನೆಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ತಯಾರಾಗಿ. ಹೋಗಿ ನೀವಿನ್ನೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗೆ.

[ರಾಮ, ರಂಗ, ಸುಮ್ಮಿ, ಹಣಮ ಆ ತುದಿಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.]

ಏ ಭರಮ, ಕಲ್ಲ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಮದುವಿಗೆ. ನೀವು ಹೋಗಿ ತಳಲು ತಂದು ಈ ಖಿಂಬದಿಂದ ಆ ಖಿಂಬದತನಕ ಕಟ್ಟಿರಿ ಹಾಸಿಡರಿ. ನಾ ಒಳಗ ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕೀಕಾಳಿಗೆ ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೋತೀನಿ.

(ಸುಮ್ಮಿಯ ಮನೆಯವರಿಗೆ)

(ಕಾಶಿ ಬಂದು ಉಡಿ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಗಂಗು ಒಳಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವಳು.)

ಕಾಶಿ

(ರಾಮ-ಭೀಮರನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ)

ಹಂಗಾರ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾದ್ದಾಗಾತ ? ಏನಪಾ ಕಿಟ್ಟೂ, ನೀ ಏನಂತೀದಿ ? ಹುಡಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಳ ? ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತಾತದ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಎಷ್ಟು ಕೊಡತಾರ ಕೇಳಿ.

ಭೀಮ

ಅಂದ್ವಾಗ ಪುರೋಹಿತರ, ಅದನ್ನಿಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿಬಿಡಿ, ಮನೆತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂಗ ಮರ್ಯಾದಿ ಆದರಾಯ್ತು.

(ರಾಮ, ಪುರೋಹಿತರು ಪರಸ್ಪರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು)

ಹಣಮ

ಹಂ, ರಾಯರಸ, ಒಂದಸ ಮಾತು ಅದೇನು, ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಯಾರ ಹತ್ತರೂ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಹಾಕಿಸಿ ಬಿಡತೇನಿ. ಎಲ್ಲಾ ಬಂತು ಪಿಟ್ಟನಬಾರದು.

ಕಾಶಿ

ಎಲ್ಲಾ ಬಂತು ಅಂದ್ರ ಹ್ಯಾಂಗ ? ಚೊಚ್ಚಿಲಮಗನ ಮದವಿ. ಮತ್ತು ನಮಗೇನು ಬ್ಯಾರ ಹುಡುಗರಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತ ಮದವಿ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪಾಂಕ್ತಾಗಿ ಛಂದಾಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಚೊಚ್ಚಿಲಮಗನ ತಾಯೀ ನೇಮಾ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಚೌಕಲಾಣ ಹಾಕಬೇಕು, ಹಾಗಲಹಂದ್ರ ಹಾಕಬೇಕು, ಕಾರ್ಲಿಬಳಿ ಇಡಿಸಬೇಕು.....

ರಾಮಾ

ಹಂಗಸ ಆಗಲಿ, ನಮಗೂ ಏನು ಬ್ಯಾರ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲ.

ಸುಮ್ಮಿ

ಇದು ಒಂದರಾಗಸ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಪ್ರೀತಿ ಎಲ್ಲಾ ತೀರಿಸಿಗೋಬೇಕು ನಾವೂ. ನೀವೇನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿ ಕಾಶಿಬಾಯರ.

ಹುಂ ಹೊತ್ತಾತು, ಬ್ಯಾಗನ ಅಕ್ಕೀಕಾಳಿಗೆ ತಯಾರುಮಾಡಿ.

(ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು)

[ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಗಂಗು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೇ ಇರುವಳು. ಕಲ್ಲ, ಭರಮ ತಳಿರುಕಟ್ಟಿ ಶೃಂಗರಿಸುವರು. ಬಂದವರಿಗಾಗಿ ಹಾಸಿಡುವರು. ಕಾಶಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು "ಇನ್ನ ವರ ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ಬರಿ" ಎಂದು ಹೇಳುವಳು. ರಾಮ, ಸುಮ್ಮಿ, ಕಾಶಿಯ ಮನೆಗೆ ಪುರೋಹಿತರೊಡನೆ ಬರುವರು. ವರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಾಸಿದ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸುವರು. ನಡುವಿನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕುವ ಗಡಿಬಡಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಕಾಶಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರಿಗೂ "ಅದನ್ನ ತಗೊಂಡು ಬರಿ.....", "ಬಾಜಾ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ....." "ಬರೇ ಲಗೂ ಲಗೂ" "ಏ ತಾರಿ, ಇತ್ತತ್ತ

ಸರದು ಕೂಡು." ಎಂದು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹೇಳುತ್ತ, ಕೆಲಸ ಇರಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಆ ತುದಿಯಿಂದ ಈ ತುದಿಗೆ, ಈ ತುದಿಯಿಂದ ಆ ತುದಿಗೆ ಓಡಾಡಹತ್ತುವಳು. ಪುರೋಹಿತರು ತಮ್ಮ ಕಚ್ಚೆಯ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಗಡಿಬಿಡಿಮಾಡುತ್ತ ಕಂಡವರಿಗೆ ಹಾಯುತ್ತ ಓಡಾಡುವರು. ಇಡಿ ಈ ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭ ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಾವಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ತಂದ ಸಾಮಾನುಗಳೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಕಾಶಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ವರನನ್ನು ಕರೆತರುವ ಮೆರವಣಿಗೆ ನೋಡುವಂತಹದಿತ್ತು. ದಂಟಿನ ಬಜಂತ್ರಿಯ ಮೇಳ ಸುಶ್ರವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಲಂಕಾರಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೇ ತಯಾರಿಸಿದುವು; ವಾಲಗ ವಾದ್ಯಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳು. ಬೆಂಡಿನ ವಸ್ತುಗಳೇ ಅಲಂಕಾರಗಳಾಗಿ, ಆಟಗೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಯ ಆಡಿಗೆಯಾಗಿ, ಹಂಚಿ ಬಿಲ್ಲಿಗಳೇ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿ, ಯಾವುದೋ ಗಿಡದ ಎಲೆ, ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಹರಳನೊಡನೆ ತಾಂಬೂಲವಾಗಿ, ಮೂರು ದಿನ ನಡೆಯುವ ಹಿರಿಯರ ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭ ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗುವುದು. ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ವಿಧಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆದವು. ಪುರೋಹಿತರ ಬಾಯಿ ಬಡಿಯುವುದೇ ಮಂತ್ರವಾಯಿತು. ಪುರೋಹಿತ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಎಂದರೆ ಗಡಿಬಿಡಿ ಎಂಬುದಿಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತು ಅವನಿಗೆ. ಅಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದ. ಅಕ್ಕೀಕಾಳು ಬೀಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ವಧುವನ್ನು ಕರೆತಂದು ವರನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಅಂತಃಪಟ (ಒಂದು ಅರಿವೆ) ಹಿಡಿದು ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕದಂತೆ ಧ್ವನಿತೆಗೆದು ಅಕ್ಕೀಕಾಳು ಹಾಕಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಾರಿಸಿದರು. ಬಾಯಿಂದಲೇ ವಾಗಲ ವಾದ್ಯಗಳಾದವು. ತಾಂಬೂಲ ಹಂಚಿದ್ದಾಯಿತು. ಗುಲಾಬದಾನಿ (ನೀರು) ಸಿಂಪಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಸುಮ್ಮಿ ಕಾಶಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರಿಷಿಣ- ಕುಂಕುಮ ಕೊಟ್ಟರು.

ಕಿಟ್ಟಿ ಇನ್ನೂ ಗಂಗೂನ ಎದುರಿಗೆ ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತದ್ದಾನೆ, ಗಂಗು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಇಬ್ಬರ ಕೊರಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲೆಗಳವೆ.]

ಕಾಶಿ

(ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ, ವಧೂವರರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು)

ಬರ್ರೇ ಎಲ್ಲಾರೂ ಊಟ ಅಷ್ಟು ಮಾಡಸೋಣ. ಕೂತುಗೊಳ್ಳಿಪ್ಪಾ ಇಬ್ಬರೂ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು)

ಹುಂ, ಏಳವಾ ಗಂಗು, ಒಗಟಾ ಹಾಕು.

(ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ, ಗಂಡಸರೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು)
ಹಾಡ್ರೇ ಯಾರಾರೆ, ಏ ದಮ್ಮಿ ತಾರಿ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಹಾಡ್ರೆ, ಹಸಿಗೆ ಕರೆಯೋ ಹಾಡು.

ದಮ್ಮಿ-ತಾರಿ

(ಹಾಡುವರು)

ಹಸೆಗೇಳೈ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರುತಿ | ಬಿಸಜಾನನೆ ಸಹಿತ |

ಕಾಶಿ

ಸಾಕು, ಹುಂ ಗಂಗು, ಭಡಾ ಭಡಾ ಒಗಟಾ ಹಾಕು; ಹೊತ್ತಾಗತದ.

ಸುಮ್ಮಿ

ಹುಡುಗಿ ದಣದದ ಬಿಡ್ರೆ, ಯಾಕ ಸುಮ್ಮನನ ತ್ರಾಸು ಕೊಡತೀರಿ ?

ಕಾಶಿ

ಗಂಗೂ, ಹಂಗಾರ ಒಂದದ ಒಗಟ ಹಾಕಿ ಕುಂಕುಮಾ ಹಚ್ಚಿಬಿಡವಾ.

ಗಂಗು

ರಾಮ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ತಂದೆಯ ಮಾತು ನಡೆಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ
ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚುವೆನು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ.

(ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು)

ಕಾಶಿ

ಹುಂ, ಇನ್ನ ನೀ ಹೆಸರು ಹೇಳವಾ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಸೋ ಹಾಂಗ ಗಟ್ಟಿಗಿ ಹೇಳು.
ಒಗಟಾ ಹಾಕತಿಯೇನು ?

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಗೋಣು ಹಾಕಿ)

ಗಂಗು

ಕಾಶಿ

ಆರತಿ ಮಾಡ್ರೆವ್ವಾ ಇನ್ನ ಬ್ಯಾಗನ.

[ತಾರಿ, ದಮ್ಮಿ ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ಬಂದು ಆರತಿಯ ತಾಟು ಇಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬರ ಕೈ ಒಬ್ಬರು ಹಿಡಿದು, ಒಂದು ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತ ಆರತಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಬರಿ ಕೈಗಳಿಂದ ತಿರುಹಿ, ಅಕ್ಷತೆ ಒಗೆದಂತೆ ಕೈಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು.]

ಪುರೋಹಿತರ, ಕೂಸು ಒಪ್ಪಸೋ ಕೆಲಸಾ ಅಷ್ಟು ಮುಗಿಸೇಬಿಡಿ ಇನ್ನ ಏ ತಾರಿ, ದಮ್ಮಿ ಆ ಕೂಸು ಒಪ್ಪಸೋ ಹಾಡು ಹೇಳಿ.

ದಮ್ಮಿ-ತಾರಿ

(ಹಾಡುವರು)

ಕೂಸು ನಿಮ್ಮದು ನಿಮಗೇನೀಡುವೆವು | ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ |
 ಸಲಹೆಂದು ನಿಮ ಬೇಡುವೆವು.
 ತಂದೆತಾಯ್ತುಳು ಬಂಧುಗಳಿಗೆ
 ತೊರೆದು ಬಂದಳು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ
 ಪ್ರೀತಿದೋರುವದು ||

[ಹಾಡು ನಡೆದಿರುವಾಗಲೇ ಪುರೋಹಿತರು ತೊಟ್ಟಲ, ಗೊಂಬಿ ತಂದಿಟ್ಟು ಗಂಗೂನನ್ನು ಕಾಶಿಯ ಎದುರಿಗೆ, ಆಮೇಲೆ ಭೀಮನ ಎದುರಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಿಟ್ಟಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೂಸೊಬ್ಬಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುವರು. ವಾತಾವರಣವು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗುತ್ತ ಕರುಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರು ದುಃಖ ಭಾರದಿಂದ ಬಿಕ್ಕುವರು.]

ಕಾಶಿ

(ಹಾಡು ಮುಗಿದನಂತರ)

ಇನ್ನ ಮದವಿ ಮುಗಿತು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇನ್ನ ಕಳಹೂಟ. ಹುಂ, ಏಳಿ, ತಯಾರಾಗಿ ಬರಿ; ಹೋಗಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮ ಇತ್ತ ಮರೆಗೆ ಹೋಗುವರು ಕಾಶಿಯೂ ಫಲಾಹಾರ ತರಲು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

- ತೆರೆ -

ಅಂಕ: ೨

ದೃಶ್ಯ: ೨

ಮತ್ತೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

[ಆ ಮನೆಯಿರುವ ರಸ್ತೆಯ ಗುಂಟ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂದೀಲನ್ನು, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಛತ್ರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಾರುವಯ್ಯನವರು, ನಿರ್ಜನವಾದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಬರುವ ತಮ್ಮ ಭೀತಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ದನಿಯನ್ನು ತಮಗೇ ಜೋಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ.]

ಕೇಳಿರಪ್ಪಾ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿರಾ ।

ಮುಂದಾಗೋದು ಇಂದು ಕಂಡಿತ್ತು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ

ತೆರೆದದ್ದು ಮರೆದದ್ದು, ನೋಡಿದ್ದು, ಮಾಡಿದ್ದು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ।

ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬೆಳೆದದ್ದು ಸತ್ತಿದ್ದು ಸೆಳೆದದ್ದು

ಬಯಲು ಬೆಸಲಾಗಿತ್ತು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ।

ಬಯಲು ಉಸಿರಾಗಿತ್ತು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ।

ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿತ್ತು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ।

ಕಣ್ಣದ್ದವನು ಕಂಡಾನ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ।

ತೂಗುತೊಟ್ಟಿಲವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಬಟ್ಟಿಲವಾಗಿ

ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಾಗಿತ್ತು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ।

(ಈ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.)

ಅಂಕ: ೨

ದೃಶ್ಯ: ೩

ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ

[ದಾರಿ ಸರಿಯುವುದು. ಮತ್ತೆ ಆ ಮನೆಯ ಒಳಗಳದ ನೋಟ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭ ಮುಗಿದು ಅದರ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆ ಮನೆ ಈ ಮನೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದರೂ ಸಾಡೇದ ಮನೆಗಳಂತೆ ನೀರವ ನಿಷ್ಪತ್ತವಾಗಿವೆ. ಕಿಟ್ಟಿ, ಗಂಗು ಇಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವರಾರೂ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ದೂರದೂರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯ ವೇಷದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಕಿಟ್ಟಿ ಕೈ ತೊಳೆಯದೆ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ತಾನಿನ್ನೂ ಗಂಗೂನ ಗಂಡ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಗಂಗೂನಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಈ ಭಾವನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ತಾನು ಗಂಗೂ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಉಳಿದವರಲ್ಲ ವೇಷ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ಹಿರಿಯರು ಆ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ, ಹುಡುಗತನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಮಾತನಾಡಿ ಗಂಗೂ ಕಿಟ್ಟಿಯರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಅಣಕದ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ರಸ ವಿರಸದ ಕಡೆ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿದೆ.]

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಗಂಡನೆಂಬ ದರ್ಪದಿಂದ)

ಗಂಗೂ !

ಗಂಗು

(ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ನಿಂತಿರುವಳು)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ)

ಏ ಗಂಗೂ, ಬಾ ಇಲ್ಲೆ.

ಗಂಗು

(ಇನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ಕಿಟ್ಟಿ

ಯಾಕೆ, ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂತೆಲ್ಲ? ನಾ ಅಂದದ್ದು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲೇನು ನಿನಗೆ ?

ಗಂಗು

(ಮತ್ತೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ಕಿಟ್ಟಿ

ಗಂಗೂ, ನಾ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಅಂದೆ. ಬಾ ಇಲ್ಲೆ.

ಗಂಗೂ

ನಾ ಬರುವುದಿಲ್ಲಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಯಾಕೆ, ಬಡತ ಬೇಕಾಗೇವೇನು? ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳತಿಯೋ ಏನಂತೀ?

ಗಂಗು

(ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ)

ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಊಟ ಮಾಡಿ ಮುಸುರಿಕೈಲೆ ನಿಂತೀನಿ, ಕಾಣಸವಲ್ಲದೇನು? ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೈ ಮ್ಯಾಲೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ಎಲಡಿಕಿ ತಂದುಕೊಂಡು.

ಗಂಗು

ನಾ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಯಾಕೆ ?

ಗಂಗು

ನಾ ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ತೆ ಅಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ನಕ್ಕು)

ಮತ್ತೇನು ? ಇದೇ ಈಗ ಲಗ್ನ ಆಗೇದ ಗೊತ್ತದನೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಹೀಗೆಲ್ಲ
ಮಾಡಿದರ ಹ್ಯಾಂಗ.

ಗಂಗು

ನಾ ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ತೆ ಅಲ್ಲಾ ಅಂದೆ.

ಕಾಶಿ

(ಇವರ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ, ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊರಗೆ
ಬಂದು, ಗಂಗೂನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹಿರಿಯರ ಆವಿರ್ಭಾವದಿಂದ)

ಹಾಂಗನಬಾರದವಾ, ಹೋಗು, ಗಂಡಗ ಹಾಂಗ ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡಬಾರದು.
ನಮ್ಮನ್ನಾಗ ಇಂಥಾದೆಲ್ಲ ನಡೆಯೊದಿಲ್ಲವಾ. ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಬೇಕು, ಹೇಳಿದಷ್ಟು
ಕೇಳಬೇಕು.

ಗಂಗು

(ಅಳುತ್ತಾಳೆ)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ)

ಹೋಗಲಿ ಬಿಡವಾ....ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಾಳೆ: ಅಕಿಗಿನ್ನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕಾಶಿ

ಏನು ಹೇಣ್ತೆಮ್ಮಾಲಿನ ಮೋಹ ಇದ್ದೀತಪ್ಪಾ! ಮೊದಲ ಬಂದ ಕಿವಿಗಿಂತಾ ಆಮ್ಮಾಲ
ಬಂದ ಕೋಡ ಹೆಚ್ಚಾದವಂತ. ಆಗಲಿ, ನಡೀಲೆಪಾ ನಡೀಲಿ. ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ

ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಇಷ್ಟಿದ್ದಾವನ್ನ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿದೆ. ಅದರ ಉಪಕಾರ ತೀರಿಸ್ತೀಯೇನು ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಆಕೀ ಮಾತೇನು ಕೇಳಿತಿ ಬಾ ಗಂಗು. ನಾವು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಹೋಗೋಣ.

ಗಂಗು

ನಾ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ನಾ ಇಲ್ಲೇ ಇರತೇನಿ.

ಕಾಶಿ

ಆಕಿ ನನ್ನ ಸೊಸಿ ಇದ್ದಾಳೆ ಗೊತ್ತದೊ ಇಲ್ಲೋ ? ಹೋಗಬ್ಯಾಡೆ ಗಂಗೂ, ಇಲ್ಲೇ ಕೂಡು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹಂಗಾರ ನಾ ಒಬ್ಬನ ಹೋಗತೇನಿ.

(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೋಗಿ ತುಳಸಿಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಖ ತಿರಿವಿಕೊಂಡು ಕೂಡುತ್ತಾನೆ)

ದಮ್ಮಿ

(ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದು)

ಯಾಕ್ರೇವಾ, ನಿಮ್ಮ ಸೊಸಿಮುದ್ದು ಹ್ಯಾಂಗಿದ್ದಾಳೆ ? ಅಂತೂ ಭಾಳೆ ಲಗ್ನಾ ಸೊಸಿನ್ನ ಕಂಡ್ರೆವಾ. ಇನ್ನೇನು ನಿಮ್ಮನ್ನ ಹಿಡಿಯುವರಾದ್ದಾರ ? ಹುಡುಗೀನೂ ನಕ್ಷತ್ರ ಆಗ್ಯಾಳೆ. ಪುಣ್ಯ ಮಾಡೀರೆವಾ ನೀವು; ಪುಣ್ಯಮಾಡಿ ಬಂದೀರಿ ! ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಹೀಂಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬಾ ಅಂದರ ಬಂದೀತೆ ?

ಕಾಶಿ

ಏನು ಕೇಳತೀರಿ ಬರೆವಾ ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ಮಗನ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿ, ನನಗ ಸುಖ ತಂದುಕೊಂಡ್ಲಾಂಗ ಆಗೇದ ಅದೇನೋ ಹೇಳತಾರಲ್ಲ....

ದಮ್ಮಿ

ಅದ್ಯಾಕ್ರೇ, ನಿಮ್ಮ ಸೊಸಿಗೇನಾಗೇದ ? ನಾ ಇಷ್ಟೊತ್ತಾತು ನೋಡತೇನಿ ಮಾತು ಸಹಿತ ಆಡಿಲ್ಲ.

ಕಾಶಿ

ಮಾತು ಆಡೋದೆ ಇಲ್ಲ ಆಕಿ. ಗುಮ್ಮನಗುಸಿಗಿ. ಗಂಡನ್ನ ತನ್ನ ಕಡೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ನನ್ನ ಹೀಂಗ ಉರಸತಾಳ. ನಮ್ಮನ್ನಾರು ಕೇಳಬೇಕು ಈಗ ?

ದಮ್ಮಿ

(ಗಂಗೂನಿಗೆ)

ಹೀಂಗ್ಯಾಕೆ ಮಾಡತೀಯೇ ಗಂಗು ?

ಗಂಗು

ನಾ ಏನು ಮಾಡೀನಿ ?

ದಮ್ಮಿ

ಮತ್ತ ನಿಮ್ಮತ್ತವರೇನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳತಾರೆನು ? ಅತ್ತಿಮಾವಾ ಅಂದರ ಭಯ-ಭಕ್ತಿ
ಇರಬೇಕವಾ. ನಾವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಹೆದರಿ ನಡೀತಿದ್ದಿವಿ ಗೊತ್ತದಯೇನು ?
ಹರದಾರುದ್ದ ಹಳ್ಳದಿಂದ ನೀರು ತಂದೆ ಸತ್ತುಹೋದಿವಿ. ಆದರೂ ಪಿಟ್ ಪಿಟ್
ಅಂತ ಮಾತಾಡ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಕಾಶಿ

ನೀವರೆ ಹೇಳಿವಾ ಅಷ್ಟು. ನಾವೂ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಮನಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ? ಈಗಿನ
ಕಾಲದ ಹುಡ್ಡು ಹೀಂಗ ನಮ್ಮವ್ವ !

ದಮ್ಮಿ

ಕಾಶಿಬಾಯರ, ನೀವು ಹೀಂಗ್ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ? ಅನಕಾತ ನೀವು ಈಕಿನ್ನ ತವರು
ಮನಿಗೆ ಯಾಕ ಕಳಿಸಬಾರದು ?

ಕಾಶಿ

(ತಾತ್ಕಾರದಿಂದ)

ಅವೇನು ಕರಕೊಂಡ ಹೋದಾವ ನಮ್ಮವ್ವಾ ! ಲಗ್ನ ಆದಮ್ಯಾಲೆ ಮಗಳು ಇದ್ದಾಳೋ
ಸತ್ತಾಳೋ ಅಂತ ಹಣಕಿಹಾಕಿ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಾರಾಗಿದ್ದು !

ದಮ್ಮಿ

ಏನರ ಆಗಲಿ, ನೀವು ಹೋಗಿ ಕಳಿಸಿಬಿಡಿ. ಹೊಸಹೊಸದಾಗಿ ಅತ್ತಿಮನಿ ಅಂದರ ತ್ರಾಸ ಆಗತದ ಪಾಪ! - ಬರ್ರೆನ್ನವಾ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಾಗತದ....

(ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತಳಾಗುವಳು)

ಕಾಶಿ

ಅಯ್ಯಾ, ನಿಂದರ್ರೇ. ಕುಂಕುಮಾ ಹಚ್ಚತೇನಿ.

(ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಂಕುಮ ತಂದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವಳ ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ದಮ್ಮಿ

ಬರ್ರೆನ್ನವಾ....

(ಒಂದು ಕಡೆ ಹೋಗುವಳು)

ಗಂಗು

(ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಭರಿಂಗನ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೋಗಿ ಕೂಡುವಳು. ಕೆಲಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಸುಮ್ಮಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಗಂಗೂನನ್ನು ನೋಡುವಳು. ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಸುಮ್ಮಿ

(ಗಂಗೂನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ)

ಈಗ್ಯಾಕ ಬಂದೇ ಗಂಗೂ, ತವರುಮನಿಗೆ ? ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರ ನಾವ ಬರತಿದ್ದೆವಲ್ಲ ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ?

ಗಂಗು

(ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕುವಳು)

ಸುಮ್ಮಿ

ಯಾಕ, ಸುಮ್ಮನು ಕೂತೀದಲ್ಲ! ಮಾತಾಡಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಬಡದಾಡಿ ಬಂದಿಯೇನು ?

ಗಂಗು

(ಇನ್ನೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ತಿರುವಿಕೊಂಡು ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಕ್ಕೊಂಡು ಕೂಡುವಳು.)

ಸುಮ್ಮಿ

ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೀಯೆ, ? ಮಾತಾಡಲ್ಲ ?

(ಮುಖ ತನ್ನ ಕಡೆ ಹೊರಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು)

ಗಂಗು

(ಬಿಕ್ಕುವಳು)

ಸುಮ್ಮಿ

(ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತ)

ಅಯ್ಯೋ ಖೋಡಿ ! ಅಳಲಿಕ್ಕೇನಾತ ? ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಬಾರದವಾ. ಕೊಟ್ಟವರ ಮನಿಗೆ ನೆಟ್ಟಗಲ್ಲ ಅದು. ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ನಾ ಇದ್ದೀನಿ. ಹೇಳು, ಏನಾತು ಹೇಳು ?

ಗಂಗು

(ಎರಡೂ ಕೈಯಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಳು)

ಸುಮ್ಮಿ

ಹಾಂಗ ಹಟಾ ಹಿಡೀಬಾರದು ಗಂಗೂ ತಾಯಿ ಕೇಳಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಬೇಕವಾ.

ಗಂಗು

(ದುಃಖ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಸುಮ್ಮಿಯ ಮೈಗೇ ಒರಗುವಳು)

ಸುಮ್ಮಿ

(ಬೆನ್ನು ಸವರುತ್ತ)

ಹೋತುಬಿಡು. ಅಳಲಿಕ್ಕೇನಾಗೇದ ? ಏನ್ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹೋಗಿ ಸರಿ ಮಾಡಿ ಬರತಾರೆ. ಅಳಬ್ಯಾಡ, ಸಂಜೀಹೊತ್ತು; ಹಾಂಗ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಬಾರದವಾ.... ಹಾಕಬಾರದು. ನೆಟ್ಟಗಲ್ಲದೂ....

ರಾಮ

(ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವನಂತೆ)

ಯಾರು ?.... ಗಂಗೂ ಏನು ?.... ಓಹೋ, ಹೌದಲ್ಲ!.... ಯಾವಾಗ ಬಂದಾಳೆ?
.... ಮತ್ತೇನು ಅಂತದ ಅತ್ತಿಮನಿ ?.... ನಿಮ್ಮ ಮನಿಯವರು ಆರಾಮ
ಇದ್ದಾರೆಯೇ?....

ಸುಮ್ಮಿ

ತಂದೆ ತನಗೆ ರಗಡಾಗಿ ಬಂದದ ಕೂಸು.... ನೀವರ ಲಗ್ನ ಆದಮ್ಯಾಲೆ ಆಕೀಮನಿಗೆ
ಹೋಗಿ, ಕೇಳಿ, ನೋಡಿ, ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಮಾತು ಬ್ಯಾರೆ. ಈಗ ಮನಿಗೆ
ಬಂದಾಗ ಉಕ್ಕಿಬಂತೇನೋ ಮಗಳಮ್ಯಾಲೆ ಪ್ರೀತಿ ?

ಗಂಗು

(ಇನ್ನೂ ಬಿಕ್ಕುವಳು)

ರಾಮ

ಅಳಲಿಕ್ಕೇನಾಗೇದರ ಗಂಗು? ಅತ್ತಿಮನಿ ಅಂದ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ತ್ರಾಸು ಆಗೋದರ ಮತ್ತೆ
ಮುದಿಕೆ ಆಗಿ ಈಕೆ ಇನ್ನೂ ಮನ್ನೆ ಮನ್ನೆತನಕ ಮುಳುಮುಳು ಆತಗೋತ ಕೂಡತಿದ್ದಳು,
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರ. ಅವ್ವ ಹೋದಮ್ಯಾಲೆ ಈಕೆಗೆ ಹರಾಹುರಿ ಆಗೇದ; ಒಂದಿಷ್ಟು
ನಕ್ಕೋತ ಇರಲಿಕೆ ಹತ್ಯಾಳ. ಇಕಾ ಗಂಗು, ಎಷ್ಟು ಅಂದರೂ ಏನರ ಅಂದರೂ
ಅವರು ಅಂದದ್ದು ಅನಿಸಿಕೊಂಡು ಇರಬೇಕಾಗತದವಾ. ಅತ್ತಿಮನಿ ಅದು! ಗಂಡನ
ಮನಸ್ಸು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

(ಸುಮ್ಮಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವನು. ಸುಮ್ಮಿ ನಕ್ಕು ಮುಖ ತಿರುಹುವಳು)

ಯಾಕ, ಮಾತರ ಇಲ್ಲಲ್ಲ ? ಏನು, ಸೆಟಗೊಂಡು ಬಂದೀದಿ ಕಾಣಸ್ತದ? ಹಾಂಗಿದ್ದರೆ
ನಡಿ, ಮೊದಲ ನಿನ್ನ ಕಳಿಸಿಬರತೇನಿ ಅತ್ತಿಮನಿಗೆ. ಅಲ್ಲೆ ನಾಯೆಲ್ಲಾ ಹೇಳೋದನ್ನ
ಹೇಳಿಬರತೇನಿ ಅವರಿಗೆ.

ಸುಮ್ಮಿ

ನಿಂತ ಕಾಲಮ್ಯಾಲೆ ಈಗ ತಿರಿಗೆ ಹೋಗೋದೇನು ? ಮರ್ಮೋ ಬ್ಯಾಡ. ಈಗ ಇನ್ನೂ
ದೇವರ ಅಂತ ಬಂದದ ಕೂಸು ಮನಿಗೆ. ಏನು, ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಮಗಳರ

ಬೇಕಾದಾಗ ಕಳಸಲಿಕ್ಕೆ ? ನಾವು ಅವರ ಮನಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಬ್ಬಾತಿಗ-ಆಲಾಗತಿ ಹೋಗೋದು ಯಾಕದು ? ತಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮನಿತನಕಾ ಬಂದು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ.

ರಾಮ

(ಆವೇಶದಿಂದ)

ಅವರಾಕ ಬರತಾರ ? ಹ್ಯಾಂಗ ಬಂದಾಳ ಹಾಂಗ ಹೋಗಲಿ. ನೀ ಇಲ್ಲದ್ದು ಒಣ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡಬ್ಬಾಡ ನಡುವ ! ಗಂಗೂ, ನಡಿ ಹೋಗೋಣ, ಬಿಟ್ಟುಬರತೇನಿ.

ಗಂಗು

ನಾ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ.

ರಾಮ

(ರಮಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಅತ್ತಿಮನಿಗೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ. ಅಂದ್ರ ಹ್ಯಾಂಗವಾ ? ಕೊಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರತು ಅಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ ? ಏನಿದ್ದರೂ ಇದು ನಿನ್ನ ಮನಿ ಅಲ್ಲ ಮಗಳೆ. ನೀ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.

ಸುಮ್ಮಿ

ಏನರೆ ಮಾತಾಡಿ ಆಕಿಗೆ ಸುಮ್ಮನ ತ್ರಾಸ ಕೊಡಬ್ಯಾಡಿ.

(ಗಂಗೂನಿಗೆ)

ಇಲ್ಲಿ ಬಾರು ಗಂಗು.

(ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು)

ಯಾರು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗತಾರೋ ನೋಡೋಣ.

ಕಾಶಿ

(ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ ಕೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದವಳು ಒಮ್ಮೆ ಮುಂದೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು)

ಯಾರು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರನು ನಾ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀನಿ....ಹೇಳಿದ, ಕೇಳಿದ ಇದ್ದಾರಂತ ತವರಮನಿಗೆ ಬಂದು ಕೂತೀ ಹೌದನು ? ನಡಿ ಮನೀಗೆ....

ಗಂಗು

ನಾ ಬರೂದಿಲ್ಲ.

ಸುಮ್ಮಿ

ಹೌದು ಗಂಗೂ, ನೀ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ.

ಕಾಶಿ

ಛಲೋ ಉಪದೇಶಮಾಡತೀಯವಾ ತಾಯಾಗಿ ಮಗಳಿಗೆ ನಾ ಯಾರ್ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳೋವಾಕಿ ಅಲ್ಲ. ಆಕಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡನು ಹೋಗತೀನಿ. ಯಾರು ತಡಿತ್ತಾರೋ ನೋಡೋಣ....

(ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ)

ನಡೀಯನು ಗಂಗೂ.

ರಾಮ

ಗಂಗೂ, ನೀಯೇನು ಸಣ್ಣಾಕಿ ಅಲ್ಲ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕ. ಏನನು ಆದರೂ ನೀನು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು.

(ಕಾಶಿಗೆ)

ನೀವು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಿ.

ಗಂಗು

(ಅಳುವನಿಯಲ್ಲಿ)

ಏನು ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ನನ್ನ ಕಾಡಬೇಕೂ ಅಂತನು ಈ ಆಟಾ ಹೂಡಿರೇನು ? ನಾ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ.

ರಾಮ

(ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದವನಂತೆ)

ನನಗ ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡತೀತಯಾ ? ಇಕಾ ಗಂಗು, ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳೋ ಹಾಂಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮನ್ನಾ ಗ ನಿನಗ ಜಾಗ ಅದ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಲ್ಲೆ ಹೋಗು.

ಗಂಗು

(ಕಚವಾಸಿ)

ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸನು ಬ್ಯಾಡ ನನಗ. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕೂತರ, ಇಲ್ಲೂ ಒಂದ ಸವನ ಕಾಡತಾರ. ನಾನು ಎಲ್ಲಾರ ಹೋಗತೇನಿ.

(ಏಳುವಳು)

ಇಲ್ಲದ್ದೊಂದು ಏನಾರ ತಿಳಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಒಂದ ಸವನ ಕಾಡತಾರ ನಾ ಇವರ ಆಟದಾಗ ಸೇರಬಾರದಾಗಿತ್ತು ನಮ್ಮವ್ವಾ! ನಾನು ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾರ್ ಕಾಡತೀರೋ ಕಾಡರಿ.

[ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಭರಭರ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ತುಳಿಸಿಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ವೃಂದಾವನದ ಈ ಕಡೆ ಹೋಗಿ, ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂಡುವಳು. ಕಿಟ್ಟ ಅದೇ ವೃಂದಾವನದ ಆ ಮಗ್ಗಲು ಈ ಮೊದಲೇ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದು ಇವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶೀ, ಸುಮ್ಮಿ, ರಾಮ ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಕೆಲಹೊತ್ತು ನಿಂತು, ಆಮೇಲೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕಾಶಿಯ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು.]

ಕಿಟ್ಟ

(ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ಮೌನದ ನಂತರ, ಗೋಣು ಹೊರಳಿಸಿ ಗಂಗೂನನ್ನು ನೋಡಿ)

ಗಂಗೂ, ಭಾಳ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದೀಯೇನು ?

(ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿ ಕೂಡುವನು)

ಗಂಗು

(ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು, ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿ ಕೂಡುವನು)

ಅಂ !

ಕಿಟ್ಟ

(ಮುಖ ಹೊರಳಿಸದೆ)

ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದೀಯೇನು ಅಂದೆ.

ಗಂಗು

ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದಾಂಗ ಆಗೇದ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಚ್ಯಾಪ್ಟಿ ಮಾಡವರ
ಆಗ್ಯಾರ! ನಾ ಮದಿವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೊಂಡದ್ದ ನಂದು ತಪ್ಪಾಗೇದ. ಸುಮ್ಮನ ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನನ್ನ
ಯಾರೂ ಬಿಡೂದಿಲ್ಲ ಬ್ಯಾರೆ!

ಕಿಟ್ಟಿ

ಯಾಕೆ, ಇದು ಆಟಾ ಅಂಬೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು ?

ಗಂಗು

(ಹತ್ತಿರ ಸರಿದು)

ಗೊತ್ತದ. ಆದರ ಆಟಾ ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹೋಗತದ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನು
ಮಾತಾಡಿದರೂ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ಹಚ್ಚಾತ್ತರ.

(ಮತ್ತೆ ಬಿಕ್ಕುವಳು)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ)

ಇರಲಿ ಬಿಡು; ನಾ ಇರತೇನಿ. ಯಾರು ಏನು ಮಾಡತಾರೋ ನೋಡೋಣ.

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಂಗ, ಭೀಮ, ಶ್ಯಾಮ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಇವರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಡೆಗೇ ಬರುವರು)

ಭೀಮ

ಯಾಕೆಪಾ ಕಿಟ್ಟಿ, ಶಹರದೂರವದ್ದಾಂಗ ಮನಿಯವರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರತೀಯೇನು
ಅಡ್ಡಾಡಲಿಕ್ಕೆ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಇಕಾ, ಇಲ್ಲದೊಂದು ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡಿ. ಗತಿ ನೆಟ್ಟನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ರಂಗ

ಮಗಾ, ಆಟದಾಗಿನ ಹೇಣ್ಣೆ ಅಂದ್ರ ಖರೇನನ ಹೇಣ್ಣೆ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡಾನ.

ಶ್ಯಾಮ

ಅವಗೇನಪಾ, ಗೌಡರ ಮಗಾ. ಅವನ್ನಾರು ಕೇಳಬೇಕು ? ಅವನದ ಅಪ್ಪಣೆ ಅಲ್ಲ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ? ಮತ್ತೇನಂತಾರ ಗೌಡರು ?

ರಂಗ

ಆದರ ಗಂಗೂನರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರಬಾರದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರೊಳಗೆ ಹೋಗ ಬಾರದ ಗಂಗೂ; ಇಲ್ಲೇನದ ಗಂಡು ಹುಡುಗರೊಳಗೆ ನಿಂದು ?

ಭೀಮ

ಇವನ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂತಿರಬೇಕೋ; ಅಂತ ನಾವು ಹೋಗಂದ್ರ ಹೋಗತಾಳೆ ಆಕೆ ?

ಗಂಗು

ನಾ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ. ನೀವ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದರ ನಾ ಇಲ್ಲೇ ಕೂಡೋವಾಕಿ.

ರಂಗ

(ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಭೀಮನಿಗೆ)

ಏ ಭೀಮ, ಬಾಯಿ ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡಲೇ. ಗೌಡಶಾನಿ ಆಕೆ, ಗೊತ್ತದ ಇಲ್ಲೋ ? ಗೌಡರದ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ನಮ್ಮದೇನೋ ಆಕೆಗೆ ಬಿಸಾತು!

ಭೀಮ

ಆಕೆ ಗೌಡಶಾನಿ ಆಗಿದ್ದರ ಖರೆ ಇದ್ದರ, ನಾ ಆಕೆ ಮಾವ, ಗೊತ್ತದೋ ಇಲ್ಲೋ ?

(ಹಿರಿಯರ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ)

ಗಂಗೂ, ನೀ ಇಂಥಲ್ಲೆ ಹೀಂಗೆ ಕೂಡಬಾರದು. ಕಿಟ್ಟಾ, ನಿನಗೂ ತಿಳಿಬಾರದೇನೋ?

ಕಿಟ್ಟ

ಇಲ್ಲದ್ದ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾರ ನೀವು ಬಡಿಬ್ಯಾಡಿ ಆಂ ! ಗತಿ ನೆಟ್ಟಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ರಂಗ

ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ ! ಗೌಡರ ದರ್ಪಪಾ ಅದು !

ಶ್ಯಾಮ

ಅಲೆಲೆ, ಬಡದಾಟಕ್ಕನು ಬಂತೇನು ಪ್ರಕರಣ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಎಲ್ಲಿಗೇ ಬರವಲ್ಲದ್ಯಾಕ, ನಿಮಗ್ಯಾಕ, ನಿಮಗ್ಯಾಕ ಬೇಕು ? ಸುಮ್ಮನ ನಡ್ಡಿ, ನಡುವ ಬಾಯಿ ಹಾಕಬ್ಯಾಡಿ.

ರಂಗ

(ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಮುಜರೆಮಾಡಿ)

ಅಪ್ಪಣೆ ಧಣೇರ.

(ಭೀಮನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಹೌದೋ ಭೀಮ್ಯಾ, ಸುಮ್ಮನಿರು. ನೀ ಬರೆ ಆಟದಾಗ ಅಪ್ಪ ಮಗನನ ಇಲ್ಲೆ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅವ, ತಿಳಿತನ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೌದೋ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾರ ಅಪ್ಪ ನಾನು, ತಿಳಿತನ. ಹೆದರಿಕೇ ಹೆಚ್ಚೀರೇನು ನನಗ ? ನಾ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದೆ ಅಂದರ ಯಾರೂ ಈಡಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಅಂದೆ.

ರಂಗ

ಏ ಭೀಮ್ಯಾ, ನೋಡೋ ಹೇಣ್ತೆಯೆದುರಿಗೆ ಶೌರ್ಯ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾನ ಅವ !

(ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ)

ಮತ್ತ ಅವ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದರೂ ಹಾಂಗನ ಏನಪಾ. ಮೊನ್ನೆ ನಾ ಸಾಲ್ಯಾಗ ಇವಗ ಹೊಡದದ್ದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಹೊಡಸಲಿಲ್ಲನ ?

(ಖಿಕ್ ಖಿಕ್ ನಗುವನು)

ಕಿಟ್ಟಿ

ಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಯಾಕ ? ನಾನನ ಹೊಡೀತಿದ್ಲೆ. ಹೆದರಿಕೇನು ನಿಂದು ನನಗ ? ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಬಾ ಆವೊತ್ತು ನೀ ನನ್ನ ಕೈಗೆ.

ರಂಗ

ಹೂಂ ! ಅಂತೂ ಹೊಡೀಲಿಕ್ಕೂ ಬರತದೇನು ತಮಗ ? ಆಗಲೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಬೇಕಾದರ ಗಂಗೂನ ಇದಿರಿಗೇ ಆಗಲಿ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಏ, ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಬ್ಯಾಡಾ ಅಂದೆ, ಕೊಂದೇನು ನಿನ್ನ.

ರಂಗ

ಕೊಲ್ಲಪಾ, ಕೊಲ್ಲು ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಅದು. ಅದೂ ಒಂದು ಆಗಿಹೋಗಲಿ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪಾ, ನಮ್ಮ ಕಕ್ಕನ್ನ ಹೊಡಿಸಿ ಕೊಂದಿದ್ದಂತ ನೀ ಅಷ್ಟು ಮಾಡು ಆ ಶೌರ್ಯ....

ಕಿಟ್ಟಿ

ಬಿಡತಾರಾ ಮತ್ತ, ಮಂದಿ ಹೊಲದಾಗಿ ನ ಬೆಳೆಯೆಲ್ಲ ಕದ್ದರ ?

ರಂಗ

ಇಕಾ ಕಿಟ್ಟಾ, ನಾ ಇಷ್ಟೊತ್ತನಕ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ನೀ ಏನು ಒದರಿಕೊಂಡರೂ ನಾ ಪಿಟ್ಟಂದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನ ನಮ್ಮ ಮನೀಸುತ್ತ ಬಂದೆಂದರ ಮಾತ್ರ ನನಗ ತಡಿಯೂದಿಲ್ಲ....

ಕಿಟ್ಟಿ

ಮತ್ತ ನೀಯಾಕ ಬಂದಿ, ನಮ್ಮ ಮನೀಸುತ್ತ ?

ರಂಗ

ಸುಳ್ಳೇನು ಅದು ? ಖರೇ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಪ್ಪನ ಅಂಜಿಕೆ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಮತ್ತ ನಿಮ್ಮದು ಸುಳ್ಳೇನು ?

ರಂಗ

ಹಂಗಾರ ಆಗಿಬಿಡಲಿ ಯಾರದು ಸುಳ್ಳು ಯಾರದು ಖರೆ.

ಭೀಮ

(ತಡೆದು)

ಹೋಗಲಿ ಬಿಡೋ ರಂಗ್ಲಾ, ಏನು ಮಾಡತಿ ತೋಗೊಂಡು ? ಅದೇನೋ ಹಿಂದಿನ ನ್ಯಾಯ ನೆನಸಿ ಹಿತ್ತಲದಾಗ ಆತ್ತರಂತ.

ರಂಗ

ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ ಬಿಡತಾರೊ ನಿನ. ಎಷ್ಟು ಬ್ಯಾಷ್ಟೆವಾ ಅಷ್ಟು. ಇವಗೊಬ್ಬಗ್ಗ ಬರಕೊಟ್ಟದೇನು ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳಲಿಕ್ಕೆ ? ನಾವೇನು ಇತ್ತಲಾಗಿನವರು ಬಳಿ ಇಟ್ಟಿವೇನೋ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಏ, ಯಾಕ ಸುತ್ತಸುತ್ತಾಡಿ ಮಾತಾಡತೀ ? ಒಮ್ಮೆ ಬಂದಾರೆ ಬಾ ಆಗಿ ಹೋಗಲಿ.

(ತೋಳು ಏರಿಸುವನು)

ರಂಗ

ಬಾ, ಯಾರು ಬ್ಯಾಡಂತಾರ ?

(ಇವನೂ ತೋಳು ಏರಿಸುವನು)

[ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಏರಿಸಿ ಬಡಿದಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗು ಎದ್ದು ದೂರ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಶಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.]

ರಾಮ

ಏ ಬಿಡೋ ಯಾಕ ಬಡಿದಾಡತೀರಿ ?

ರಂಗ

ಊಹೂಂ, ಬಿಡೊದಿಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನಾನೂ ಬಿಡೊದಿಲ್ಲ.

(ರಾಮ, ಶ್ಯಾಮ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವರು)

ಕಾಶಿ

(ಮುಂದೆ ಬಂದು)

ಯಾಕ್ರೋಧ, ಏನು ಆಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿರೋ, ಬಡಿದಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿರೋ ? ಮೊದಲ ಬರೋಮುಂದ ಬಡದಾಡೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಬಂದು, ಈಗ ಬಡದಾಡತೀರೇನು ? ಈ ಗಂಡಸರಂದರಿಸ ಹೀಂಗ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಬಡಿದಾಡತಾರ ತಾಯೀ ! ಏ ಕಿಟ್ಟಾ, ಸುಮ್ಮನಾಗೋ.

(ಭೀಮನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಹಿರೇರಾಗಿ ಏನು ಜಗಳಾ ಬಿಡಿಸಬೇಕೋ, ಹಂಗಿಸ ನಿಂತು ಮೋಜು ನೋಡ ಬೇಕೋ ? ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿ ಹೇಳೋದು ಬಿಟ್ಟು ಹಂಗಿಸ ನಿಂತಾರ ! ಯಾಕೋ ಕಿಟ್ಟಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಅವನು ಮೊದಲ ಬಡದಾಟ ತಗದಾವ. ಅವನು ಹೇಳು.

ರಂಗ

ಅವನು ನಮ್ಮ ಮನೀ ಮಂದಿನ್ನ ಬಯ್ಯಾನ. ಅವನು ಹೇಳು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಅವ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಾಂಗ ಮಾತಾಡತಾನ, ನಾನೂ ಗಂಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೂತಾಗ.

ರಾಮ

ನಾ ಏನು ಅಂದೆ ? ಬರೇ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನಾನೂ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಕಾಶಿ

ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡವರು ಬಡದಾಡತೀರೂಕೋ ? ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾಡೆಲ್ಲ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿನ, ಯಾರು ಬ್ಯಾಡಂತಾರ. ನಿಮಗ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಬಡದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರೂದುಲ್ಲಲಾ ! ಬಡದಾಡಬೇಕೂ ನಾವು ಹಣಮಕ್ಕಳು. ಹೋದ ಜನ್ಮದ ಸೇಡು ಈ ಜನ್ಮದಾಗ ಬಂದರೂ ಬಿಡೂದಿಲ್ಲ ನಾವು. ನೀವಂದ ಬಡಿದಾಡಿದ್ರೆಲಾ ! ಆಗಳೇ ತೋಳೇರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದು ; ಈಗ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡತಿದ್ದಿವಿ ಅಂತ ತಪ್ಪಿಸಿಗೋತಾವ. ಯಾಕು ಗಂಗೂ, ನೀಯಾಕ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದಿ ? ಗಂಡನ ಶೌರ್ಯ ನೋಡತಿದ್ದೇನು ?

(ಭುಜ ತಟ್ಟುವಳು, ಗಂಗು ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕುವಳು)

ಕಿಟ್ಟಿ

ಮತ್ತೆ ಅದರ ಮಾತು !

(ಗಂಗೂನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕೈಹಿಡಿದು)

ನಡಿ ಗಂಗೂ. ಇಲ್ಲಿದ್ದರ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಾರೂ ಕಾಡತಾರ ನಿನ್ನ. ನಾವರ ಎಲ್ಲಾರೂ ಅನಕಾ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗೋಣ. ಹುಂ, ಬಾ ಇವರ ಉಸಾಬರಿ ಬ್ಯಾಡ.

(ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಓಡಿಹೋಗುವನು. ಕೂಡಿದವರೆಲ್ಲ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಚದರಿ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ಕಾಶಿ

ಖೋಡಿ ಕಿಟ್ಟಾ, ಮಾನ ಮುಕ್ಕಾಗಬಾರದು ಅಪ್ಪಂದು. ಅಪ್ಪ, ಅಕ್ಕಾ ಆಗ್ಯಾನ ಸೆಟಿಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ. ಆಟ ಮುಗಿಯೂ ಮುಂದರೆ ಅಷ್ಟು ನಕ್ಕೋತ ಮಾತಾಡ ಬಾರದವ ? ಈ ರಂಗೂನೂ ಹಂಗ. ತಂದೆ ಆರಾಡ್ಯ ಆಗಬೇಕು. ಸಾಕಾತವಾ ಆಟ ! ಬರೆ ಬಡದಾಟನ ಆತು ! ಇನ್ನು ನಡ್ರೇ ಹೋಗೋಣ. ಅಕಾ, ಆಟದಾಗ ಹೊತ್ತು ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯನ ಚಂದಪ್ಪ ಯಾವಾಗ ಮೂಡಿದನ ? ಆಗಳೇ ಕಣ್ ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ ತಗೆಯೋದರಾಗ ಎಂಥಾ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಬಿದ್ದದ ? ಹುಂ. ಏಳೇ ಎಲ್ಲಾರೂ, ಭಾಳೊತ್ತಾತೂ. ಇನ್ನ ಮನಿಗೆ ಹೋದಮ್ಯಾಲೆ ಅದ ವಾಲಗ ನಮ್ಮದು. ಏ ಸುಮ್ಮಿ, ದಮ್ಮಿ ಏಳೇ ಭಡಾಭಡಾ. ಸುಮ್ಮಿ, ನಿನ್ನ ಕೋಲು ಎಲ್ಲಿ ಅವನ ತಗಿ ; ಯಾರ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಹಾಕೋಣ ಹೇಳು. ನಡ್ರಿನ್ನ, ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನು ಒಂದೂ ಬಿಡದ ತಗೋಳ್ಳಿ.

(ತಾನೂ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡಿ ಸಾಮಾನು ಕೂಡಿಹಾಕುವಳು)

ಏನರೆ ಮರೀಬ್ಯಾಡಿ.

(ಗಂಡುಹುಡುಗರಿಗೆ)

ನಡೀರೋ ನೀವು ಇನ್ನ.

ರಾಮ

ನೀವು ನಡೀರಿ ಮುಂದ. ನಾವು ಹಿಂದಾಗಡೆ ಬರತೀವಿ.

ಕಾಶಿ

ಅದೇನಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡೇ ಹೋಗೋದು. ಮತ್ತೆ ಇವರೆಲ್ಲೆ ಹೋದರು ಗಂಗೂ ಕಿಟ್ಟಾ ? ನೋಡ್ರೋ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರ ?

(ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಏ ಗಂಗೂ ! ಏ ಕಿಟ್ಟಾ ! ಬರೋ ಮನಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಹೊತ್ತಾತೂ.....

(ಎಲ್ಲಾರೂ ಸಾಮಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವರು.)

ಎಲ್ಲಾರೂ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಅರೆ ಬರೋಣು ನಡೀರೋ. ಇಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂತಿದ್ದಾರಾದೀತು.

[ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಒದರುತ್ತ ಆ ಕಡೆ ಕೆಲವರು ಈ ಕಡೆ ಕೆಲವರು ಹುಡುಕಲು ಓಡಿಯಾಡುವರು. ಕಾಶಿಯೂ ಕೂಗುತ್ತ ಸುತ್ತುಹಾಕಿ ಬರುವಳು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದವರು ಬಂದು ಕೂಡುವರು. ಯಾರಿಗೂ ಪತ್ತೆ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.]

ರಾಮ

ಎಲ್ಲೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವಾ ಕಾಶಿ !

ಕಾಶಿ

ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಬೇಕು ಹಂಗಾರ ? ಎಲ್ಲೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದಾರಾದೀತು ! ಹೊತ್ತು ಬ್ಯಾರ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇದ. ನಾವಾರೆ ಅವರನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಮನಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗ ಬೇಕೋ ಅಂತೀನಿ ?

(ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ)

ಏ ಗಂಗೂ, ಕಿಟ್ಟಾ, ಬರೋ. ನಾವು ಹೋಗತೇವಿ. ಭಾವೀ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗ್ಬಾರೇನೋ ಮತ್ತೆ ?

ರಂಗ

(ತೂಗುಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಾಲಿಟ್ಟು ಜೀಕುತ್ತ)

ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಳು ಆಗಳೇ ಅವರು, ನಮ್ಮನ್ನ ತಪ್ಪಿಸಿ.

ಶ್ಯಾಮ

ಹೌದು ಕಾಶಿ, ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿದ್ದರ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿದಿವಿ; ಸಿಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕಲ್ಲ

ಕಂಡಾಬಟ್ಟೆ ಕಾಡಾಣಾ ಮಾಡಿದಿರಿ ತಗೀರಿ ನೀವು ! ಅಟು ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

ರಂಗ

ಅದರಾಗೆಲ್ಲ ಏನದನೋ ಕಲ್ಯಾಣ. ಅಂವಾ ಕಿಟ್ಟಾಯೇಳು ಅವ ಮಗಾ ನಮಗಿಂತ ಮೊದಲನ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ನಡ್ಡಿ, ನಡ್ಡಿ ಹೋಗೋಣ ಇನ್ನ.

(ಮುಂದಾಗುವನು)

ಕಾಶಿ

ಹಂಗಾರ ಹೋಗೋಣವ ಎಲ್ಲಾರೂ ?.....ಏ ಭೀಮ, ನೀ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದಿಷ್ಟು ನೋಡಿ ಬರ್ಮಿದ್ದಾ ?..... ಆ ಭಾವೀತನಕ ಹೋಗಿ ಬಾರವಾ !..... ಶ್ಯಾಣಾ ನಮ್ಮಪ್ಪ !.....ಹೋಗಿ ಬರತೀಯಾ ?..... ನನಗ್ಯಾಕೋ ಚಡಪಡಿಕೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೆದಸಂಜೆ ಆತು. ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರು ಇವರು ?.....ನಾ ಯಾಕ ಈ ಆಟಾ ಹೂಡಿದೋ ಖೋಡಿ !.....

ಸುಮ್ಮಿ

ಹೋಗಿದ್ದಾರು ಬಾರವ ಕಾಶಿ. ಮನ್ನಾಗ ಅವ್ವ ಏನಂತಾಳೋ ಏನೋ ! ಲಗೂ ಲಗೂ ನಡೀ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ !

[ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾಶಿ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಹುಡುಕು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿರಾಸೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಡಿಯಿಡುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಮತ್ತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ, ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಅವರ ಹೆಸರು ಕೂಗಿ, ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ನಿರಾಸೆಗೊಂಡು, ಕೊನೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡುವ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಅವಳ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಯೇ ಗಂಭೀರಮೌನ ಬಂದು ರಂಗವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಿಸುತ್ತದೆ. ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸುವರ್ಣ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಪಸರಿಸಿದೆ.

ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಗಂಗೂ, ಕಿಟ್ಟಿ ವಿರುದ್ಧ ದಿಶೆಗಳಿಂದ ಕಳ್ಳಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತ ಬಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಂದು ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಆ ಮೂಲೆಗೊಬ್ಬರು ಈ ಮೂಲೆಗೊಬ್ಬರು ಕುಳಿತು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಮೊದಮೊದಲು ಕೈಸನ್ನೆ-ಬಾಯಿಸನ್ನೆಯಿಂದ ಮಾತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಗ್ಗಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡುವರು.]

ಗಂಗು

ಹೋದರ ಕಾಣಸತದ ಎಲ್ಲಾರು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೌದು, ಹೋಗ್ಯಾರ ಎಲ್ಲಾರೂ

ಗಂಗು

ಇನ್ನ ನಾವೂ ಹೋಗೋಣ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಈಗ ಬ್ಯಾಡ. ಅನಕಾ ಇಲ್ಲೆ ಕೂಡೋಣಲ್ಲ. ಅವರಿನ್ನೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿದ್ದಾರು. ಅಮ್ಮಾಲೆ ಹೋಗೋಣ.

ಗಂಗು

ನನಗ್ಯಾಕೂ ಹೆದರಿಕೆ ಬರತದಪಾ. ಲಗೂ ಹೋಗೋಣ ನಡಿ. ಆ ರಂಗ್ಯಾ ಅಗದೀ ನನ್ನ ಹತ್ತಿಲೆ ಹಾದು ಹೋದ್ದಪಾ ! ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡತೀನೋ ಅಂತ ಎದಿ ಡವಡವ ಅಂತಿತ್ತು. ಅಂತೂ ದೇವರು ಪಾರು ಮಾಡಿದ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆದೂ ಈ ಕಾಶೀ ಆಟಕ್ಕೆ ಬರೂದುಲ್ಲ ಮಹಾರಾಯಾ ! ಸಾಕಾಗಿಹೋತು. ಕಾಡಿಕಾಡಿ ಜೀವಾ ತಿಂತಾರ. ಕಾಶೀ ಆಟಾನೆ ಇಂಥಾವು !

ಕಿಟ್ಟಿ

ಮತ್ತ ಕಾಶೀನೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿಲೆ ಹಾದುಹೋದ್ದು. ಒಂದೆ ಸವನ ನಮ್ಮ ಹೆಸರು ತಗೊಂಡು ಒದರತಿದ್ದಳು. ನಗೀ ತಡದು ಹಿಡೀಬೇಕಾದರ ಸಾಕಾತು. ಉಳಿದ

ಪ್ಯಾಲಿಗಳಂತೂ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹಾಯಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ನಾವು ಹೀಂಗ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೆಟ್ಟಗಾತು ನೋಡು. ಇಲ್ಲಿದರ ನಿನ್ನ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಹಂಗ ಕಾಡತಿದ್ದರು.

ಗಂಗು

ಇರಲಿ ನಡಿ, ಹೋಗೋಣು ಹೊತ್ತಾತು.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಹತ್ತಿರ ಬಂದು)

ಇಷ್ಟಕ್ಕ ಹೆದರತಿ ಗಂಗೂ ? ಮಧ್ಯಾನ್ಮದಾಗೂ ಹಂಗ ಮಾಡಿದಿ ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ತೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕ ಹೆದರಿದೆ ? ನಾಯೇನು ತಿಂತಿದ್ದೇನು ನಿನ್ನ ? ಆಗ ಒಳ ಭರ್ತಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದಿ. ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ?

ಗಂಗು

ಯಾಕೆ ಅಂದರ ಏನು ಹೇಳಲಿ ? ಅದೆಲ್ಲ ನಿಮಗ ತಿಳಿಯದೇ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂಡು ಮಂದ್ಯಾಗ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡಿದರ ನಾ ಏನು ಮಾಡಲಿ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೌದು, ಆವಾಗ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಹೆದರತಿದ್ದಿ. ಈಗ ಯಾರು ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡತಾರ ? ಈಗ ಯಾಕ ಹೆದರತೀ ?

ಗಂಗು

ನೀನು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನಾಯೇನು ನಿನಗ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡೊದಿಲ್ಲ ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲ, ಆತ ? ಆಟದಾಗ ನಿನಗ ಇನ್ನೂ ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಭಾಳ ಮನಸ್ಸಿತ್ತು. ಅದರ ಏನು ಮಾಡಲಿ, ನಿನ್ನ ಮಾರಿ ನೋಡಿ ನನಗೂ ಕೆಟ್ಟ ಅನಿಸಿತು.

ಗಂಗು

ಅಂತೂ ಒಮ್ಮೆ ಆಟ ಮುಗಿತಲ್ಲಾ ಸಾಕು !

ಕಿಟ್ಟಿ

ಇನ್ನೂ ಪೂರಾ ಎಲ್ಲಿ ಮುಗದದ ಆಟ ?

ಗಂಗು

ಇನ್ನೇನು ಉಳಿತಪ್ಪಾ ? ಎಲ್ಲಾ ಆತಲ್ಲ ? ಮದವಿ ಮಾಡೋದಾತು, ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಹಡೆಯೋದಾತು, ಸಂಸಾರ ಹೂಡೋದಾತು, ಜಗಳಾಟ ಆಡೋದಾತು, ನಗೋದಾತು, ಅಳೋದಾತು....ಹಿರೇರು ಮಾಡೋದು ಇನ್ನೇನು ಉಳಿತು ? ಎಲ್ಲಾ ಬಂತು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಎಲ್ಲಾ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದುಳದದ ನೋಡು.

ಗಂಗು

ಮತ್ತೇನಪಾ ಅದು ?

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹುಂ, ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೋ ನೀನ

ಗಂಗು

(ತಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ)

ಉಹುಂ.....

ಕಿಟ್ಟಿ

ನೋಡು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ.....

ಗಂಗು

ನೀನ ಹೇಳಪಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ

“ಊರ ತುತ್ತಾನತುದಿಗೆ ಒಂದು ಭಾವಿ. ಭಾವಿಗೆ ನೂರು ಪಾವಟಿಗೆ. ಆಲೇರು ಬಾಲೇರು ನೀರಿಗೆ ಹೋಗತಾರ. ನೀರಿಗೆ ಹೋದವರ್ಯಾರೂ ತಿರುಗಿ ಬರೂದಿಲ್ಲ” ಏನು ತಿಳಿತ ?

ಗಂಗು

ಅಯ್ಯಾ ಇದ್ದ ಹೌದಲ್ಲೋ ? ಸಾವು, ಹೌದಪಾ, ಸಾಯೋ ಆಟಾ ಒಂದು ಆಡಲಿಲ್ಲನೋಡು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಆಡೋಣೇನು ?

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ)

ಹಾ ! ಏನಂತಿಯೇನು

ಗಂಗು

ಹೌದು ಕಿಟ್ಟೀ, ಎಲ್ಲಾ ಆಡಿದಿವಿಂ ಸಾಯೋ ಆಟಾನೆ ಆಡಲಿಲ್ಲ ? ಅದನ್ನೊಂದು ಆಡಿಬಿಡೋಣು. ಅಂದರೆ ನಿರಂಬಳ ಆಗತದೆ. ನಾ ಬೆಕಾದರೆ ಸುರುವು ಮಾಡತೀನಿ ಮೊದಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಆ ವಿಷಯ ಮರೆಯಿಸಲು)

ಅಲ್ಲ ಗಂಗು, ನೀ ಆಟಾ ಯಾಕೋ ಬಳಹ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೊಂಡ್ದು ಕಾಣಸತದೆ. ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೋಬಾರದು ನೋಡು. ಅಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಬಡಿದಾಡಿದರೂ, ಅತ್ತರೂ, ನಕ್ಕರೂ ನಾಯೇನರೆ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಖರೇವಂದ್ರೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಿದ್ದೇನು ? ಆ ರಂಗ್ಯಾನೆ ಬಂದು ಆಟಾ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಡಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ನಕ್ಕೋತ ಎಲ್ಲಾರೂ ಮನಿಗೆ ಹೋಗತಿದ್ದಿವಿ.

ಗಂಗು

ಹೌದು ನೋಡು. ನನಗನಕಾ ಆವಾಗ ಸಿಟ್ಟು ಅಳು ಎರಡೂ ತುಂಬಿ ಬಂದಿದ್ದವು ನೋಡ ! ಭಾಳ ದುಷ್ಟ ಇದಾನಪಾ ಅವ. ಮಂದಿಗೆ ಛಲೋ ಆದದ್ದು ಅವಂಗ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಹನೆ ಆಗೊದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತದೇನು, ಆಟದಾಗ ನನ್ನ ತಾ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ, ನಾನು ಅವನ ಹೇಣ್ಣೆ ಆಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಾನೂ ಭಾಳ ಹೆದರಿದ್ದೆನಪಾ, ಎಲ್ಲೆ ಅವನು ನನ್ನಪಾಲಿಗೆ ಬಂದು ಬೀಳತಾನೋ ಅಂತ ! ಆದರೆ ಪುಣ್ಯವಂತಿ ಕಾಶಿ ಪಾರುಮಾಡಿದ್ದು ನನ್ನ !

ಕಿಟ್ಟಿ

ಅವಗೇನು ನಿನ್ನಂತಾ ಹೇಣ್ಣೆ ಸಿಗತಾಳ ? ಮಹಾ ಖುದ್ದರಗೇಡಿ ಅವಾ ಆತು ಒಮ್ಮೆ ಅವಗ ನನಗ ಆಗತದ. ಅವಗದ, ನನಗದ.

ಗಂಗು

ಹಾಂಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಬಾರದಪಾ. ದುಷ್ಟರನ್ನ ಕಂಡರ ದೂರ ಇರಬೇಕು ಯಾವಾಗಲೂ. ಹೋಗೋಣ ನಡಿ ಇನ್ನ ಕಿಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತು ಭಾಳಾತು. ಮನ್ಯಾಗ ಹಾದೀ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರಾದೀತು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ನೋಡಲೇಳು. ಎಂಥಾ ಭಂದ ಬೆಳದಿಂದಳ ಬಿದ್ದದ ! ಮತ್ತ ನೀ ಕೇಳಬೇಕೂ ಅಂತಿದ್ದಲ್ಲ. ಆ ಬಂಗಾರ ಪಂಜರದಾಗಿನ ಗಿಳಿ, ಹರದಾಡೋ ಸುಣ್ಣ ಮಾತಾಡೋ ಎಲಿ, ಕುಣದಾಡೋ ಅಡಿಕಿ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ರಾಜಕುಮಾರನ ಆ ಕಥಿ ಹೇಳತೀನಿ. ಇಷ್ಟಾಗಿ ಹೊತ್ತಾದರ ನಾ ಇದ್ದೇನಲ್ಲ. ಮನಿತನಕ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಬರತೇನಿ.

ಗಂಗು

ಕಥಿ ಕೇಳಬೇಕೂ ಅಂತ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೂ, ಯಾಕೋ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲವಲ್ಲದು. ಅಪ್ಪ ಏನಂತಾನೋ ಏನೋ ಅಂತ ಎದಿಗುದಿ. ನೀ ಹೇಳತೀ ಹೌದಲ್ಲೋ ಅಪ್ಪಗ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಓಹೋ, ಅದರ ಕಾಳಜಿ ಬಿಡು, ನಾ ಹೇಳತೀನಿ. ಗಂಗೂ, ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಇತತ್ತ ಸರಿದು ಕೂಡು. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ನಿನಗ ಮುಂದ ಏನಾಗತೀನಿ ಅಂತ ! ಅನಿಸತದ.

ಗಂಗು

ನೀ ಏನಾಗತೀದಿ ಮೊದಲ ಹೇಳು. ಅಮ್ಮಾಲೆ ನಾ ಹೇಳತೀನಿ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹೆಣ್ಣುಳು ಮೊದಲ ಹೇಳಬೇಕು.

ಗಂಗು

ನಮಗೇನು, ನಾವೆಷ್ಟಂದರೂ ಹೆಣ್ಣುಳು. ಕೊಟ್ಟ ಮನೀಗೆ ಹೋಗತೀವಿ. ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ

ಇತ್ತಂದರ ಛಲೋ ಗಂಡನ ಕಾಣತೇವಿ. ಇಲ್ಲಾಂದ್ರ ನಮ್ಮವ್ವನ ಹಾಂಗ ಭಾವೀ ಪಾಲಾಗತೇವಿ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಛೂ ! ಇದ್ರ ಆತು ನಿಮ್ಮ ಹಣೇಬರಹ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬ್ಯಾರೆ ವಿಚಾರನರ ಇರೊದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗೂ ಸಾಯೋ ವಿಚಾರ. ನಮ್ಮದು ಹಾಂಗ ಅಲ್ಲ ನೋಡು ಗಂಗು. ನಾಕು ಮಂದಿ ಇದ್ದಾಂಗ ಇದ್ದು ಹೋಗಾಂವ ನಾ ಅಲ್ಲ ನೋಡು. ನಾನು ಮುಂದ ಭಾಳಭಾಳ ಕಲಿತು, ದೂರದೂರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಾವ ಬರತೀ ಇಲೋ ನೀನೂ ?

ಗಂಗೂ

ಗಂಡಸರ ಹಾಂಗ ಮಾಡಿದರ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡದೀತಪಾ ? ನಮ್ಮದು ನಮಗ, ನಿಮ್ಮದು ನಿಮಗ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಖರೇವಂದ್ರೂ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಆಗತೀಯೇನು ಗಂಗು ? ಅಂದರ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಆರಾಮ ಇರೋಣಂತ.

(ಗಂಗೂನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುವನು)

ಗಂಗು

ನಮ್ಮ ಮದುವೀ ವಿಷಯ ನಾವಲ್ಲ ಮಾತಾಡವರು. ಅದ್ಯಾಕ ಈಗ ? ಕಥಿ ಹೇಳತೀನಿ ಅಂದ್ಕೆಲ್ಲ ? ಹೇಳು ಮತ್ತ.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹುಂ ಅನಬೇಕು. ಅಲ್ಲ ಗಂಗೂ, ಆಗಳೆ ಸಾಯೋ ಆಟ ಆಡೋಣ ಅಂದೀ. ಹ್ಯಾಂಗ ಆಡೋವಾಕಿ ?

ಗಂಗು

ಅದರಾಗೇನದ ? ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ನಮ್ಮವ್ವ ಸತ್ತಾಗ ಮಲಗಿಕೊಂಡೇ ಸತ್ತಳು.

ಕಿಟ್ಟಿ

ಹು, ಹುಂ, ಇಷ್ಟು ಹೌದಲ್ಲೋ? ನಾ ಏನೋ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ....ಹೇಳತೀನಿ ಕೇಳು
ಕಥಿ: ಹೀಂಗ ಒಬ್ಬ ರಾಜಾ ಇದ್ದನಂತ.....

ಗಂಗು

ಹೂಂ.....

ಕಿಟ್ಟಿ

ಅವಗ ಒಬ್ಬಳೆ ಮಗಳು ಇದ್ದಳಂತ.....

ಗಂಗು

ಹೂಂ.....

ಅಕಿನ್ನ ಮದಿವಿ ಆಗಬೇಕೆನ್ನುವರು, ಬಂಗಾರ ಪಂಜರದಾಗಿನ ಬಂಗಾರಗಿಣ ತಂದು
ಕೊಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಪಣ ಇತ್ತಂತ ಅಕೀದು.....

ಗಂಗು

ಹೂಂ.....

ಕಿಟ್ಟಿ

ಒಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರ, ತರತೀನಿ ಅಂತ ಹೊರಟನಂತ.....ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ ದಾಟಿದನಂತ
.....ಸಪ್ತಪರ್ವತ ದಾಟಿದನಂತ.....ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ಸುತ್ತಿ ಬಂದನಂತ..... ಸೂರ್ಯ
ಮಂಡಲ ಹೊಕ್ಕು ಬಂದನಂತ.....ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಆ ಸುವರ್ಣಪಂಜರದಾಗಿದ್ದ
ಬಂಗಾರಗಿಳಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲಂತ.....

ಗಂಗು

ಹೂಂ.....

ಕಿಟ್ಟಿ

ಆಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ತಿಳಿಲಿಲ್ಲಂತ....ಹಾಸಗ ಮುಂದೆ ಹೋಗೋವಾಗ ಒಬ್ಬ
ಬಾವಾ ಭೆಟ್ಟಿ ಆದನಂತ.....ಅವ ಮೂರು ಅಕ್ಕೀಕಾಳು ಮಂತ್ರಿ ಕೊಟ್ಟನಂತ.....
ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವಗ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಾಯಾದನಂತ.....

ಗಂಗು

(ತೇಲುಗಣ್ಣು ಮೇಲುಗಣ್ಣು ಹಾಕುತ್ತ)

ಹೂಂ.....

ಕಿಟ್ಟಿ

ರಾಜಕುಮಾರ ಹೊರಟನಂತೆ.....ಯೋಳು ಸುತ್ತಿನಕೋಟೆ ಬಂತಂತೆ.....
ಭದ್ರಕಾವಲಿತ್ತಂತೆ.....ಎಂಟೆಂಟು ಹರದಾರಿ ಉದ್ದ ಇದ್ದ ಸರ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ಕಾವಲಿದ್ದವಂತೆ
.....ಒಂದು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಒಗ್ಗಿದ.....

ಗಂಗು

ಹೂಂSS.....

ಕಿಟ್ಟಿ

ಮುಂದೆ ಯೋಳು ಮಹಾದ್ವಾರ ಇದ್ದವಂತೆ.....ಅಲ್ಲೊಂದು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಒಗ್ಗಿದ.....
ಯೋಳು ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದವಂತೆ.....ಅಲ್ಲಿಂದ ಧೂಳು ನೆಲಮನಿಯೊಳಗಿಂದ ಹಾದು
ಒಂದು ನೀರ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದನಂತೆ....ಆ ನೀರ ನಡುವ ಕಾಜಿನಮನಿಯೊಳಗ,
ಅಂತರಲೆ ಜೋತಾಡುತ್ತಿತ್ತಂತೆ ಸುವರ್ಣ ಪಂಜರ..... ಅದರೊಳಗ ಆ ಬಂಗಾರಗಳಿ
ಇತ್ತಂತೆ ನೀರೊಳಗಿನಿಂದ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗೋದು?.....ಕಡೀ ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಒಗ್ಗಿದನಂತೆ
.....ನೀರೆಲ್ಲಾ ಮಾಯಾದವಂತೆ.....ಹೋಗಿ ಪಂಜರ ಹಿಡಿದನಂತೆ.....

ಗಂಗು

(ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಿದ್ರಾಧೀನನಾಗಿ ಕಿಟ್ಟಿಯ ಮೈಗೆ ಒರಗುವಳು)

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಮೆಲ್ಲನೆ)

ಗಂಗೂ.....! ಗಂಗೂ.....!

(ಕೆಲಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಅವಳ ತಲೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಭುಜವನ್ನೆ ಮೇಲು ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ಅವನೂ ನಿದ್ರೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಒರಗುವನು. ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಕ್ಷಣಗಳು
ಮೌನದಲ್ಲಿ ಉರುಳುವವು. ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬೆಳಕು ಇವರ ಮುಖದ ಮೇಲೂ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದೆ.)

ಗಂಗು

(ಕನವರಿಸುತ್ತ)

ಅವ್ವಾ.....ಏ ಅವ್ವಾ.....ಇಲ್ಲೇ ಇರತೀ ಅಂತ ಹೇಳತಿದ್ದರಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾರೂ..... ಅವ್ವ,
ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯಾ ಅವ್ವಾ.....ನನ್ನ ಮದಿವಿ ಆಗ್ಗೇದ ನೋಡಾ ಅವ್ವಾ..... ಬಾರಾ
ಅವ್ವಾ. ಈ ಕಾಶಿ ನನಗ ಭಾಳ ತ್ರಾಸ ಕೊಡತಾಳ ಬಾರಾ ಅವ್ವಾ.....ಬಂಗಾರಗಿಳಿ
ಸಿಕ್ಕದ ನೋಡಾ ಅವ್ವಾ.....ನನ್ನ ಕರಕೋ ಬಾರಾ.....

[ಆ ಮನೆಯ ಹಿಮ್ಮಗ್ಗಲಿಂದ, ಪಸರಿಸಿದ ಆ ಮೌನವನ್ನು ಸೀಳಿ, ತಂಬೂರಿಯ
ಮೊರೆತ ಪ್ರಶಾಂತ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು
ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆನಂತರ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ಅದರ ಒಡಲೊಳಗಿಂದ ಮೃದುವಾಗಿ
ನಿರ್ಘೋಷ ಸಲಿಲದಂತೆ ಹರಿದು ಬರುವದು. ಮುಗಿಲೇ ಮೋಹಿನಿಯ ರೂಪ ತಳೆದಂತೆ,
ಸ್ವರವೇ ಹಾಡಿನ ರೂಪ ಪಡೆದು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಬಂದು, ಅರ್ಥದ ಸುಖಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು
ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಆ ಸ್ವರದ ಹಾಡಿನ ರೂಪ ಇದು:

(ರಾಗ: ಚಾಂದ)

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುತಿರಲು
ಬಿಸಿಲು ಕಳೆದು ಬೆಳುದಿಂಗಳು;
ಸಂಜೆ ಇರುಳ ಕರೆಯುತಿರಲು
ಬಿಸಿಲು ಕಳೆದು ಬೆಳುದಿಂಗಳು.
ಬಾಳಿನಾಚೆ ತೀರದಿಂದ
ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಕಡಲ ದಾಟಿ
ಬಹವು ನೆನಪು ದೂರದಿಂದ
ಒಲಿದ ಎದೆಯ ತಂತಿ ಮೀಟಿ.

ಹಾಡು ನಡೆದಿರುವಾಗಲೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮನೆಯ ಆ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲು
ತೆರೆಯುವದು. ಒಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶ ಹೊರಚಿಮ್ಮುವದು. ಆ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಓರ್ವ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಶುಭ್ರ ಪುಷ್ಪಾಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಎರಡು ಹೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಆ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು
ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತ. ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗಿದ ತುಳುಸಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಸೌಮ್ಯಪ್ರಸನ್ನಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಳು. ಮುಖವು ಮೃದುಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಾಕಾರದ ಕುಂಕುಮ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವವರಿಗೂ ಹಾಡು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಡು ನಿಂತ ಮೇಲೆ]

ತಾಯಿ

ಪಾಪ, ಮಾತಾಡಿಕೋತ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಾವ ! ಊಟದ ಖಬರ ಇದ್ದಾಂಗಿಲ್ಲ.

(ಮೆಲ್ಲಗೆ)

ಗಂಗೂ, ಏನು, ಗಂಗೂ !.....ಯಾಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು ನಾ ಅಕಿನ್ನ ?

ಕಿಟ್ಟಿ

(ಕನವರಿಸುತ್ತ)

ಏಯ್, ಕೈಹಚ್ಚಿದೀ ಅಂದರ ಕೊಲ್ಲತೀನಿ.....

ತಾಯಿ

ಯಾರಿಗಂತಾವೋ ಏನೋ, ಹುಚ್ಚು !.....ಗಂಗೂ, ಎಷ್ಟು ಚೆಲುವಿ ಆಗಿದೇ ಈಗ !
.....ಮುಂದೆ ಏನು ದೈವದನೋ ಏನೋ ನಿಂದು !.....ಇದರ ಕಿಟ್ಟಾಗ ಕೊಟ್ಟು
ಲಗ್ನಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾ ಇದ್ದರ.....ನನ್ನ ಕಳಕೊಂಡು ಖೋಡಿ, ಪರದೇಶಿ ಆದಿ !.....
ಇನ್ನ ಯಾರು ಕೇಳುವರು ನಿನ್ನ ?.....

(ಮೃದುಪಾಗಿ ನಕ್ಕು)

ಯಾರು ಯಾಕೆ ಕೇಳಬೇಕು ?.....ನಮ್ಮವ್ವಾ, ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಗಂಡನ್ನ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಹಡೆದು, ಅವನ್ನ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿ ದೊಡ್ಡವರನ್ನ ಮಾಡಿ,
ಕಡತನಕ ಬಾಳು ನನ್ನ ಮಗಳ !.....ನನಗೇನೂ ಮಾಡೂದಾಗಲಿಲ್ಲ ಇದ್ದಾಗ ನಿನಗೆ.
ನನ್ನ ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ನಿನಗಿರಲಿ.....ಹುಂ, ಈ ಸ್ಮಶಾನದಂಥಾ ಮನಿಯೊಳಗೆ
ಏನೂ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾವ !.....

(ನನೆದು ನಕ್ಕು)

ಹುಂ, ಮತ್ತೆ ಸಾಯೋ ಆಟಾ ಆಡತಾವಂತ !.....ಪಾಪ, ಇದಕ್ಕೇನು ಗೊತ್ತು
ಸಾವಂದರ.....?

[ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಹುಡುಗರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಸೆದು ಬಂದ ಬಾಗಿಲದಿಂದ ಮಾಯವಾಗುವಳು. ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದಾಗುವದು. ದೂರದಿಂದ ಊರ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೆಲ ಜನರು ಇತ್ತಕ್ಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೇಳಿಸುವದು. ರಾತ್ರಿಯ ನಿಶ್ಯಬ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವದು ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ.]

ಒಂದನೆಯ ದನಿ

ಎಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿರಿ ಅವರನ್ನ ? ಭಾವೀ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೇನು ?

ಎರಡನೆಯ ದನಿ

ಎ ನಿಂಗಾ, ನೀ ಆತ್ತಲಾಗಿನಿಂದ ಹಾದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಾರಲೆ,

ಮೂರನೆಯ ದನಿ

ಕರಿಯಾ, ದೀಪಾ ತೋರಿಸಲೇ ಇತ್ತಲಾಗ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಗೂಟಗಲ್ಲು ಆದ ಜೋಯಿಸರ, ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಿ.

ಒಂದನೆಯ ದನಿ

ಈ ಕಿಟ್ಟಾ, ತಾ ಹೋಗೋದಲ್ಲದ ಆ ಪರದೇಶಿ ಹುಡಿಗಿ ಗಂಗೂನ್ನೊಂದು ಕಟಿಗೊಂಡು ಹೋಗ್ಯಾನ.....ಸಿಕ್ಕಾರ ಸಿಗಲಿ.....ಅವನ ಚರ್ಮ ಸುಲೀತೀನಿ.....

ಮೂರನೆಯ ದನಿ

ಹುಡುಗರ ಕೆಲಸಾ, ಅವಕ್ಕೆನು, ಆಡಿದ್ದ ಆಟಾ ಮಾಡಿದ್ದ ಬದುಕು.....

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದನಿ

(ಮುಖ್ಯಿಂದ ನಡುಗುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ದೇವರ ತಾಯಿ ಸತ್ತ ಹುಡಿಗಿ, ಆಕಿ ತಲೀಮ್ಯಾಲೆ ನಾಕು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಬಿದ್ದವಂದರ ಪಾರಾತು....ಆಕಿ ತಾಯಿ ರಿಣಾ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಂಗಾತು.....ಆಕೀಗೆ ಆ ಮನಿ, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮನಿ.....

[ಗಾಳಿಯ ಮೇಲೆ ತಾಕಲಾಡುತ್ತ ಬರುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸರಿಸಿ, ಮನೆಯ ಮಗ್ಗುಲಿಂದ ಮುದುಕನ ಲಾವಣಿ ಏಕತಾರಿಯ ಜೊತೆಯೊಡನೆ ಕೇಳಿ ಬರುವದು.]

ಮುದುಕ

ಮೂಡಿ ಮಸುಳುವ ಚಿತ್ರ ಕಾಣಣ್ಣಾ | ಈ ಬದುಕು ಬಾಳೇ-
ವೆಲ್ಲ ನೋಟದ ಪಾತ್ರ ಕಾಣಣ್ಣಾ ||
ದೂರ ದೇಶದ ಹಕ್ಕಿ ಬಂದಿತ್ತು | ಈ ಮರ್ತ್ಯದಾಗಿನ
ತೋಪಿಗಳಿದು ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿತ್ತು
ಜೀವಕೇನೋ ಭ್ರಾಂತಿ ಹಿಡದಿತ್ತು
ಭಾವದೊಳಗಿನ ತಂತಿ ಮಿಡದಿತ್ತು
ಎಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಣಬಯಸಿತ್ತು
ಕನಸುನಾಡನು ಮನಸು ನೆನೆಸಿತ್ತು
ನಸುಕುನಾಡನು ಬೇಡಬೇಕಣ್ಣಾ | ಹಬ್ಬಿರುವ ಕತ್ತಲಿ
ಮುಸುಕು ಸರಿಸಿ ನೋಡಬೇಕಣ್ಣಾ ||

[ಹಾಡು ನಡೆದಿರುವಾಗಲೇ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ತೆರೆ ಸರಿಯವದು]

ಎರಡನೆಯ ಅಂಕ ಮುಗಿದುದು

ಹಿನ್ನುಡಿ

'ಆ ಮನಿ' ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಟಕ. ಆ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ಬರೆದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ನಾಟಕದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಘೋರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ನಾಟಕ ಅದಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಈ ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ನಾಟಕಕಾರರಿಗೆಲ್ಲ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದವರೆಂದರೆ ಕೈಲಾಸಂ ಮತ್ತು ಶೀರಂಗರು. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ-ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಸಮಾಜದ-ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಭೀರವಾದ ಚರ್ಚೆ ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ. ವಿಡಂಬನದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾಟಕ ಆಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕ ಅಂಥದಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಬಹುಶಃ ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ನಾಟಕ, ಇದರ ಹೊಸತನವೇ ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕದ ನಂತರವೇ ಜಡಭರಿತ, ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ತೀರ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ನಾಟಕಗಳು ಬಂದದ್ದೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಯಿತು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಬದಲಾವಣೆಯ ಸೂಚನೆಗಳು ಆ ಕಾಲದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಜಡಭರಿತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳಂತೂ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬರಲು ಕಾದು ಕುಳಿತಿದ್ದವು. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕದ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡಿದ ಸಂಗತಿ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಾವದೇ ಮನೆಯ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲು ನನ್ನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾರೂ ವಾಸ ಮಾಡದ, ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಒಂದು ಮನೆ ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿಯವರ ಮನೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲುಗಳು

ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಕತೆಗಳು ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೊದಗಿಸಿದವು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಆ ಕಾಲ ಹಲವಾರು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದವು. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನ ಅಂಥದಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರ ಬರವಿಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕುಳಿತ ಗಂಡು ಹುಡುಗರು ಹಾಳು ಮನೆಯ ಕಿಡಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಣಕಿ ಹಾಕಿ ತಮಗೆ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ದರ್ಶನ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ತಾನು ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಕಥೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಆಡುವ ಭಾಷೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣವರು ದೊಡ್ಡವರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯ ಬದಲಾಗಿ ತಮ್ಮದೊಂದು ಉಪಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ಇದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಷೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಥೆಗಳಿವೆ, ಒಗಟುಗಳಿವೆ, ಗಾದೆಗಳಿವೆ, ಸಂಕೇತ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಟದ ಕ್ರಮಗಳಿವೆ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ, ಮಿತ್ರರಿದ್ದಾರೆ, ಶತ್ರುಗಳಿದ್ದಾರೆ ; ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಒಂದು ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಏನೇನಿರಬೇಕೋ ಅದೆಲ್ಲ ಇದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ನಡುವಿನ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆ ಸುಗಮವಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾಲದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಸಾವಿನ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಾವಿನೆದುರು ಮನುಷ್ಯನ ಅಸಹಾಯತೆ. ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಗಳಂತೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸಾವು ಒಂದು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಊರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಸಣ್ಣವರಿದ್ದಾಗ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಪ್ಲೇಗು, ಕಾಲರಾ, ಮೈಲಿ ಬೇನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ಔಷಧವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚುಚ್ಚಿದ ರಟ್ಟೆ ಬಾತುಕೊಂಡು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತುವದೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚುಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದವರು ಅಸಹಾಯ ಪಶುಗಳಂತೆ ಸಾವಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಪಿಡುಗುಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ದೀಪ ಹುಚ್ಚುವವರಿಲ್ಲದೆ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕಂಡವರಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಒಂದೆರೆಡು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನಾದರೂ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಸಾವಿನ ಇಂಥ ತಾಂಡವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬದುಕು ಹಟದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿಸಾಗೌತಮಿಯ ಅನುಭವ ಆಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತಾಯಿಯ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಕ್ಕರೆ-ಗಿಣಿ ಮಾರುವ ಮುದುಕ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು ಇವರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಸಂವಾದ ಇಂಥ

ಸಾವಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕತೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಇರುವ ಅನುಭವ ಪ್ರಪಂಚ ಇಂಥದಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅರ್ಥ ಬರುವದೇ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ. ಸಾವಿನಂತೆ ಬದುಕು ಕೂಡ ಒಂದು ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾದ ಅನುಭವವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕದ ಮೊದಲ ಭಾಗ ಕಥನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಸಕ್ಕರೆ ಗಿಣಿಯ ಮುದುಕನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ 'ಪಟಕಾ'ಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕತೆಯಿದೆ. ಕತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಗತಕಾಲದ್ದು ಕತೆಯ ಕಾಲವೆಂದರೆ ಭೂತಕಾಲ; ನಾಟಕದ್ದು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ. ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ರಂಗ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಬೇಕು. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕದ ಈ ಎರಡೂ ಕಾಲಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮುದುಕ ಎಂದೋ ನಡೆದು ಹೋದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮನಿಯ ಗತ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಇಂದು ಹಾಳಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಅವನು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಮನುಷ್ಯ. ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಗಿಣಿಯನ್ನು ಮಾರುತ್ತ ಅವನು ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವದೇ ಆಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರಾಗಿದ್ದ ಗೌಡರ ನೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದವನು ಇಂದು ಆ ಮನೆಯ ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರನೆಂದು ಯಾರೂ ನೇಮಿಸಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದು ಅವನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುದುಕನ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಆ ಮನೆಯ ಮೂಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮಾತು ಕೊಡುವದಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡುವದೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧವಾದ ನಾಟಕವಾಗಿದೆ. ಕಥನ ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳ ಈ ಸಮ್ಮಿಲನದಿಂದ ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

II

'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವವನು ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣು ಮುದುಕ. ಅವನಿಗೆ ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಆ ಮನಿಯ ಕತೆಯನ್ನು ಅವನು ಮಧ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಾತು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಸಾವು. ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ಗೌಡರ

ಮಗ ಕೊಲೆಯಾಗಿದ್ದ; ಗೌಡರ ಮನೆತನದವರೆಲ್ಲ ಪಿಡುಗಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾದವರು. ಗಂಗೂನ ತಾಯಿ ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಕಾರಣಗಳು ಏನಿದ್ದರೂ ಸಾವೆಂಬುದು ಮುಗಿದ ಕತೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದೊಂದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸತ್ಯದ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಮುದುಕ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಭಾವಾವಿಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದಿನ ನೆನಪುಗಳು ಇಂದಿನ ಅನುಭವಗಳಷ್ಟೇ ಜೀವಂತವಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಈ ನೆನಪಿನ ನಾಟಕವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೂ ಸಾವಿನ ಅನುಭವವಿದೆ. ಅವಳ ತಾಯಿ ಗುದ್ದವ್ವನ ಬೇನೆಯಿಂದ ತೀರಿ ಹೋದಳೆಂದು ಅವಳು ಕೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬನಲ್ಲ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದವಳೆಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದರೆ ಮುದುಕ ಹೇಳುವ ಸಾವಿನ ಕತೆ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಆ ಮನೆ ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳಿಂದ ಸಜೀವವಾಗಿ ಒಂದು ಭಯಾನಕ ಲೋಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಾರುವವಳು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಇದೆಲ್ಲ ನಾಟಕದ ಪೂರ್ವಭಾಗ. ಶನಿವಾರ ಶಾಲೆಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಬರತೊಡಗಿದಾಗ ನಾಟಕ ಬೇರೆ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುದುಕರು, ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು-ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪಾತ್ರ ಯೋಜನೆಯಿದೆ. ಈ ವಿರೋಧ ಕಪ್ಪು ಬಿಳುಪುಗಳಂತೆ ಒಂದು ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ವಿರೋಧವೇ ಹೊರತು ಈ ಎರಡೂ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷವಾಗಲಿ, ವೈರವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಥವಿರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕ ವಿರೋಧವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯ ಮುದುಕರು ಸಾವಿನ ಅನುಭವವುಳ್ಳವರು, ಸಾವಿನ ನೆರೆಯೂರವರು ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ಕತೆ ಹೇಳುವವರು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಸಾವಿನ ನೆರಳು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಆಟದ ಬಯಲಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮುದುಕರ ಅನುಭವ ಮುಗಿದು ಹೋದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರಿಸುವ ಕತೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ಸುಕ ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಶಾಲೆ, ಆಟ, ಮನೆ ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ವಿಷಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಎಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಅನುಭವದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಎನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಅನುಭವವೆನ್ನುವದು ಕಾಲ ಕೆಳಗಿನ ನೆಲದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅನುಭವದ ಅರಿವಾಗಲು ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನುಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲು ಅವರ ಅರಿವು ಪಕ್ವವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನುಭವದ ತೀವ್ರತೆ ಅವರನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದರ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳದು ಒಂದು ವರ್ಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳದು ಒಂದು ವರ್ಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದವರದು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗ. ಮಕ್ಕಳದು ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರ ಅನುಭಾವ ವಿಭಾವಗಳು ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಗಳಿಂದ ಪೋಷಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಈಗಿದ್ದಂತೆ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟಿ ನಾಯಕನಂತೆ, ರಂಗ ಖಳನಾಯಕನಂತೆ, ಗಂಗೂ ನಾಯಕಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟೇ. ಅದು ತೋರಿಕೆ ಮಾತ್ರ. ಅವರಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೆಂದು ಅವರು ಆಯಾ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಾಗಿಗೂ ಅನುಭವದ ತೀವ್ರತೆಯಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಅದರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ. ಆಲಂಬನ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶನಗಳ ಜೀವಂತಿಕೆಯಿದೆಯೇ ಹೊರತು ನೈತಿಕ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಹಸಿವಾದಾಗ ಉಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದಾಗ ಆಹಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಯಾವ ಅನುಭವವೂ ಅವರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೂ ಅವರು ಒಳಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಮನೆ ಕಾಯುವ ಮುದುಕ ಆ ಮನೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಸ್ವಂತದ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ; ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಯಾವದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವದು ಕೆಟ್ಟದು ಎಂಬುದರ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ಮನೆ ಅವನಿಗೆ ಜೀವನದ ನಶ್ವರತೆಯನ್ನು, ಸಾವಿನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು, ಸಾವಿನ ಆಚೆಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಸತ್ಯದ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಸ್ವಂತದ ಜೀವನವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮನೆಯಂತೆ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಯಸ್ಸಾದ ಮರಗಿಡಗಳಂತೆ ಅವನೂ ಈಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಹಾಳಾದ ಮನಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಈ ಮುದುಕ ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಅಂಶವನ್ನು-ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೆನಪನ್ನು-ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಪಾತ್ರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಶೇಷವಷ್ಟೇ. ಅವರ ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಜಗಳಾಟ, ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಅವರು ದೊಡ್ಡವರಿಂದ

ಕಲಿತಿರುವ ವೃತ್ತಿ-ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅವರ ಸಿಟ್ಟು, ಸೆಡವು, ಪ್ರೀತಿ ಹಗೆತನಗಳೆಲ್ಲ ಕ್ಷಣಿಕವಾದವುಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿರುವದು ದುರ್ದಮ್ಯವಾದ ಬದುಕುವ ಸತ್ವ ಮತ್ತು ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಜಿಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಅಪಾರವಾದ ಜೀವಶಕ್ತಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಿದೆ, ಕೆಟ್ಟದಿದೆ, ಸರಿತಪ್ಪುಗಳಿವೆ, ಪ್ರಿಯ-ಅಪ್ರಿಯಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡುವ, ಬೆಲೆಗಟ್ಟುವ, ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಥವಾ ತ್ಯಜಿಸುವ ನೈತಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೂ ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. 'ದುಷ್ಟರನ್ನು ಕಂಡರೆ ದೂರವಿರಬೇಕು' ಇದು ಅವಳು ತನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಿಂದ ಕಲಿತಿರುವ ಪಾಠವಷ್ಟೇ. ಅವಳಿಗೆ ರಂಗನಂಥವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಒಂದು ಸಹಜವಾದ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಭಯಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ದುಷ್ಟ. ಈ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಭಯದ ಮೂಲವೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಅವಳಿಲ್ಲ. ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಭಯಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದುಷ್ಟತನದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ನೈತಿಕ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಅದೊಂದು ಸಹಜ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅಷ್ಟೇ.

III

ನಾಟಕವೆಂದರೆ ಅವಸ್ಥಾನುಕೃತಿ ಎನ್ನುವದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ನಾಟಕ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಅವಸ್ಥೆ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಭೇದ ಈಗ ಮರೆತು ಹೋದಂತಾಗಿದೆ. ಅವಸ್ಥೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಿಸುವದು ಇಂಥ ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಆಟ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬರುವವರೆಗೆ ಅವರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವಿಕೆಯ ಆಟ. ಯಾವುದೇ ಆಟದಲ್ಲಿ ಅಟಗಾರನ ಪರಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ದೈವ ಇವೆರಡು ಸರಿಸಮವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುವ ಆಟ ಇದು. ಆದರೆ ಇದು ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಆಟವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇದರ ಗುರಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಆಟದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಆಟಕ್ಕೆ ಕಾಶಿ ಹಿರೇ ಹುದ್ದೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಉಳಿದವರು ಕೇಳಬೇಕಾದದ್ದು ಆಟದ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಆಡುವ

ಆಟ ಮದುವೆಯಾಟ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಈ ಆಟ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ನಿಯಮಶೀಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರ ಆಯ್ಕೆಯೊಂದೇ ದೈವ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿಯ ಉಳಿದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಶಿಯೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಗೂನಂಥ ಹುಡುಗಿ ವಧುವಾದಾಗ ತಾನು ವರನಾಗಬೇಕೆಂದು ರಂಗನಿಗೆ ಅಸೆಯಿದ್ದರೂ ಅದು ಸಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಆಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ನಟರಂತೆ ಈ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ನಾಟಕವಾಗಿದೆ.

ನಾಟಕ ಕೂಡ ಒಂದು ಆಟವೇ. ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಟ ಇವೆರಡೂ ಸಮಾನಾರ್ಥದ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ. 'ಕ್ರೀಡನೀಯಕ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಭರತನ ನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಟ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಾವಿನ್ನೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ಆಟದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅದರ ತನ್ಮಯತೆ ಮತ್ತು ನಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ನಿಯಮಗಳ ನಿಷ್ಠುರತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಆಟ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವದು ಮದುವೆಯ ಆಟ, ನಿಜವಾದ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಟದ ಮದುವೆ ಮಾತ್ರ ವಿವರಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಗ್ರವಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದು ಆಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆಟ ಸುರುವಾಗುವ ಮೊದಲು ಗಂಗೂ ವಧುವಾಗಲು ಒಲೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಶಿ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗಂಗೂ ವಧುವಾಗಲೇಬೇಕು. ಅದು ಆಟದ ನಿಯಮ ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆಟಗಾರನಿಗೆ ಆಟದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಇಲ್ಲ. ಕಲೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಆಟವೇ ಆಗಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಯಮಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾಡುವ ಮದುವೆಯ ಆಟ ದೀರ್ಘವಾಗಿ, ವಿವರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಆಟದ ಇನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅದರ ತನ್ಮಯತೆ ಮಕ್ಕಳಾಡುವ ಮದುವೆ ಯಾಟದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಒಂದು ಮೈಮರೆತವಿದೆ. ಆಟ ಮತ್ತು ನಾಟಕ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಈ ತನ್ಮಯತೆಯ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಆಟ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಸ್ವಂತದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಬೇಕು. ಆಟದ ಆವೇಶಕ್ಕೆ ನಿರ್ಗಮನ

ಇರಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಆಟದ ತನ್ಮಯತೆ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂದರೆ ಆಟ ಮುಗಿದರೂ ಅವರ ತನ್ಮಯತೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯ ಊಟ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಆಟ ಮುಗಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹುಡುಗರು ಚೇಷ್ಟೆಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಆಟವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಗಂಗೂ ಮತ್ತು ಕಿಟ್ಟಿಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೊಂದು ಇದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದೂ ಒಂದು ಆಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥ ಕವಲು ಕವಲಾಗುತ್ತದೆ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೆನ್ನಬಹುದಾದ ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಮುಖವಾಗಿ ಮುಗಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಆಟದ ಪರಿಣಾಮ ದುರಂತವಾಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಉರಿಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡಲು ಬಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಾಲದ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಆಟ ವಿರಸದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಗಂಗೂ ಮತ್ತು ಕಿಟ್ಟಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಕಾಶಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ, ಆಟದ ಹೊತ್ತು ಮಿಾರಿ ಹೋದದ್ದರ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳು ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಆಟದ ವಾಸ್ತವತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತಿನ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಎರಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದು ಈ ಕಾಲಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ. ಕಾಶಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳು ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತ ತನ್ನದೊಂದು ಲೋಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳು ಆಟದ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗೂ ಕಿಟ್ಟಿಯರು ಆಟದ ಲೋಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಬೇರೊಂದು ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಟಕದ ಮೂರನೆಯ ಅವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೇ ಆಟದ ಮುಗಿತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಟದ ಸ್ವಯಂ-ಪ್ರೇರಣೆ ಮುಗಿದು ಮೂರನೆಯ ಅವಸ್ಥೆ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರೇರಣೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತದೆ.

IV

'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ ಮೊದಲಿನ ಭಾಗಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುದುಕ ಹೇಳುವ ಕತೆ, ನಡುವಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಡುವ ಆಟ ಇವು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ಮುಗಿದು ಹೋಗುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಆದರೆ ಇವೆರಡೂ ಭಾಗಗಳು ತಮ್ಮ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಕೊನೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿವೆ. ಆಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಗೂ ಮತ್ತು ಕಿಟ್ಟಿ ಇವರು ಆ ಮನಿಯ ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಟದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆಡಗಿದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇವರಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಕಾದು ಕುಳಿತಿಲ್ಲ. ಗಂಗೂ ತನ್ನ ಮೈ-ಮನಸ್ಸುಗಳು ದಣಿದಿದ್ದರಿಂದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಿಟ್ಟಿ ಅವಳನ್ನು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಚರ್ಚಿಸ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಆಟಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋಗಿ ಉಳಿದದ್ದೆಂದರೆ ಸಾಯುವ ಆಟವೊಂದೇ ಎಂದು ಗಂಗೂ ಹೇಳಿದಾಗ, ಸಾವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಒಗಟೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ ನಾಟಕದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಕೊನೆಯೆಂದರೆ ಸಾವು ಒಂದೇ. ಸಾವಿನ ಅಭಿನಯ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕೂಡ ಗಂಗೂ ಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಾವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿದವಳು. ನಿದ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾವುಗಳ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದಾಗ ಸಾವಿನ ರೂಪಕವನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹುಟ್ಟು ಆಟಗಾರ. ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯವೆಲ್ಲ ಬಾಳಿನಾಟದ ಕಡೆಗೇ ಇದೆ. ಗಂಗೂನ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಅವನು ಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಹೇಳುವ ಕತೆ ಅವನ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವಿಷಯಾಂತರವಾದರೂ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು. 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕ ದಿಲ್ಲಿಯ ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಿತು. ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರು ಇದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಕಿಟ್ಟಿ ಕತೆ ಹೇಳುವ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಅದರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಅವರು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಗೂ ಮತ್ತು ಕಿಟ್ಟಿ ಇವರ ಎದುರಿನ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ನವಿಲೊಂದು ಗರಿಗೆದರಿ ಕುಣಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಮೆ ಗಿರೀಶರ ಪ್ರತಿಭೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾವಿರ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದನ್ನು ಈ ಒಂದು ದೃಶ್ಯಪ್ರತಿಮೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತದೆ, ಗಂಗೂ ಕಿಟ್ಟಿ ಇವರು ಈ ನವಿಲನ್ನು ನೋಡುವದರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯರಾಗಿ, ಸಾವಿನ ವಿಚಾರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ರಾತ್ರಿಯ ನೀರವತೆಯಲ್ಲಿ 'ಆ ಮನಿ' ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ಸಾವುಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮನೆ,

ಗಂಗೂನ ತಾಯಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಾವಿ, ಇಂಥ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾವು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗೂ ಮತ್ತು ಕಿಟ್ಟಿ ಇವರು ಇದಾವುದರ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನಿದ್ರೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಗಬಹುದೋ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಕಾಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬದುಕು ಸಾವುಗಳ ಸಹಜೀವನವೇ ಒಂದು ವಿಸ್ಮಯ ಕರವಾದ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೆಲ್ಲ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವ ಸೋಜಿಗ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾವು ಬದುಕನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಸಾವಿನ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬದುಕು ಕುಣಿಯುತ್ತದೋ ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾರು ? 'ಆ ಮನಿ' ನಾಟಕ ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬದುಕು ಗೆಲ್ಲುವ ಕೊನೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಗಂಗೂನ ತಾಯಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಾವು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಕೊನೆಯಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಆಗ್ರಹವೂ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಪ್ರಾರಂಭದಂತೆ ಅದರ ಕೊನೆ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾಟಕ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಾದಗ್ರಸ್ತವಾದ ಸಂಗತಿ ಇದೆ. ನಾಟಕ ಇನ್ನೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅನೇಕ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಓದಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ನಾಟಕವನ್ನೇನೋ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ನಾಟಕದ ಕೊನೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ಗಂಗೂ ಮತ್ತು ಕಿಟ್ಟಿ ಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೋ, ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೋ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊನೆಯ ಅರ್ಥವೇನು ಎಂಬುದು ಅವರ ವಾದ. ಅವರು ಸಾಯುವದಾಗಲಿ, ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವದಾಗಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಗಂಗೂನ ತಾಯಿಯ ಭೂತದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸಂಶಯ. ಇಷ್ಟು ವಾಸ್ತವವಾಗಿರುವ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂತವೇಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾಟಕ ವಾಸ್ತವವಾಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ಭೂತ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಹಾರಿಕೆಯ ಉತ್ತರದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಒಬ್ಬ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಮಿತ್ರರಂತೂ ನಾಟಕ ಓದುವರು ಮುಗಿದೊಡನೆ "ಕೀರ್ತಿ, ನೀವು ದೆವ್ವಗಳನ್ನು ನಂಬುತ್ತೀರಾ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿಯೇಬಿಟ್ಟರು. ನಾನು ಯಾವ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಪಂಡಿತನಂತೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ ಉಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ನೆನಪು. ಬಹುಶಃ ಅವರು ಈಗ ಕೇಳಿದ್ದರೆ "ಹೌದು ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ ; ಆದರೆ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೆವ್ವಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನೋ ಏನೋ!

ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಈಗ ಬಹಳ ನಾಚಿಕೆಯಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಯಾವದೇ ಸತ್ಯವಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲು ನಮಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಂಗೂನ ತಾಯಿಯ ಭೂತಕ್ಕೆ ಯಾವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದು ಸತ್ಯ. ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾಟಕದ ಭರತವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಗಂಗೂನ ತಾಯಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬರಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಅವಳ ಮಾತು ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಬೇಕೋ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ ದಿಗ್ಭರ್ತಕರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

ಬರೆಯುವಾಗ 'ಆ ಮನಿ' ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ನಾಟಕ. ಅದು ಒಂದು ದರ್ಶನದಂತೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನಷ್ಟೇ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಬಹುಶಃ ಆಗಿನ ವಯಸ್ಸೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಆಗ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉತ್ಕರ್ಷದ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಧುರ ಚನ್ನ ಮತ್ತು ಜಡಭರತರಂಥ ಲೇಖಕರು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂಥದೊಂದು ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳಕೆ ಮಾತಿನ ಉಪಯೋಗ ಆಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಛಲವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತಿಯಾಗಿಯೋ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದಾದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉಪಯೋಗವೆಂದರೆ ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯ ಕಾವ್ಯಮಯತೆಗೆ ಅದರಿಂದ ನೆರವು ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾಟಕದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಆ ಮನಿ'ಯ ಸ್ಥಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಕರು ಹೇಳಬೇಕು. ನಾಟಕಕಾರನಾಗಿ ನಾನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಾರೆ.

- ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಸೂಚಿ

ಪುಟ ಸಾಲು	ಶಬ್ದ	ಅರ್ಥ
೧ ೩	ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣು ಮುದುಕ	ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕ
೧ ೫	ಚಂಚಿ	ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ಚೀಲ
೧ ೧೨	ಆನತಿದೂರ	ಸಮೀಪ
೧ ೧೩	ವಾಡೆ	ಆರಮನೆಯಂಥ ಮನೆ
೧ ೧೬	ಬುರುಜು	ಕೊತ್ತಳ
೨ ೪	ಹಾಯು	ಎದುರು ಬರುವುದು
೨ ೬	ಕವ್ವಲಿ ಭಾವಿ	ಏತದ ಭಾವಿ
೨ ೧೪	ಯಜ್ಞಾ	ಆಜ್ಞಾ
೨ ೧೪	ಸುಣ್ಣದ ಕಾಯಿ	ಸುಣ್ಣದ ಡಬ್ಬಿ
೨ ೨೦	ಕುಂಡ್ರಾಕಹತ್ತಿ	ಕೂಡುವದಕ್ಕೆ
೩ ೪	ಯಾಡ್	ಎರಡು
೩ ೫	ಯಾಪಾರ	ವ್ಯಾಪಾರ
೩ ೧೧	ಹುಳಕಟೋಳಕ	ಹುಳತ
೩ ೧೩	ನೆಳ್ಳು (ನೆಳ್ಳಾಗ)	ನೆರಳು (ನೆರಳಲ್ಲಿ)
೩ ೧೩	ಮೈಕುದಸು	ಸೆಕೆಯಾಗು
೩ ೧೮	ಬರೋಮಟ	ಬರುವವರೆಗೆ
೩ ೨೧	ಹಿರ್ರಾ ಹ್ವಾದ ಮ್ಯಾಗ	ಗಂಡ ತೀರಿದ ಬಳಿಕ
೪ ೨	ಮೀಸೆ ತಿಕ್ಕು	ಮೀಸೆ ತಿರುವು ; ಮೀಸೆ ಹುರಿಮಾಡು
೪ ೫	ದೊಡ್ಡಾಟ	ಬಯಲಾಟ
೪ ೬	ಸೋಗು	ಪಾತ್ರ
೪ ೧೨	ಪದಾ	ಹಾಡು
೪ ೧೨	ನೆವ್ವು	ನೆನವು
೪ ೧೭	ಅನ್ನೋಟಿಗೆ	ಅನ್ನೋಹೊತ್ತಿಗೆ
೪ ೧೯	ಮೊದಲ್ ಚುಣಿಗೆ	ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ
೪ ೨೦	ಗಂಟಿನ ಬ್ಯಾನಿ	ವ್ಲೇಗು

ಪುಟ	ಸಾಲು	ಶಬ್ದ	ಅರ್ಥ
೪	೨೧	ಐನ	ತುಂಬು
೪	೨೫	ಗುದ್ದವ್ವನ ಬ್ಯಾನಿ	ಇನ್‌ಪೂಂಜಾ
೫	೨	ಎಡ್ಡು	ಎರಡು
೫	೮	ಎಡತಾಕು	ತಿರುತಿರುಗಿ ಬರು
೫	೯	ಹಂತ್ಯಾಕ	ಹತ್ತಿರ
೫	೧೪	ಹಿರ್ಯಾ ಹಿರೇಳು	ಗಂಡಹೆಂಡತಿ
೫	೨೦	ಪಟಗ	ಪೇಟ; ರುಮಾಲು
೫	೨೨	ಸಂಗಾಟ	ಜೊತೆ
೫	೨೨	ಲವಾಜಮ್ಮೂ	ಸಲಕರಣೆ
೫	೨೫	ಮುಕ್ಕಾಗು	ಭಂಗವಾಗು
೫	೨೯	ಸೊಳಕ್ಕಾ	ಬಡಕಲು ಮನುಷ್ಯ
೬	೫	ತಿರುವ್ಯಾಡಿಕೊಂಡು	ತಿರುಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡು
೬	೮	ಬುರುಗು	ನೊರೆ
೬	೨೦	ಪಾಡೈತಿ	ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ
೬	೨೧	ಹಗಾರ	ಹಾಗಾದರೆ
೬	೨೧	ಈಟು	ಇಷ್ಟು
೭	೨೩	ಜೀರ್ರಕ್ಕಳಿ	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಳ್ಳಿ
೭	೨೪	ವರ್ಮ	ದ್ವೇಷ
೮	೨	ಮಕಾ	ಮುಖ
೮	೩	ಫದಾರಿ	ಓಡಿಹೋಗುವುದು
೮	೧೧	ಜೀಂವ	ಜೀವ
೮	೨೦	ಕ(ಖ)ರೆ	ನಿಜ; ಸತ್ಯ
೮	೨೩	ಕಗ್ಗ	ಸೂಕ್ಷ್ಮವಲ್ಲದ; ಗಾವಿಲ
೮	೨೩	ಹೆಣಮಗಳು	ಹೆಣ್ಣು
೯	೫	ಮರ್ತೇದಾಗ	ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ
೯	೯	ಗೆಬರಾಡಿ	ಕೆದಿರಾಡಿ
೯	೨೨	ಬ್ಯಾಟಗಾರ	ಬೇಟಗಾರ
೯	೨೨	ನರಮನಸ್ಯಾ	ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಮನುಷ್ಯ

ಪುಟ ಸಾಲು	ಶಬ್ದ	ಅರ್ಥ
೧೦ ೫	ಬಿರಸು	ಮಾರಕ
೧೦ ೫	ಜಾಗಾ	ಸ್ಥಳ
೧೦ ೧೬	ಬ್ಯಾಸರ	ಬೇಜಾರು
೧೦ ೧೬	ಪಂತರ ಬಾವಿ	ಪಂತರ ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಬಾವಿ
೧೦ ೨೦	ರಗ್ಗಡ ಬ್ಯಾರೆ	ಹಲವು ಬಾರಿ
೧೦ ೨೨	ಹರೆತಿರಿಗ್ತೆನೋ	ಪ್ರಾಯ ಮೂಡಿತೆನೋ
೧೦ ೨೨	ಕನಡಿಹಕ್ಕು	ಕನ್ನಡಿ
೧೧ ೧೬	ತೀರ್ತ್ಯು	ಆಯಿತು
೧೧ ೨೦	ಚಟಕಿ	ಲಟಕೆ
೧೧ ೨೨	ಅದರ ಕೂಟ	ಅದರ ಜೊತೆ
೧೧ ೨೨	ಹಾಕ್ಯಾಡಾಕ	ವಾದಿಸಲಿಕ್ಕೆ
೧೨ ೪	ಎರವ	ಮುಳುವು
೧೨ ೧೦	ಅಡಮುಟ್ಟೆತ್ತಿ	ಕಠಿಣವಿದೆ
೧೨ ೧೨	ಬ್ಯಾಡ	ಬೇಡ
೧೨ ೧೪	ರೇಜಿಟ್ಟಾಂಗ	ಮುಕ್ಕರಿದಂತೆ
೧೨ ೧೬	ನಾಚು	ಕುಣಿ
೧೨ ೧೬	ಮಂದಿ	ಜನ
೧೨ ೧೬	ಜಂಗೀ	ಅದ್ದೂರಿಯ
೧೩ ೯	ಪ್ಯಾರಲ	ಪೇರಲ
೧೪ ೧	ಪೇಣಸೆ	ಬಳಪದ ಪೆನ್ಸಿಲ್
೧೪ ೧	ನಾಗರಕಾಯಿ	ಎಳೆ ಹುಣಸಿಕಾಯಿ
೧೫ ೧	ಮಸ್ತು	ಬೇಕಾದಷ್ಟು
೧೬ ೩	ರೊಕ್ಕಾ	ಹಣ ; ದುಡ್ಡು
೧೬ ೧೫	ಅಂವಾ	ಅವನು
೧೮ ೧೯	ದೈನಾಸ	ದೈನ್ಯದಿಂದ
೧೯ ೧೧	ಹ್ಯಾಂಗ	ಹೇಗೆ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ಶಬ್ದ	ಅರ್ಥ
೧೯	೧೮	ಚ್ಯಾಪ್ಪಿ	ಬೇಷ್ಪೆ
೨೦	೭	ಬಪ್ಪರೆ	ಭೇಷ್
೨೦	೨೨	ಸಂಗ್ತಿ	ಜೊತೆ
೨೨	೧೭	ಗಂಡರಾಮಿ	ಗಂಡಬೀರಿ
೨೩	೬	ಮೈಹುಳೇ	ಮೈಹುಳಿಯುವಂತೆ
೨೩	೧೯	ಭಾಳ	ಬಹಳ
೨೫	೮	ಒಂಬತ್ತಾಸ್ತಿಗೆ	ಮೂರು ಸಂಜೆಗೆ
೨೫	೧೯	ಲಗೂನ	ಬೇಗನೆ
೨೬	೨೦	ಹಿರೇರವಾಗ	ಹಿರಿಯರಂತೆ
೨೬	೨೨	ಏಸು	ಎಷ್ಟು
೨೭	೧೩	ತಗಿಬಿಗಿ	ಕಾತರದ ಸ್ಥಿತಿ
೨೭	೧೮	ಏಳು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ	ಹೆಣ್ಣು ದೇವ್ವ
೨೮	೩	ಕಾಲ್ಪರಿ	ಚಪ್ಪಲಿ; ಕಾಲಲ್ಲಿಯ ಜೋಡು
೨೯	೧೦	ಕುಂಡ	ಬಾನಿ
೩೦	೭	ಕೋರಿ	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು
೩೦	೧೨	"ಗುಡಮಾಗುಡಂಚೋಟ್"	ಬಾಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಅಂದು ಆಡುವ ಆಟ
೩೦	೧೫	ಪಾಜಾಗಟ್ಟೆ	ಮುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳ
೩೦	೨೦	ಒದರು	ಕೂಗು
೩೨	೬	ಗುಂಡಾ	ಗೋಲಿ
೩೩	೧೯	ತೊಂಟನ್ಯಾಯ	ವಿನಾಕಾರಣ ತಂಟೆ
೩೩	೨೦	ಅಳದಕ್ಕಿ	ಅಳಬಾರದು
೩೪	೫	ಅವ್ವಚ್ಚಿ	ಹೆಣ್ಣಿಗೆ
೩೫	೧೧	ಖಿಡಕಿ	ಕಿಟಕಿ
೩೫	೧೩	ಹಣಕಿ	ಇಣುಕಿ ನೋಡು
೩೬	೭	ಯೇಳು	ಏಳು

ಪುಟ	ಸಾಲು	ಶಬ್ದ	ಅರ್ಥ
೩೬	೮	ಖಟ್‌ಖರೆ	ನಿಜವಾಗಲೂ
೩೬	೮	ಕ್ವಾಣ್ಯಾಗ	ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ
೩೭	೧೪	ದೈವಾನ	ಸುದೈವಿ
೩೯	೧೭	ಯಣ್ಣಾ	ಅಣ್ಣಾ
೪೦	೧೮	ಚಲಕ	ಕೊಂಡಿ
೪೧	೧೦	ಉಪಗಾರಣೆ	ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಉಪಕರಣ
೪೧	೧೦	ತಿಕ್ಕು	ಉಜ್ಜು
೪೧	೧೪	ಮುಕ್ಕು	ತಿನ್ನು
೪೧	೧೪	ಪಡಿ	ಎರಡು ಸೇರು
೪೨	೨	ದಂಡುದಾರ್ಬಲ	ಸೈನ್ಯ, ದೊರ್ಬಲ
೪೨	೩	ಬಾಜೇರಾಯ	ಪೇಶವೆ
೪೩	೨೦	ದಸೆಬಾಯಿ	ದಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡು
೪೩	೨೧	ಹಿರೇರ ಆಟ	ದೊಡ್ಡವರಂತೆ ಆಡುವ ಆಟ
೪೫	೫	ರೊಳ್ಳಿ	ರಂಪ; ತಂಟೆ
೪೫	೯	ಕಬೂಲ್	ಒಪ್ಪಿಗೆ
೪೮	೧೭	ಡೋಕಾರಿತನ	ಅತಿಶಯ ಭಾವನಾಪರ ನಾದಂತೆ ನಟಿಸುವುದು
೪೮	೨೫	ಹೇಣ್ಣೆ	ಹೆಂಡತಿ
೪೯	೧೦	ತ್ವಾಳ	ತೋಳ
೪೯	೬	ಮಾರಿ	ಮುಖ
೪೯	೭	ಕಳಸಗಿತ್ತಿ	ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳಸ ಹಿಡಿ ಯುವ ವರನ ತಂಗಿ
೫೦	೬	ಢಾಳ	ಸ್ವಪ್ನ
೫೦	೮	ಛಂದ	ಚಂದ
೫೦	೧೪	ಬ್ಯಾಗ	ಬೇಗ
೫೨	೧೮	ಜುಲುಮೆ	ಒತ್ತಾಯ
೫೫	೫	ಪಿಟ್ಟನಬಾರದು	ಶಬ್ದ ಮಾಡಬಾರದು
೫೫	೮	ಪಂಕ್ತಾಗಿ	ಸಾಲಾಗಿ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ಶಬ್ದ	ಅರ್ಥ
೫೫	೧೧	ಚೌಕಲಾಣ	ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ತಾಯಿಗೆ ನಿಯಮ ಬಡಿಸುವ ಸಮಾರಂಭ
೫೫	೧೨	ಕಾರ್ಲಿಬಳಿ	ಹಾಗಲಬಳ್ಳಿಯ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬಳಿ
೫೫	೨೫	ಬಾಜಾ	ಓಲಗ
೫೬	೭	ದಂಟಿನ ಬಜಂತ್ರಿ	ಜೋಳದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸನಾದಿಯಂತೆ ಊದುವುದು
೫೬	೧೦	ಹಂಚಬಲ್ಲಿ	ದುಂಡನೆಯ ಕಲ್ಲು
೫೬	೧೯	ಗುಲಾಬದಾನಿ	ಪನ್ನೀರ ದಾನಿ
೫೬	೨೫	ಉಟ್ಟಿ	ಉರಟಣೆ
೫೮	೨೦	ಕಳಹೂಟ	ಮದುವೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊನೆಯ ಊಟ
೫೯	೪	ಸಾರುವಯ್ಯ	ಜಂಗಮ
೬೦	೫	ಸಾಡೇ	ನಾಕಬಲಿ
೬೧	೧೫	ಬಡತ	ಹೊಡತ
೬೩	೨೧	ಮೂಲಾ	ನಿಮಿತ್ತ
೬೪	೧	ಗುಮ್ಮನಗುಸಿಗಿ	ಮಾತು ಬಾರದವಳು
೬೫	೧೩	ಭಿರಿಂಗನೆ	ವೇಗದಿಂದ
೬೭	೭	ರಗಡ	ಬಹಳ; ಬೇಕಾದಷ್ಟು
೬೭	೧೫	ಹರಾಹುರಿ	ಕಾತುರ
೬೭	೨೦	ಸೆಟಗೊಂಡು	ಸೆಡವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
೬೭	೨೪	ಮರೋ ಬ್ಯಾಡ	ಸುತಾರಂ ಬೇಡ
೬೮	೧	ಆಬ್ಬಾಗತಿಆಲಾಗತಿ	ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು
೭೦	೫	ಕಚವಾಸಿ	ಕಸಿವಿಸಿಗೊಂಡು
೭೨	೧೫	ಬಿಸಾತ	ಮುಲಾಜು
೭೩	೭	ಮುಜರೆ	ನಮಸ್ಕಾರ
೭೭	೬	ಉಸಾಬರಿ	ಗೊಡವೆ
೭೭	೧೨	ಆರಾಡ್ಡ	ಹಿರಿಯತನ
೭೭	೧೭	ಭಢಾಭಢಾ	ಬೇಗ ಬೇಗ
೮೧	೧	ಪ್ಯಾಲಿ	ದ್ರಾಬೆ
೮೬	೨೩	ಬಾವಾ	ಗುಮ್ಮ